

SAN LUCAS

San Lucapa Pedee Pia P'āda

Introducción

San Lucapa na pedee pia p'āji. Lucas judio—e paji. Macedonia eujādepema médico paji. Jesucristopa jirit'erada Pablo k'ōp'āyo paji. Na pedee pia p'ā pēiji chi k'ōp'āyo Teofilomaa, auk'a Jesucristode ijāamerā. K'awapi k'inia bají Jesupa judio—eerā o k'achiadeepa ichiaba k'aripa atapari. Na pedee p'āi naaweda, Lucapa pi—ia ak'iji ne—inaa jōmaweda p'ā bada Jesude. PedEEPachi Jesús bapata k'awadap'edaarā ome, Jesús nipapata pia nepiri k'inia bada perā. Na p'ādade audú jara bi chupiria beerāde; it'aa t'ipatade; Tachi Ak'ore Jaurede; Cristo piuda k'aurepa Ak'orepa eperāarāpa p'ek'au k'achiaoopata wēpapiparide māik'aapa wēraarā mimiade Tachi Ak'ore—it'ee.

Naapiara Lucapa jara bi ichia k'awaada na pedee pia p'āi naaweda (cap. 1.1-4). Mateopa p'āda k'āyaara pedee chok'araara jara bi Jesús t'odade (caps. 1.5–2.52) māik'aapa Juan Bautistapa jarateedade (cap. 3.1-20). Awaraarāk'a Lucapa jara bi Jesús poro choodade māik'aapa iru netuara ome unuda (caps. 3.21–4.13); irua jaratee nipada Galilea eujāde (caps. 4.14–9.9) māik'aapa awaraa eujāde (cap. 9.10-50); iru Judea eujādee wāda (caps. 9.51–13.21) māik'aapa irua jarateeda Pereia eujāde (caps. 13.22–19.27). Ma jōmaade Lucapa pedee chok'araara jara bi, awaraa pedee pia p'ādap'edaarā k'āyaara. T'ēepai jara bi Jesús peedap'edaa (caps. 19.28–23.56); iru chok'ai p'irabaida; chi k'ōp'āyorāmaa unupida māik'aapa āra taide it'aa wāda (cap. 24).

Teofilomaa naapiara p'āda

1 ¹Eperāarā poro waibia Teófilo, mi naa awaraarāpa p'ājida ne—inaa p'asada tachi t'āide. ²P'ājida Jesús āchi taupa unudap'edaa māik'aapa tachimaa irude nepiridap'edaa. Tachi Ak'orepa āra jirit'eraji māgá irua ooda jarateepataadamerā. ³Mia ma p'ādap'edaa pia ak'iji. Ma awara āramaa māik'aapa Jesús unudap'edaarā awaraarāmaa iidi wāji. Māgá Jesús t'odadee p'asada pia k'awaaaji. Eperāarā poro waibia Teófilo, ⁴ma jōmaade k'isiap'eda, mia nāga p'ā bi, pia ma wāara pedee jarateedap'edaa pipiara k'awaamerā.

Tachi Ak'orepa jara pëida Juan Bautista t'oit'ee

⁵Jesús t'oi naaweda Herodes rey paji Judea eujáde. Mama bapachi p'aare t'ijarapatap'edaa Zácarías. Iru p'aare Abías eere p'anadap'edaarädepema paji. Chi wëra, Isabel, ichiaba chonaarawedapema p'aareerä poro waibia Aarondeepa uchiada paji. ⁶Zácarías chi wëra ome k'achia wëe p'anapachida Tachi Ak'ore k'irapite, iru ūraade jara bik'a oopachida perä. Maperä apidaapa ãra p'oyaa imiateedak'aa paji. ⁷Mamída ãra warra wëe p'anajida, Isabel warra t'ok'aa pada perä. Ma awara áchi ome weda audú chonaa p'anajida warra oodait'ee.

⁸Ewari aba p'aareerä porooräpa jarajida Abías eerepema p'aareerä mimia p'aneedamerä Tachi Ak'ore te waibiade. ⁹P'aareeräpa oopatak'a suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aita t'iut'ee Tachi Ak'ore te waibia edupema cuartode ne-inaa t'üa bapari paade. Mágá Zacariata uchiaji. ¹⁰T'üji ma ne-inaa t'üa bapari paade. Mágá oomaa bi misa, esperáarä jómaweda taawa it'aa t'i para baji. ¹¹Zácarías mama te jåde bide it'aripema angelpa ichi unupiji. Bainí baji ma ne-inaa t'üa bapari paapata altar juaraare. ¹²Zacariapa mágá unuk'ári, p'eradachi. ¹³Mamída ma angelpa mágaji:

—Zácarías, waaweenapáde aji. Tachi Ak'orepa pia it'aa iidida ūrijipi. Pi wëra Isabelpa warra t'oit'ee. T'i biit'eeda aji, Juan. ¹⁴Parä o-í-íá p'anadait'ee iru ome. Ichiaba esperáarä chok'ara o-íá p'anadait'ee iru t'oda k'awaadak'ári. ¹⁵Pi warra waibia pait'ee Tachi Ak'ore k'irapite. Maarepida it'ua, vino jida tok'aa pait'ee. Iru t'oi naaweda, Tachi Ak'ore Jaure bapariit'ee iru ome. ¹⁶Irúa Israel pidaarä^a chok'araarämaa waya ijääpiit'ee Tachi Ak'orede. ¹⁷Na Juanpa Ak'ore pedee jaranait'ee, Tachi Waibia chei naaweda. Audú Ak'orede ijääpariit'ee. Ne-inaa ooit'ee Tachi Ak'ore juapa mäik'aapa sôcharra bait'ee Ak'ore pedee jarapari Elías chonaaraweda bapatak'a. Ak'oreerämaa k'isiapiit'ee áchi t'ári auk'a bidamerä áchi warrarä ome. T'ári k'achia beerämaa jarateeit'ee oo k'awaa wâdamerä Ak'orepa oopi bik'a. Mágá oo bipa Israel pidaarä k'aripait'ee Tachi Waibia k'awaadamerä mäik'aapa irude ijääpataadamerä.

¹⁸Mágá ūrik'ári, Zacariapa ma angelmaa iidiji:

—¿Sága mia pi pedee ijääyama? aji. Mi audú chonaa bida aji, warra ooit'ee; mi wëra jida.

¹⁹Mäpai angelpa mágaji:

—Mi Gabrielda aji. Tachi Ak'orepa jararuk'a mia ooparida aji. Irúa mi pëiji pi ome pedeede mäik'aapa pimaa ma pedee pia jarade. ²⁰Mamída

^a 1.16 Piara jarait'eara, *judiorä*.

pia mi pedee ijāa-e pada perā, īraweda pi p'oyaa pedee-ee beeit'eeda aji, mia jaradak'a parumaa.

²¹ Zacarías māgá edú bi misa, eperaārā taawa it'aa t'ī para badaarāpa k'īsia p'aneejida: “Sāgap'edapi taarāruma?” apachida. ²² Zacarías uchiak'āri, p'oyaa pedeek'aa paji. Jīp'a juapa jarapachi. Mapa ma eperaārāpa k'awaajida irua k'lāimok'araa pik'a bide ne-inaa unuda Ak'ōre te waibiade.

²³ Zacariapa ichi mimia Ak'ōre te waibiade aupak'āri, ichi temaa wāji.

²⁴ T'ēepai chi wēra Isabel biak'oo beeji. Atane joisomaa wāyaaru misa, uchia-e paji ichi tedeepa. ²⁵ K'īsiajī: “Tachi Ak'ōrepā mīmaa ne-inaa pia ooji. Mi k'īra nejasia bapachi, biak'ook'aa pada perā. Mamīda irua mi chupiria k'awaada perā, īrá mi biak'oo bida” aji.

Tachi Ak'ōrepā jara pēida Jesús t'oit'ee

²⁶ Atane seismaa Isabel biak'ooda, Tachi Ak'ōrepā ichi ángel Gabriel pēiji Galilea eujādepema p'uuru Nazaretdee. ²⁷ Mama bapachi awēra waide imik'īra ome k'āi-ee. T'ījarapachida María. Mama ichiaba bapachi imik'īra t'ījarapatap'edaa José. Ichi chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada paji. María José ome pedeetee p'anajida miak'āidait'ee. ²⁸ Gabriel cheji Mariamaa māik'aapa māgaji:

—Pia baparīji! Tachi Ak'ōrepā pi piara ak'ipari awaraarā k'āyaara. Iru pi ome bida aji.

²⁹ Māga ūrik'āri, María p'era pik'a beeji māik'aapa k'īsiajī: “Sāap'edata mīmaa māga jara cheruma?” aji. ³⁰ Māpai Gabrielpa māgaji:

—María, waaweenaaapáde aji. Tachi Ak'ōrepā pi jirit'eraji k'inia iru bairā. ³¹ Pi biak'oo beeit'ee māik'aapa imik'īra warra t'oit'ee. T'ī biit'ee Jesús. ³² Iru Tachi Waibia pait'ee. Tachi Ak'ōre Warrada adait'ee. Tachi Ak'ōre Waibiapa iru rey papiit'ee, iru chonaarāwedapema Rey Davidk'a. ³³ Iru ichita Jacobdeepa uchiadap'edaarā rey pait'ee, na p'ek'au eujā jōru pijida.

³⁴ Māpai Mariapa iidiji ma angelmaa:

—Mamīda, ¿sāga biak'oo yama aji, mi imik'īra ome k'āi-ee bita?

³⁵ Gabrielpa p'anauji:

—Pi biak'oo-e pait'ee awaraa wēraarāk'a. Ak'ōre Jaure pi ome bait'ee. Tachi Ak'ōrepā ne-inaa jōmaata oopari. Iru Jaurepa pi aneu pik'a cheit'ee jīrararak'a. Māgá imik'īra wēe bi mīda, biak'oo beeit'ee. Ak'ōrepā māga ooit'ee perā, pi warra k'achia wēe bapariit'ee. Iru Tachi Ak'ōre Warrada apataadait'ee. ³⁶ Ma awara pichi éeerā Isabel, chōtrāa k'īri mīda, atane seis iru bi biak'ooda. Iru warra t'ok'aada apachida mīda, imik'īra warrata t'oit'eeda aji. ³⁷ Tachi Ak'ōrepā māga ooi, wē-e perā ne-inaa irua p'oyaa oo-e pai.

³⁸ Māpai Mariapa māgaji:

—Mi Tachi Ak'ore juua ek'ari bapari. Irua jara bik'a ooipia bida aji, mi ome.

Maap'eda Gabriel wāji.

María Isabelmaa wāda

³⁹ Ma t'ēepai María wāji Isabel bada p'uurudee ee jēra bimāi Judea eujāde. ⁴⁰ Zácarías temāi panak'āri, Mariapa Isabelmaa saludaaji.

⁴¹ Isabelpa Maríá pedee ūrik'āri, chi chai o-īapa jīti jira beeji iru bide. Māpai Tachi Ak'ore Jaure ba cheji Isabel ome. ⁴² Mapa golpe pedeeji:

—Tachi Ak'orepa pita pipiara ak'i bida aji, awaraa wēraara k'āyaara. Irua pi warra bide bi pia ak'i bapariit'eeda aji. ⁴³ Mi ek'ariara bi mīda Tachi Ak'ore k'irapite, mi o-īa bi, pi, Michi Waibia nawepa mi ak'i cheda perā. ⁴⁴ Pi salude ūriruta mi warra o-īapa jīti jira beeji mi bide. ⁴⁵ Pi o-īa bi ijāada perā Tachi Ak'orepa ooit'ee ichia jara pēidak'a!

Mariapa pedee pia jarada Tachi Ak'orede

⁴⁶ Māpai Mariapa māgaji:

—T'āripa mīa jara bi: Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

⁴⁷ Michi t'āride o-īa nībi, Tachi Ak'orepa mi o k'achiadeepa k'aripa atapari perā.

⁴⁸ Mi chupiria k'iri mīda iru esclavak'a, irua mi jirit'eraji māik'aapa t'āri o-īapiji. Mapa īraweda jōmaarāpa mi t'ijaradait'ee chi Tachi Ak'orepa t'āri o-īapida.

⁴⁹ ¡Tachi Ak'ore Waibia t'ijarapata Chi K'achia Wēe Bapari! Iruata ne-inaa pi-ia ooji mi ome.

⁵⁰ Tachi Ak'orepa chupiria k'awaapari ichide ijāapataarā; āchi warrarā; āichak'eerā paara.

⁵¹ Ne-inaa pi-ia oodoo ichi juapa. T'āride audua beerā jērek'ooji.

⁵² Reyrā uchiapiji āchi mimiadeepa māik'aapa āra k'āyaara audua-ee beerā poro waibiarā papiji.

⁵³ Jarrapisia beerā irumaa chedak'āri, ne-inaa pia teeji k'āiwee nipadamerā ichi ode. Jōdee net'aa piara iru p'anadap'edaarā arajāgaa wāpiji āchi ode.

⁵⁴ Tachi Israel pidaarā, ichi eperāarā k'aripapachi ichia oopi bik'a oopatap'edaa perā. Āra ichita chupiria k'awaaji ^b māga ooit'eeda ada perā tachi chonaarāmaa; Abrahammaa māik'aapa irudeepa uchiadait'erāmaa.^b

⁵⁶ María Isabelmāi atane ūpee beeji. Maap'eda cheji ichi temaa.

^b 1.55 Gn 17.7.

Juan Bautista t'oda

⁵⁷Isabel warra t'ok'āri, īmik'īra warrata t'o ataji. ⁵⁸Āchi te k'ait'a p'anapatap'edaarāpa māik'aapa āchideerāpa k'awaadak'āri Tachi Ak'ōrepa māgá āchi k'aripada, ārama chejida pedee pia jarade. ⁵⁹Warra t'op'eda, k'āima ocho pak'āri, iru k'ap'iade tauchaa bipijida. Arii p'anadap'edaarāpa t'ī bidaitee paji Zacarías, chi ak'ōrek'a. ⁶⁰Mamīda chi nawepa māgaji:

—Māga-e. Iru t'ī bidaitee Juan.

⁶¹Māpai māgajida:

—Parādeerā apidaamaa ma t'ī bida-e paji.

⁶²Māpai juapa jarajida chi ak'ōremaa, chi warra t'ī k'awaadait'ee.

⁶³Māpai Zacariapa juapa jaraji ichi-it'ee tabla pite aneedamerā māik'aapa aide p'āji: *Iru t'ī biit'ee Juan.* Māga unudak'āri, eperāarā jōmaweda ak'itrua para beeji. ⁶⁴Aramata Zacarías pedee uchiaji māik'aapa Tachi Ak'ōrede pia pedeeji. ⁶⁵Jōmaweda iru k'ait'a p'anapatap'edaarā ak'itrua para beeji māik'aapa māgí p'asada pia t'opachida jōmaweda eperāarā eede p'anapataarāmāi Judea eujāde. ⁶⁶Māga ūridak'āri, jōmaarāpa k'isia p'anapachida āchi t'āridepaei: “¿K'āata ooit'eepaama ajida, ma warrapa?” ¿Chonaa pak'āri, eperā waibia pait'ee-epaa? ¿Wāara Tachi Ak'ōre iru ome bapariit'ee-epaa?

Zacariapa Tachi Ak'ōremaa jarada

⁶⁷Māpai Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Zacarías ome. Mapa māgaji:

⁶⁸ —;Tachi Ak'ōre, tachi Israel pidaarā Ak'ōre Waibia t'āri pia bapari, ichi p'uuru pidaarā k'aripa cheda perā!

⁶⁹ Ichi mimiapari Daviddeepa uchiada pēiji Tachi K'aripa Atapari bamerā. Māgí jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

⁷⁰ Chonaarāweda māgide pedeepachi ichi pedee jarapataarā k'ap'ia pari.

⁷¹ Jaraji māgipa tachi k'aripa atait'ee tachi k'īraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa.

⁷² Ichiaba jaraji māgipa tachi chonaarā chupiria k'awaait'ee māik'aapa ooit'ee irua jaradak'a āra poro waibiarāmaa.

⁷³ K'irāpaji ichi pedee jarada ichi t'ī waibiade tachi ak'ōchona Abrahammaa:

⁷⁴ K'aripait'ee tachi k'īraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa, waawee-ee oopataadamerā irua oopi bik'a iru jua ek'ari p'anide.

⁷⁵ K'aripait'ee chok'ai p'anide k'achia wēe p'anapataadamerā iru k'irāpate.^c

^c 1.75 Gn 22.17, 18.

- 76 Mamīda warra, pi t'ījaradait'eeda aji, Ak'ōre Waibia pedee jarapari. Tachi Waibia naa jarateenait'ee, eperāarāpa iru pedee ūri k'inia p'anapataadamerā.
- 77 Jarait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapipari māik'aapa āra o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā.
- 78 Tachi Ak'ōrepa tachi chupiria k'awaapari perā, aba ak'ōrejīruk'a urua bi it'ariipa pēiit'ee.
- 79 Māgí īdaa pik'a bait'ee na p'ek'au eujādepema p'āriu pik'a p'aniirā atuadait'eera tāide. Tachi Ak'ōre o ak'ipiit'ee, aide tachi nipapataadamerā māik'aapa k'āiwee p'anapataadamerā.
- 80 Zacarías warra wari wāji māik'aapa audú ijāa beeji Tachi Ak'ōrede. K'ūtrāa pak'āri, banaji eujā pania wēe bide Israel pidaarāmaa jarateemaa beerumaa.

Jesús t'oda

(Mateo 1.18-25)

2 1-2 Juan at'āri ma-āri bak'āri, César Augusto Romadepema reyrā poro waibia paji Romadepemaarā eujāde, ichiaba awaraa eujā iru jua ek'ari badade. Cirenio ichi jua ek'ari baji. Māgipa Siria eujā ak'ipachi. Maapai eperāarā ichi truadepema jōmaweda t'ī p'āpiji k'awaait'ee jōmasaa p'ani. Māgí chi naapema t'ī p'āpida paji. 3 Māgá eperāarā juasiadak'āri, jōmaweda wāpijida āchi chonaarā p'uurudee t'ī p'āpide.

4 Maperā José uchiaji Galilea eujādepema Nazaret p'uurudeepa wāit'ee Judea eujādee. Ichi chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada perā, wāji David t'oda p'uuru Belendee. 5 Mamaa wāji ichi t'ī p'āpide María ome, ichi wēra pait'ee bada perā. Uchiadak'āri, María warra t'oyama baji. 6 Belende panadak'āri, María bi p'ira nībeeji chi warra t'oit'ee. 7 Mamīda te unuda-e paji, araada-e pada perā jōmaweda t'ī p'āpi chedap'edaarā-it'ee. Mapa mama Belende chi warra naapema t'oji, ne-animalaarā nek'opata tede. Chi warra p'arude pira atap'eda, biji ne-animalaarā nek'opata de k'āimerā.

Angelpa oveja ak'ipataarāmaa unupida

8 Ma p'ārik'ua Belén^d k'ait'a p'ūajara paraamāi eperāarāpa āchi ovejaarā ak'īmaa p'anajida. 9 Māga nide angelpa ichi unupiji māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īra wāree īdaadachi āchi ik'aawa. Mapa p'eradachida.

10 Mamīda ma angelpa māgaji:

—P'eranaadapáde aji, mia pedee pia jara cheru perā. Mia nepiriru k'aurepa eperāarā jōmaweda audú o-īa p'aneedait'ee. 11 Idi p'ārik'ua Rey

^d 2.8 Belén p'uuru Judea eujāde bi. Ma p'uurude Jesucristo t'oji mīda, wariji Nazaret p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi (Mt 2.23).

David t'oda p'uurude t'oji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atapari. Iru Tachi Waibia, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā.¹² Jirinadapáde aji. Ununadak'āri imik'īra warra p'arude pira bi ne-animalaarā nek'opatade, k'awadayada aji, mia wāarata jarada.

¹³ Aramata unujida it'aripema angeleerā cho-k'ara chi apema ik'aawa para bi. Jōmaarāpa o-īa it'aa t'ī para beeji. Māgapachida:

¹⁴ —;Tachi Ak'ōre it'ari bita jōmaarā k'āyaara waibiara bi! ¡Irua pia ak'ī bīrā t'āri o-īa p'anapata māik'aapa k'lāiwee p'anapata!

¹⁵ Ma angeleerārā jōmaweda wādak'āri Ak'ōre eujādee, ma oveja ak'ipataarāpa māga jōnapachida:

—Wādāma apachida Belendee, Ak'ōrepa jara pēida ak'ide.

¹⁶ Māpai isapai wājida. Wāara ununajida María José ome māik'aapa María warra k'āi bi ne-animalaarā nek'opatade. ¹⁷Māga unudap'eda, nepirinajida ma angelpa jarada ma warrade. ¹⁸Jōmaweda āra pedee ūridap'edaarā ak'itrua para beeji. ¹⁹Mamīda ma jōmaade Mariapa ichi t'āridepai k'isiasi. K'īra atuak'aa paji ārapa jaradap'edaa. ²⁰Jōdee ma oveja ak'ipataarā o-īa wājida āchi p'anadap'edaamaa. Wāk'āti wādapa māgapachida:

—Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Iru t'āri pia bi. Jōma unujida irua jara pēidak'a.

Jesús ak'ōreerāpa iru ateedap'edaa Tachi Ak'ōre te waibiade

²¹ Ma warra t'op'eda, ewari ochomaa iru k'ap'īade tauchaa bijida māik'aapa t'ī bijida Jesús, María biak'oo beeji naaweda, angelpa jaradak'a.

²²⁻²⁴ Ewari cuarenta wāyaak'āri, wājida Jerusalendee oodait'ee Moisepa p'ādade jara bik'a, t'īu pia p'aneedait'ee Ak'ōre te waibiade. María k'ap'īa pari oojida Ak'ōre Úraa p'ādade jara bik'a wēraarāpa oodamerā warra t'op'eda:

‘Peepidap'eda, paapidaipia bi tortola omé maa-e pīrā paloma chak'eerā omé.’

(Lv 12.6-8)

Ichiaba chi warra awara bijida Tachi Ak'ōre-it'ee Moisepa p'ādade jara bik'a:

‘Israel pidaarāpa āchi warrarā naapemaarā awara bidaipia bi Tachi Ak'ōre-it'ee.’

(Ex 13.2, 12)

²⁵ Maapai Jerusalende bapachi chonaa aba t'ījarapatap'edaa Simeón. Iru Tachi Ak'ōrede ijāapachi māik'aapa oopachi irua oopi bik'a. Ijāapachi Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā k'aripait'ee āchi k'īraunuamaa iru p'anapatap'edaarā juadeepa. Tachi Ak'ōre Jaure bapachi Simeón ome.

²⁶ Iruata k'awapiji Simeón piu-e pait'ee unui naaweda Cristo, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā. ²⁷Ma ewate Ak'ōre Jaurepa iru wāpiji Tachi Ak'ōre te waibiadee. Māga nide Jesús ak'ōreerā wājida mamaaa. Oomaa p'anajida Moisepa p'ādade jara bik'a oodamerā āchi

warra ewaa t'oda ome.²⁸ Simeónpa ãra unuk'āri, ma warra chai jira ataji māik'aapa t'āri o-ia māgaji Tachi Ak'ōremaa:

²⁹ —Ak'ōre, jōmaarã Ak'ōre Waibia, ūrā mi, pi mimiapari, k'āiwee piut'ee, pia eperā jaradak'a unuru perā.

³⁰ Michi taupa unuru Tachi K'aripapari.

³¹ Pia na imik'ira warra pēiji pi o ak'ipimerā na p'ek'au eujādepemaarāmaa.

³² Iru ūdaa pik'a bi k'aurepa judio-eerāpa paara pi o k'awaadait'ee māik'aapa iru k'aurepa eperāarāpa Israel pidaarã t'o p'anadait'ee.

³³ Simeón pedee ūridak'āri, Jesús ak'ōreerā p'era pik'a p'aneejida.

³⁴ Māpai Simeónpa iidiji Ak'ōrepa ãra pia ak'i bapariimerā māik'aapa Mariamaa māgaji:

—Pi warra k'aurepa Israel eujādepemaarā chok'ara it'aa wādait'ee māik'aapa chok'ara atuadait'ee. Ichiaba chok'araarāpa jaradait'ee Tachi Ak'ōrepa iru pēi-e paji. ³⁵ Māgá Tachi Ak'ōrepa k'awaapiit'ee eperāarāpa k'isiapata āchi t'āridepaj; wāara irude ijāa p'ani maa-e pīrā ijāada-e p'ani. Mamīda ma jōmaade pi t'āri p'ua nībait'ee, espadapa^e pi t'āride su atarutak'a.

³⁶ P'létrāa t'ijarapatap'edaa Ana ichiaba mama baji. Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji. Chi ak'ōre Aser ēreerādepema paji. T'ijarapachida Penuel. Awēra weda Ana miak'āiji. Mamīda siete añopai baji chi imik'ira ome.

³⁷ Mamāik'aapa p'létrāa beeji ochenta y cuatro años parumaa. Ak'ōre te waibiade bapachi. Ewari chaa it'aa t'ipachi. Edaare nek'ok'aa paji it'aa t'f k'inipa. ³⁸ Simeón pedee auparude Ana uchiali. José māik'aapa María unuk'āri ma warra ome, Tachi Ak'ōremaa gracias jaraji iru pari. Māpai arii p'anadap'edaarāmaa jarapachi:

—Na warrata tachi Jerusalén^f pidaarāpa ni p'ani tachi k'aripait'ee.

Waya chedap'edaa Nazaret p'uurudee

³⁹ José María ome ne-inaa jōma oo aupadak'āri Moisepa p'ādade jara bik'a, waya chejida Galilea eujādee āchi p'uuru Nazaretde. ⁴⁰ Āchi warra juatau chaareera wari wāpachi māik'aapa k'isia k'awaara wāpachi. Ichiaba Tachi Ak'ōre o-ia baji iru ome.

Jesús warra weda Ak'ōre te waibiade

⁴¹ Año chaa Jesús ak'ōreerā wāpachida Jerusalén p'uurudee Pascua fiesta oode. ⁴² Jesús doce años iru bak'āri, māga oojida māik'aapa iru

^e 2.35 Espada nek'o choma bik'a bi, mamīda k'iraichaa weda p'ewedee bapari.

^f 2.38 Jesucristo na p'ek'au eujāde bapariik'āri, Jerusalén Judea eujādepema p'uuru waibiara baji. Mama Tachi Ak'ōre te waibia baji.

auk'a wājí ãra ome. ⁴³ Ma fiesta jōdaik'ári, eperãarã erreujida ãchi te chaa. Mamída Jesús Jerusalende beeji, chi ak'õreeräpa k'awada–ee.

⁴⁴ Ode wādade chi ak'õreeräpa k'awada–e paji, chok'ara cheepuru wādap'edaa perã. K'isia p'anajida Jesús cheru apemaarã ome. Mapa k'ewara iidipachida ãchi éreerämaa mäik'aapa k'íra k'awaarämaa.

⁴⁵ Mamída unuda–e pak'ári, ãpitez jirinajida Jerusalende.

⁴⁶ K'áima õpeemaa ãchi warra unu atajida Ak'lõre te waibiade. Su-ak'i baji Moisepa p'áda jarateepataarã esajíak'a. Mäiräpa jaratee p'ani ūrii bap'eda, iidipachi. ⁴⁷ Arii p'anadap'edaarã jõmaaräpa iru pedee ūridak'ári, ak'ítru para beepachi, poro wësaa bada perã mäik'aapa pia p'anaupata perã. ⁴⁸ Mamída chi ak'õreeräpa iru mägá unudak'ári, p'era pik'a p'aneejida. Mäpai chi nawepa mägaji:

—Warra, ¿sääp'eda nágä oojima? aji. Taipa pi unuda–e pak'ári, k'íisia p'ua jõnajida.

⁴⁹ Mäpai Jesupa mägaji:

—¿Sääp'eda mi jiri p'anima? aji. ¿K'awada–eta p'anik'á aji, mi Ak'lõre tede ichita bait'ee?

⁵⁰ Mamída ãrapa k'awada–e paji ma pedee k'ãata jara k'inia baji.

⁵¹ Mäpai iru wājí ãra ome Nazaret p'uurudee. Mama ãra ome chok'ek'ee bapachi. Mamída Mariapa irua ooda k'íra attuak'aa paji. Ichi t'ärídepai ma ne-inaa jõmaweda audú k'ísiapachi. ⁵² Mägá Jesús wari wāpachi. Ichiaba k'íisia k'awaapiara wāpachi, Tachi Ak'õrepa iru pia ak'i bada perã, eperãaräpa pida ichiaba.

Juan Bautistapa jarateeda

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

3 ¹César Tiberio quince años rey bide, ichi ek'ari bada Poncio Pilato Judea eujá ak'ípari paji. Jódee judiorã Tiberio ek'ari reyrák'a p'anadap'edaarãpa eujá awara–awaraa ak'ípachida. Herodepa Galilea eujá ak'ípachi. Chi ípema Filipopa Iturea mäik'aapa Traconite eujá ak'ípachi. Jódee Lisaniapa Abilene eujá ak'ípachi. ²Anás mäik'aapa Caifás p'aareerã poro waibiarã paji. Maapai Tachi Ak'õrepa ichi pedee jara cheji Zacarías warra Juanmaa eujá pania wëe bide. ³Maap'eda Juanpa Tachi Ak'õre pedee jaratee nipapachi jõma Jordán tote. Jarateepachi eperãaräpa ichimaa poro choopidamerã ak'ípidait'ee ãchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani mäik'aapa wãara Tachi Ak'õrede ijää p'ani. Mägá ijäädak'ári, Tachi Ak'õrepa ãchia p'ek'au k'achia oopata wëpapii. ⁴Mäga p'asaji Ak'õre pedee jarapari Isaíapa chonaarâweda jaradak'a:

‘Eujá pania wëe bide eperã bia bi: “O pi–ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, mäga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda. ⁵Iru k'aurepa eujá joobai beeda jewedaa beeit'ee

mäik'aapa ee nok'o jida jewedaak'oodariit'ee. O jōmaweda
jíp'a beeit'ee mäik'aapa eujā māu–idaa bī k'ak'ayaa beeit'ee.
⁶ Maapai jōmaarāpa k'awaadait'ee iru k'aurepa Ak'ōrepa eperāarā
k'aripait'ee atuanaadamerā.” ⁷ *(Is 40.3-5)*

⁷ Juanpa māgá jaratee bide eperāarā chok'ara chejida irua poro
choomerā. Mamīda Juanpa āramaa māgaji:

—¡Parā k'achia–idaa beerādeepa uchiadap'edaarā! ¡Taamák'api p'aní!
¿Poro choopi chejida–ek'ā, Tachi Ak'ōre juapa mia k'iniada–e p'anadairā?
⁸ Māga pírā, p'ek'au k'achia oo amáati mäik'aapa p'anapatáati Tachi
Ak'ōrepa k'inia bik'a. K'isianáati Tachi Ak'ōrepa parāta miapi–e pait'ee
Abrahamdeepa uchiadap'edaa perā. Mia jara bī: Na māudeepa Tachi
Ak'ōrepa Abrahamdeepa uchiadap'edaarā oo atai. ⁹ Ara chaarapa
nejō bīiri chauk'aa bī t'u peet'aapatak'a t'ipitaude bat'at'aadait'ee paa
jómerā, māga pik'a taarā–e Tachi Ak'ōrepa jōpiit'ee parā, chi oodaamaa
p'anapataarā irua k'inia bik'a.

¹⁰ Māga ūridak'āri, eperāarāpa Juanmaa iidipachida:
—Māgara, ¿k'āata oodaipia bīma apachida, ak'ipidait'ee tai Ak'ōre ode
nipapata?

¹¹ Juanpa p'anauji:
—Chi p'aru omé iru bīpa aba chi wēe bīmaa teeipia bīda aji. Auk'a
chik'o jede k'odaipia bīda aji, chi wēe beerā ome.

¹² Cesar–it'ee impuesto p'epataarā ichiaba chejida poro choopide.
Māgajida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āata oodaipia bīma ajida, ak'ipidait'ee taipa
p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'aní?

¹³ Juanpa p'anauji:
—P'aapináati Romadepemaarāpa jarapata impuesto ūri.
¹⁴ Soldaorāpa ichiaba iidijida:

—¿Māgara taipárama? ajida. ¿K'āata oodaipia bīma taipa ak'ipidait'ee
p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'aní?

Juanpa p'anauji:
—Ichi k'inia chīara p'arat'a jāri atanáati mäik'aapa seewa jaranaatī
chīara k'achiade baaipidait'ee. K'āiwee p'anapatáati parāmaa p'arat'a
p'aapata ome pāchi mimiapata pari.

¹⁵ Eperāarāpa Juanpa jarateeda ūridak'āri, āchi t'āridepai k'isia
p'aneejida: “¿Juan Cristopaa ajida, Tachi Ak'ōrepa pēida tachi rey
pamerā?” ¹⁶ Mamīda Juanpa jōmaarāmaa māgaji:

—Mia wāara parā poro chooparida aji, paniapa. Mamīda eperā mi t'ēe
cheru mi k'āyaara waibiara bī. Mia iru chancla jida ēraik'araa bī, iru
k'āyaara ek'ariara bairā. Irua eperāarā nāgá poro chooit'ee. Tachi Ak'ōre
Jaure ba chepiit'ee parā k'ap'iade. Mamīda ichide ijāadak'aa beerā jōpiit'ee
t'ipitaupa. ¹⁷ Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Māgipa pala aneek'āri,

trigo ewada it'aa jira bat'apari, chi tau uchiamerā māik'aapa nāupa chi e ãyaa ateemerā. Maap'eda ma trigo tau ia bipari chi iapatamāi. Mamīda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Māgí t'ipitau k'iīk'aada aji.

¹⁸Māgá awaraa ūraa chok'ara ome, Juanpa jarateepachi Ak'orepa pedee pia jara pēida. ¹⁹Mamīda māga jaratee ni misa, itriají Romadepemaarāpa rey bidap'edaa, Herodes. Māga ooji Herodepa chi īpema wēra Herodías iru bada perá ichi wērak'a māik'aapa awaraa ne-inaa k'achia k'ira t'ādoo oopachi perá. ²⁰Ma t'ēepai Herodepa awaraa ne-inaa k'achia ooji. Juan carcelde t'i nībipiji.

Jesús poro chooda

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹Mamīda ai naaweda, Juanpa at'āri eperāarā poro choomaa bide ichiaba Jesús poro chooji. Poro choopip'eda, Jesús it'aa t'ik'āri, pajā ewadachi ²²māik'aapa Tachi Ak'ore Jaure iru ūri palomak'a baai cheji. Māga nide it'ariipa Tachi Ak'orepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, miā jirit'erada. Pia mi t'āri o-īapipari.

Jesucristo ēreerā t'i p'āda

(Mateo 1.1-17)

²³Jesupa māgá ne-inaa oo beek'āri eperāarā taide, treinta años iru baji. Eperāarāpa jīp'a k'isía p'anapachida iru José warra.

José ak'ore paji Elí.

²⁴Elí ak'ore paji Matat. Matat ak'ore paji Leví. Leví ak'ore paji Melqui. Melqui ak'ore paji Janai. Janai ak'ore paji José.

²⁵José ak'ore paji Matatías. Matatías ak'ore paji Amós. Amós ak'ore paji Nahúm. Nahúm ak'ore paji Eslí. Eslí ak'ore paji Nagai.

²⁶Nagai ak'ore paji Máhat. Máhat ak'ore paji Matatías. Matatías ak'ore paji Semeí. Semeí ak'ore paji Josec. Josec ak'ore paji Joiadá.

²⁷Joiadá ak'ore paji Johanán. Johanán ak'ore paji Resá. Resá ak'ore paji Zorobabel. Zorobabel ak'ore paji Salatiel. Salatiel ak'ore paji Nerí.

²⁸Nerí ak'ore paji Melqui. Melqui ak'ore paji Adí. Adí ak'ore paji Cosam. Cosam ak'ore paji Elmadam. Elmadam ak'ore paji Er.

²⁹Er ak'ore paji Jesús. Jesús ak'ore paji Eliézer. Eliézer ak'ore paji Jorim. Jorim ak'ore paji Matat.

³⁰Matat ak'ore paji Leví. Leví ak'ore paji Simeón. Simeón ak'ore paji Judá. Judá ak'ore paji José. José ak'ore paji Jonam. Jonam ak'ore paji Eliaquim.

³¹Eliaquim ak'ore paji Meleá. Meleá ak'ore paji Mená. Mená ak'ore paji Matatá. Matatá ak'ore paji Natán.

³²Natán ak'ore paji David. David ak'ore paji Jesé. Jesé ak'ore paji Obed. Obed ak'ore paji Booz. Booz ak'ore paji Salmón. Salmón ak'ore paji Nahasón.

33 Nahasón ak'ore paji Aminadab. Aminadab ak'ore paji Admín. Admín ak'ore paji Arní. Arní ak'ore paji Hesrón. Hesrón ak'ore paji Fares. Fares ak'ore paji Judá.

34 Judá ak'ore paji Jacob. Jacob ak'ore paji Isaac. Isaac ak'ore paji Abraham. Abraham ak'ore paji Térah. Térah ak'ore paji Nahor.

35 Nahor ak'ore paji Serug. Serug ak'ore paji Ragau. Ragau ak'ore paji Péleg. Péleg ak'ore paji Éber. Éber ak'ore paji Sélah.

36 Sélah ak'ore paji Cainán. Cainán ak'ore paji Arfaxad. Arfaxad ak'ore paji Sem. Sem ak'ore paji Noé. Noé ak'ore paji Lámech.

37 Lámech ak'ore paji Matusalén. Matusalén ak'ore paji Enoc. Enoc ak'ore paji Jared. Jared ak'ore paji Mahalaleel. Mahalaleel ak'ore paji Cainán.

38 Cainán ak'ore paji Enós. Enós ak'ore paji Set. Set ak'ore paji Adán māik'aapa Adán ak'ore paji Tachi Ak'ore.

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baaipiit'ee pada

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

4 ¹ Ak'ore Jaure Jesús ome bapachi māik'aapa irua Jesús wāpiji Jordán todeepa eujā pania wée bimaa. ² Mama baji k'āima cuarenta. Māga nide Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopi k'inia baji Jesumaa. Mama bide Jesús nek'o-ee bada perā, jarrapisia nībeeji. ³ Māpai Netuara Poro Waibiapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'ore Warra pirā, na māu pan papit'aapáde aji.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-edá! aji. Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bi:

‘Eperā chik'o k'o bipapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'ore pedee k'awa bipa ichita chok'ai bapari.’ (Dt 8.3)

⁵ Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'iara bi nok'ode ateeji. Jōmaweda na p'ek'au eujādepema p'uuru ak'ipiji māik'aapa māgaji:

—Mía pi jā p'uurudepemaarā poro waibia papiyada aji. Āchi net'aa pia jōmaweda pérē papii. Mérē perā chi tee k'inia bimaa teei. ⁷Mi k'irapite bedabaip'eda, mīmaa it'aa t'irura, jōmaweda pérē payada aji.

⁸ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-edá! aji. Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bi:

‘Tachi Ak'ore Waibiamaa aupai it'aa t'ipatáati māik'aapa jīp'a oopatáati irua jara bik'a.’ (Dt 6.13)

⁹ T'ēepai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji Jerusalén p'uurudee. Mama Tachi Ak'ore te waibia ek'arra īri it'í ateeji māik'aapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'ore Warra pirā, namāik'aapa jītidaipáde aji,

¹⁰ Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bairā:

‘Ak'lōrepa ichi angeleerā pēiit'ee pi k'aripadamerā. ¹¹ Āchia pi jita atadait'ee māik'aapa pi t'idik'adait'ee, pichi biiri pida māumaa p'u oopiamapa.’ (Sal 91.11-12)

¹² Jesupa p'anauji:

—¡Jítí—eda! aji. Ichiaba Tachi Ak'ore Úraa p'ädade jara bì:

‘Ne—inaa pariataua oonáaji k'awaait'ee waara Tachi Ak'ore Waibiapa
tachi ak'ipari wa mäga—e.’ (Dt 6.16)

¹³ Netuara Poro Waibiapa p'oyaa—e pak'āri Jesús ome, atabéiji awaraa
ewaride cheit'ee.

Jesupa naapiara jarateeda Galilea eujäde

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Jesús wäji Galilea eujädee. Ne—inaa jömweda oopachi Ak'ore
Jaurepa oopi bik'a. Maperä iru t'opachida ma eujä jömaade. ¹⁵ Irúa
jarateepachi Ak'ore Úraa jarateepata tede p'uuru bee chaa. Maapai
jömaaräpa iru pia ak'ipachida.

Jesús Nazaret p'uurudee wäda

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Maapai Jesús wäji ichi warida p'uuru Nazaretdee. Ichia oopatak'a
ñipata ewate pak'āri, t'iiji Ak'ore Úraa jarateepata tede. Ma ewate bainí
beeji Ak'ore Úraa p'āda leeit'ee. ¹⁷ Irumaa teejida Ak'ore pedee jarapari
Isaíapa p'āda. Ewat'i atap'eda unuji na pedee mäik'aapa leeji:

¹⁸ —‘Tachi Ak'ore Jaure mi ome bapari, Ak'orepa mi jirit'erada perä
pedee pia jarateemerä chupiria beerämaa. Mi pëiji jaramerä
carcelde pík'a beerä uchiapiit'ee mäik'aapa tau p'āriu beerämaa
unupiit'ee; ma awara chupiria beerä k'aripait'ee mäik'aapa ichi
eperäärä pia ak'i bapariit'ee. ¹⁹ Mäga mimaa jarapiji irua eperäärä
pia oo k'inia bairä na año irua jirit'eradade.’ (Is 61.1-2)

²⁰ Mäga pedeep'eda, Jesupa ma p'āda pirat'i ataji mäik'aapa teeji Ak'ore
Úraa jarateepata te ak'iparimaa. Mäpai su—ak'i beeji jarateeit'ee. Jöma
arii p'anadap'edaaräpa irumaa ak'i para beeji. ²¹ Mäpai irua mägaji:

—Idi weda parä t'āide p'asamaa bì ma ûraa p'ädade jara bik'a.

²² Mäga ûridak'āri, arii p'anadap'edaaräpa iru t'o p'anajida mäik'aapa
ak'itrua para beeji, irua pedee pia jarapachi perä. Ächi pitapai iidi para
beeji:

—¿Säga jarayama ajida, ma p'ädade jara bik'a idi p'asaru? ¿Na José
warra—ek'ā? ajida.

²³ Mäpai Jesupa mägaji:

—¿Paräpa na pedee jarapata jara k'inia p'ani—ek'ā? aji. Eperäpa mi
medicoda ak'āri, k'awa p'ani wäara pedee jara bì ichi k'ayaadaip'eda,
jipa beeru pirä ichi juadoopa. Mapa pi wäara Tachi Ak'orepa pëida pirä
pia jara bik'a, mägara nama pichi warida p'uurude ne—inaa pia óoji pia
odak'a Capernaum p'uurude.

²⁴ Mäpai Jesupa mägaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ore pedee jarapari p'uurudepemaarāpa iru pedee ūridaamaa p'anapata. Mapa parāpa mi pedee ijāa k'iniada-e p'ani. ²⁵ Ichiaba māga paji chonaarāweda Tachi Ak'ore pedee jarapari Elías ome. K'oi che-e bide año òpee ap'eda esa-auk'a, jarra oojida Israel eujā jōmaade. ²⁶ Mamīda parā chonaarāpa Tachi Ak'lōrede ijāada-e p'anadap'edaa perā, irua Elías pēi-e paji Israel eujādepema p'ētrāarā k'aripade. Ma k'āyaara pēiji Sarepta p'uurudee, Sidón p'uuru k'ait'a, māpema p'ētrāa^g k'aripamerā. ²⁷ Ichiaba Ak'ore pedee jarapari Eliseo chok'ai bak'āri, Israel eujāde leprapa k'ayaa beerā chok'ara paraají. Mamīda irua apida jípa-e paji. Aba Siria eujādepema k'ayaa bada t'ijarapatap'edaa Naamán^h jípa beeji iru juapa.

²⁸ Māga ūridak'āri, ma Ak'ore Ūraa jarateepata tede p'anadap'edaarā jōmaweda k'iraudachida Jesús ome. ²⁹ Jita atajida māik'aapa jidi babataa atadachida p'uurudeepa. Ateejida ee nok'ode iringa bida eere māik'aapa sīa bat'at'aanadait'ee paji piudaimerā. ³⁰ Mamīda Jesús āchi juadeepa uchiadaip'eda, wāyaaji āchi esajīak'a.

Netuara eperā k'ap'iade merātia bada
(Marcos 1.21-28)

³¹ Maap'eda Jesús wāji Capernaum p'uurudee. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Ḧipata ewate Tachi Ak'ore Ūraa jarateemaa beeji Ak'ore Ūraa jarateepata tede. ³² Māpemaarāpa iru pedee ūridak'āri, ak'itrua para beeji irua jīp'a jarateeda perā Tachi Ak'orepa jarateepidak'a.

³³ Mama baji imik'ira netuara merātia bada iru k'ap'iade. Jesús jarateeda ūrik'āri, netuarapa golpe biapiji:

³⁴ —Aai, Jesús Nazaretdepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? ¡Tai ichiak'au bījí! ¡Tai k'enat'aadeta cheruk'ā? ajida. Mia pi k'awa bida aji. Pita chi k'achia wēe bapari, Ak'ore Waibiapa pēida.

³⁵ Māpai Jesupa ma netuara itriat'ajai:

—¡K'īup'ee beepáde aji māik'aapa uchiapáde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

Māpai ma netuarapa ma eperā te jāde baaipiji jōmaarā k'īrapite māik'aapa uchiadachi, iru p'ua oo-ee. ³⁶ Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai pedee para beeji:

—¡Aai, irua jarateeda waide nama ūridak'aada! ajida. ¡Eperā poro waibiak'a jaratee bi! Netuaraarāpa pida iru pedee ūri p'aní māik'aapa uchiapata, iru Tachi Ak'ore k'ap'iā pari pedeepari perā.

³⁷ Jesupa māga ooda perā, irude nepiripachida p'uuru bee chaa Galilea eujāde.

^g 4.26 Ma p'ētrāa eujādepemaarā māik'aapa Naamán eujādepemaarā Israel pidaarā-e paji.
1 R 17.1, 8-16. ^h 4.27 2 R 5.1-14.

Jesupa Simón Pedro p'āk'ōre jipada
(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesús uchiak'āri Ak'ōre Ūraa jarateepata tedeepa, wāji Simón Pedro temaa. Simón p'āk'ōre k'ayaa baji k'iampiapa. Mapa chupiria iidijida Jesumaa iru jipamerā. ³⁹ Iru ik'aawa ak'linī banaji māik'aapa ma k'iampi itriat'aaji. Aramata tuudachi. Māpai chi k'ayaa bada p'irabaip'eda, nek'opiji Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada
(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ K'eudaik'āri, k'ayaa k'īra t'ādoo iru beerā aneejida Jesumaa. Iru juu bik'āri māīrā īri, jipak'oodachida. ⁴¹ Ichiaba eperāarā chok'ara k'ap'lādeepa netuara merātia beeda bia uchiak'oodachida:

—Pita Tachi Ak'ōre Warrada ajida.

Mamīda Jesupa itriak'ooji pedeepiamaapa, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā.

Jesupa Judea eujāde jaratee nipada
(Marcos 1.35-39)

⁴² Taujaaweda Jesús uchiaji ma p'uurudeepa wāit'ee eperāarā p'anadak'aamaa. Mamīda p'uuru pidaarāpa jirinajida māik'aapa chupiria iidijida wānaamerā awara āyaa. ⁴³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Awaraa p'uurudee ichita wāit'ee pedee pia jarateede, ichiaba k'awaadamerā Tachi Ak'ōrepa āra bi k'inia bi ichi juu ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma-it'eepi irua mi pēiji.

⁴⁴ Māgá Jesupa jaratee nipapachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te bee chaa judiorā p'anapata eujāde.

Jesupa chik'ora peepida
(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

5 ¹Ewari aba Jesús Genesaret Lago ide bainī bak'āri, eperāarā chok'ara p'isua seedachida irumāi, Tachi Ak'ōre Ūraa ūri k'iniapa. ²Māga nide Jesupa barco omé unuji to ide. Chipariirāpa āchi t'iri siimaa p'anajida ipu ide. ³Jesús Simón Pedro barcode bataup'eda, iidiji tok'esaapai ateemerā. Māpai ma barcode su-ak'lí beeji jarateet'ee. ⁴Jaratee aupak'āri, Simonmaa māgaji:

—Nāpiadee wādáma māik'aapa jāma pāchi t'iri t'aadapáde aji.

⁵Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, t'iri t'aamaa ewarijidada aji, maarepida peeda-ee. Mamīda pia jara bairā, t'iri t'aanait'eeda aji.

⁶ Māgá t'aadap'eda, jira atadak'āri, chik'ora nībaji t'iri jāde. Perá jēdachi. ⁷Māga unurutata juapa t'ījida apema barco pidaarāmaa k'aripa

chedamerā. Chejida māik'aapa ma chik'ora pee aupadak'āri, barco omeed weda perá pirubaaidachida. ⁸Māga unuk'āri, Simón Pedro Jesús k'lrapite bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi ik'aawaapa āyaa beepáde aji, mi p'ek'au ooyaa bairā. Pia-e bi pi mi k'ait'a bamerā.

⁹Simón awaraa arii p'anadap'edaarā ome ak'itrua para beeji māgá chik'o cho-k'ara peedap'edaa perā. ¹⁰Auk'a p'anajida Simón k'ōp'āyoora, Zebedeo warrarā Santiago Juan ome. Māpai Jesupa māgaji Simonmaa:

—Waaweeenaapáde aji. Idideepa pía eperāarā jiriit'ee Tachi Ak'ore-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

¹¹Māpai barco ipu ide binadap'eda, jōmaweda āchi net'aa atabēijida āchi ak'oreerā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹²Ewari aba Jesús p'uurude nide eperā leprapa k'ayaa bipa ununaji. Jesumaa chep'eda, bedabaidachi tau biiri eujāde t'ōbairumaa māik'aapa chupiria iidiji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pirā, mi k'ayaa wēpapipáde aji, Ak'ore k'lrapite pia beemerā.

¹³Jesupa juapa t'ōbajji māik'aapa māgaji:

—K'inia bida aji. Jipa beepáde aji.ⁱ

Aramata chi lepra k'ayaa wēpaji. ¹⁴Māpai Jesupa māgaji:

—Jaranáaji apidaamaa. Jíp'a p'aaremaa ak'ipináji. Moisepa p'ādade jara bik'a ipana omé atēeji teeit'ee Tachi Ak'oremaa. Māgá jōmaarāpa pi jipa beeda k'awadayada aji.^j

¹⁵Jesupa māga jarapachi mīda, audupiara pedeepachida irua oodade. Ma awara eperāarā chok'araara cheepurujida iru pedee ūridait'ee māik'aapa āchi k'ayaa jipapidait'ee. ¹⁶Ma k'aurepa Jesús wāpachi eperāarā p'anadak'aamaa it'aa t'ide.

Jesupa chiwa bada jipada

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷Ewari aba Jesupa jarateemaa bi misa, iru k'ait'a su-ak'i p'anajida fariseorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. Che p'anajida jōmaweda Galilea eujādepema p'uurudeepa, ichiaba Judea eujādepema māik'aapa Jerusalén p'uurudeepa. Tachi Ak'ore baji Jesús ome, k'ayaa beerā jipamerā. ¹⁸Māga nide pachejida eperāarā eperā chiwa bi ome. Jira aneejida ichi p'arude. T'īu ata k'inia p'anajida teedaa, Jesús k'lrapite bidait'ee. ¹⁹Mamīda unudak'aa pají sāmāik'aapa t'īudai, eperāarā

ⁱ 5.13 Griego pedeede: *Wēpajipi*. ^j 5.14 Lv 14.1-7.

chok'ara see n̄ibada perā. Maperā it'í ateejida terraza īri māik'aapa uria ewa atajida. Māpai ma chiwa bi ichi p'arude īrabai atajida jōmaarā taide Jesús k'īrapite. ²⁰Jesupa k'awaak'āri āchia wāara ichide ijāa p'aní, ma chiwa bimaa māgaji:

—K'ōp'āyo, pia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpajipi.

²¹Māga ūridak'āri, Moisepa p'āda jarateepataarāpa māik'aapa fariseorāpa k'īsia p'aneejida: “Jā eperā nāga pedeeik'araa bi. Tachi Ak'ōrepapaita p'ek'au k'achia wēpapipari. Jā eperā Tachi Ak'ōre āpite ik'achia pedeemaa bi jarak'āri ichiata māgee ne-inaa oopari.”

²²Mamīda Jesupa k'awaji āchia k'īsia p'aní. Mapa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa k'īsia k'achia k'īsia p'anima? aji. ²³Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajipi” maa-e pīrā jarai: “P'irabáiji māik'aapa wāji”. Mamīda irua maarepida oo-e pai Tachi Ak'ōrepa oopi-e pīrā. ²⁴Mia ak'ipiit'ee na p'ek'au eujāde mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema^k k'ap'ia pari, Tachi Ak'ōre Waibiapa wēpapipari eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata.

Māpai māgaji ma eperā chiwa bimaa:

—Mia jara bi: ¡P'irabáiji! Pichi p'aru atáji māik'aapa wāji pichi temaa.

²⁵Aramata chiwa bada p'irabaidachi jōmaarā taide māik'aapa ichi p'aru jēra bada atap'eda, Ak'ōre ome o-īa wāji ichi temaa. ²⁶Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa o-īapa jarapachida Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māgá p'era pik'a jōnipa māgajida:

—Idi ne-inaa pia unujidada ajida, Tachi Ak'ōre juapa ooda.

Jesupa Leví jírit'erada ichi ome nipapariimerā (Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷T'ēepai, Jesús mamāik'aapa uchiap'eda, ununaji eperā t'ījarapatap'edaa Leví.^l Māgí Cesar-it'ee impuesto p'epari paji. Su-ak'i baji ma impuesto p'epataarā su-ak'i p'anapatamāi. Jesupa irumaa māgaji:

—Mi ome nipaparíiji.

²⁸Māpai Leví p'irabaip'eda, ichi net'aa p'e atabéiji māik'aapa wāji Jesús ome.

²⁹Ma t'ēepai, Levipa fiesta ooji ichi tede Jesu-it'ee. Impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey-it'ee t'í pēiji awaraa k'ōp'āyoorā ome. Ma fiesta oo p'anide Jesús chi k'ōp'āyoorā ome su-ak'i p'anajida mesade, nek'omaa apemaarā ome. ³⁰Mamīda fariseorāpa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa k'īsia p'anadap'edaa perā āchi chonaarāpa oopatap'edaade, aupedeemaa p'aneejida Jesús k'ōp'āyoorā ome. Iidijida:

^k 5.24 Chi Eperā Ak'ōre Truadepema jara k'inia bi Tachi Ak'ōre mimiapari na p'ek'au eujādee cheda. Jesucristopa ichi nāga t'ījaraji ak'ipiit'ee ichi Mesías. ^l 5.27 Leví ichiaba t'ījarapachida Mateo.

—¿Sāap'eda nek'omaa p'anima māik'aapa ne-inaa tomaa p'anima jāgee impuesto p'epataarā ome māik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarā ome? Parāpa jāga oodaik'araa bida ajida.

³¹ Jesupa p'anauji:

—Médico pēidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jīp'a pēipata k'ayaa beerāmaa. ³² Tachi Ak'ōrepa mi pēi-e paji t'āri pia beerā jiride. Ma k'āyaara p'ek'au k'achia oopataarā jirideta pēiji, p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa irude ijāapataadamerā.

Sāapai it'aa t'idaipia bi nek'oda-ee

(Mateo 9.14-15; Marcos 2.18-22)

³³ Jesumaa māgajida:

—Juan Bautista^m k'ōp'āyoorā māik'aapa fariseorā audú it'aa t'ipata nek'oda-ee. ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorā ichita nek'opata māik'aapa ne-inaa topatama? ajida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Miak'aipata fiestade t'i pēidap'edaarā pachedak'āri, ma fiesta o-īa oopata chi miak'āit'ee bi ome. Mama p'anide ¿parāpa nek'opida-e paik'ā aji, āramaa? ³⁵ Ewari cherude chi miak'āit'ee bi wē-e pak'āri āra ome, fiesta ooda-e pait'ee t'āri p'uapa. Ma ewatepi nek'oda-e pait'ee.ⁿ

Moisepa p'āda māik'aapa Jesucristopa jarateeda auk'a ak'idaik'araa bi

³⁶ Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ichi ūraa p'oirdaik'araa bi Moisepa p'āda ome:

—Eperā apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'iik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Māga ooru pirā, chi p'aru chiwidi āridariit'ee māik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome. ³⁷ Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne-e sorede. Māga oodak'aa ma vino baak'ak'āri, ma ne-e sore jiadarii perā māik'aapa chi vino atuadarii perā. ³⁸ Maperā vino ewaa juda t'idaipia bi ne-e chiwidide. ³⁹ Eperāpa vino chona bi tok'āri, to k'inia-e chi ewaa juda jarapata perā: “Chi chonata warraara bida” apata. Māga pik'a parāpa chonaarāwedapema ūraa k'iniara iru p'anida aji, mia ūraa jaratee bi k'āyaara.

Íipata ewate trigo k'imi chak'erā p'edap'edaa

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

6 ¹ Judiorā ñipata ewate Jesús nipaji trigo k'aide. Ma wāyaa wāde chi k'ōp'āyoorāpa trigo k'imi chak'erā oromaa p'aneejida. Jua jāde sirat'idaip'eda, chi trigo tau chak'erā k'opachida. ² Māga unudak'āri, ūk'uru arii p'anadap'edaa fariseorāpa iidijida:

^m 5.33 Griego pedeede Bautista jara k'inia bi chi eperārā poro choopari. ⁿ 5.35 Jesupa māga jaraji ewari cherude ichi wē-e pait'ee pada perā chi k'ōp'āyoorā ome.

—¿Sāap'eda parāpa oo p'anima ajida, tachi ūraade jara bī oonaadamerā? Ḧipata ewate mimiadaik'araa bida a bi.

³Jesupa k'awaji chi k'ōp'āyoorāpa ne-inaa k'achia ooda-e pajī ma trigo tau k'odak'āri. Mapa p'anauji:

—¿Parāpa Ak'ōre Ūraa p'ādade leeda-e p'anik'ā aji, Rey Davidpa ooda chonaarāweda jarrapisiadaidak'āri chi k'ōp'āyoorā ome? ⁴T'īuji Tachi Ak'ōre te ne-edee oodade māik'aapa ataji pan awara bidap'edaa Tachi Ak'ōre-it'ee. Māgí pan ūk'uru k'oji māik'aapa teeji chi k'ōp'āyoorāmaa auk'a k'odamerā. Māga oojida, p'aareerāpapai māgí pan k'odaipia bajī mīda. Tachi Ak'ōrepā āra miapi-e pajī māga oodap'edaa k'aurepa.

⁵Jesupa ichiaba māgaji:

—Ḧipata ewate mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema juu ek'ari bida aji.

Eperā juu chiwa bada

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶Awaraa Ḧipata ewate Jesús t'īuji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa jarateemaa beeji. Mama bajī eperā juu juaraarepema chiwa bī. ⁷Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome Jesús imiatee k'inia p'anajida. Mapa ak'i p'anajida Jesupa ma k'ayaa bi jipai maa-e pīrā jipa-e pai ma ewate. ⁸Mamīda Jesupa k'awaji ārapa k'īsiadap'edaa. Mapa ma juu chiwa bimaa jaraji:

—P'irabáiji māik'aapa jōmaarā esajīak'a ak'inī bēeji.

Aramāgá ma eperā it'a ak'inī bēeji. ⁹Māpai Jesupa māgaji apemaarāmāaa:

—Mia parāmaa ne-inaa iidiit'ee. ¿K'āata oodaipia bīma aji, Ḧipata ewate; ne-inaa pia maa-e pīrā ne-inaa k'achia? Eperā k'aripadaipia bik'ā piunaamerā maa-e pīrā piupidaipia bik'ā? aji.

¹⁰T'ēepai māirāmaa ak'īji. Maap'eda ma eperā juu chiwa bimaa māgaji:

—Pichi juu jīrupāde aji.

Māpai juu jīruji. Aramata jipa beeji. ¹¹Mamīda māirāpa māga unudak'āri, audú k'īraudachida māik'aapa pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa k'ōp'āyoorā doce jīrit'erada ichi ome nipapataadamerā

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹²Maapai Jesús ee nok'odee wāji it'aa t'īde. Mama ewariji it'aa t'īmaa. ¹³Āstaawa pak'āri, ichi ome nipapataarā t'īji. Māirādepema jīrit'eradi doce māik'aapa āra t'ī biji *apóstoles*. ¹⁴Nāgiirā pajī: Simón, Jesupa ichiaba t'ī bida Pedro; chi īpema Andrés; Santiago; Juan; Felipe; Bartolomé; ¹⁵Mateo; Tomás; Alfeo warra Santiago; Simón Celote

◦ 6.13 Māgí pedee jara k'inia bi: *Jesupa pēida*.

apatap'edaa;^p 16 Santiago warra Judas mäik'aapa Judas Iscariote; ma t'ëepai Jesús traicionaada.

Jesupa eperääraä chok'araarämaa jarateeda
(Mateo 4.23-25)

17 Ma k'öp'äyoorä jirit'erap'eda, Jesús edaa cheji ma ee it'ia bideepa ãra ome mäik'aapa pachejida eujä jewedaade. Mama chip'e p'anajida iru ome nipapatap'edaarä mäik'aapa awaraa eperääraä chok'ara: Judea eujädepemaarä, Jerusalén p'uurudepemaarä, p'usa ide p'ani Tiro p'uurudepemaarä Sidón p'uurudepemaarä ome. 18 Che p'anajida Jesús pedee üridait'ee mäik'aapa irua ächi k'ayaa jipamerä. Mama bide Jesupa netuara merätaa iru beerä ichiaba jipak'ooji. 19 Eperääraä jömaaräpa Jesús k'ap'ia t'öbai k'inia p'anapachida, iru juapa ächi jõmaweda jipak'ooda perä.

Jesupa jarateeda t'äri o-ia p'anapataadamerä
(Mateo 5.1-12)

- 20 Maap'eda Jesupa ichi ome nipapataarämaa ak'iji mäik'aapa mägaji:
—T'äri o-ia p'ani, parä chi chupiria chedeerä. Tachi Ak'ore k'awa k'inia p'anadairä, irudeerä p'anadait'ee.
- 21 T'äri o-ia p'ani, parä chi jarrapisia jõniirä, parämaa Tachi Ak'orepa nek'opiit'ee perä. Ichiaba t'äri o-ia p'ani, parä chi ïraweda jée jõniirä t'äri p'uapa, t'ëepai Tachi Ak'orepa parä ëipiit'ee perä.
- 22 T'äri o-ia p'ani eperääraäpa parä k'ira unuamaa iru p'aneedak'äri; yiaraa iru p'aneedak'äri; parämaa ik'achia pedeedak'äri, maa-e pirä parä äpítie pedee k'achia jaradak'äri mi, chi Esperä Ak'ore Truadepemade ijääpata perä.
- 23 Mäga oodak'äri, t'äri o-ia, k'äiwee p'anéeti, Tachi Ak'orepa ne-inaa pi-ia teeit'ee perä, parä iru truade panadak'äri. Chonaaräweda ichiaba mägä ne-inaa k'achia oopachida Tachi Ak'ore pedee jarapataarämaa.
- 24 Mamäda jaai, Tachi Ak'orepa k'achiadee pëiit'eeepi parä, chi p'arat'ara beerä, na p'ek'au eujädepai o-ia p'anadait'ee perä!
- 25 ¡Aai, Tachi Ak'orepa k'achiadee pëiit'eeepi parä, chi ïraweda bi jääwaa p'aniirä, t'ëepai jarrapisia p'aneedait'ee perä!
¡Aai, Tachi Ak'orepa k'achiadee pëiit'eeepi parä, chi ïraweda ei jõniirä, t'ëepai jée jõnadait'ee perä t'äri p'uapa!
- 26 ¡Aai, Tachi Ak'orepa k'achiadee pëiit'eeepi parä, chi jõmaaräpa t'o p'anapataarä! ¡Mäga oopachida Judea eujädepemaarä chonaaräpa, seewata Tachi Ak'ore pedee jarapatada apatap'edaarä ome!

^p 6.15 Roma jua ek'ariipa uchia k'inia p'anadap'edaarä t'ijarapachida Celote eerepemaarä.

Jesupa jarateeda k'íraunuamia iru p'anapataaräde
(Mateo 5.38-48; 7.12)

27—Mamïda parä, mi pedee ûri p'aniirämaa mia jara bi: Parä k'íraunuamia iru p'anapataarä k'inia iru p'anapataatä mäik'aapa ãramaa ne-inaa pia óoti. 28 Pia óoti ãrapa parä k'achia oopata pari. It'aa t'ipatäati pâchimaa ik'achia jarapataarä pari. 29 Eperäpa pi k'íra taramaa sîru pirä, auk'a oonáaji irumaa. Ma k'âyaara chi apema k'íra tarra ak'ipíji, auk'a sîmerä. Ichiaba eperäpa pichi ñripema p'aru jí bi järi ataru pirä, ichiaba pichi camisa t'âri pia téiji. 30 Apidaapa pimaa ne—inaa iidiruta pirä, téiji. Ichiaba pi net'aa järi ataruta pirä, iidenáaji waya pimaa teemerä. 31 Óoti apemaarämaa paräpa k'inia p'anik'a ãchia parämaa oodamerä.

32'Paräpa k'inia iru p'ani pirä pâchi k'inia iru p'anapataarä aupai, ¿ne—inaa pipiara oomaa p'anik'â? P'ek'au k'achia oyaa beeräpa paara mäga oopata. 33 Paräpa ne—inaa pia oo p'ani pirä pâchi pia oopataarämaa aupai, ¿ne—inaa pipiara oomaa p'anik'â? P'ek'au k'achia oopataaräpa paara mäga oopata. 34 Ichiaba pâchi net'aa presta pëiruta pirä, ma pari awaraa net'aa jitait'ee aupai, ¿ne—inaa pipiara oomaa p'anik'â? P'ek'au k'achia oopataaräpa pida prestapata ãchi pitapai, ma pari ne-inaa jitadait'ee. 35 Paräpa pâchi k'íraunuamia iru p'anapataarä k'inia iru p'anapataadaipia bi mäik'aapa ãra pia oopataadaipia bi. ãramaa net'aa prestadaipia bi, nida—ee ne—inaa jitadait'ee ma pari. Mäga ooruta pirä, Tachi Ak'õrepa ne—inaa pia teeit'ee parämaa mäik'aapa parä Ak'õre Waibia warrarä p'anadait'ee. Iruata ne—inaa pia oopari gracias jaradak'aarämaa mäik'aapa t'âri k'achia—idaa beerämaa paara. 36 Maperä awaraarä chupiria k'awáati pâchi Ak'õre Waibiapa ooparik'a.

Awaraaräpa oopata ãpite ik'achia jaradaik'araa bi
(Mateo 7.1-5)

37—Awaraaräpa ne—inaa oopata ak'ináati jaradait'ee ne—inaa k'achiaoomaa p'ani. Mägá Tachi Ak'õrepa auk'a oo—e pait'ee parä ome. Ne—inaa k'achia aupai jirináati pedee k'achia jaradait'ee awaraarä ãpite, maa—e pirä Tachi Ak'õrepa auk'a jiriit'ee paräpa ne—inaa k'achia oopata aupai jarait'ee, p'anadak'âri iru k'írapite. Chiarapa parämaa ne—inaa k'achia ook'âri, perdonáati. Mägá Tachi Ak'õrepa paräpa ne—inaa k'achia oopata perdonaat'ee. 38 Awaraarämaa téeti. Mägá Tachi Ak'õrepa parämaa teeit'ee. T'âri pia teedak'âri awaraarämaa, ma pari irua audupiara teeit'ee parämaa. Irua parämaa ooit'ee paräpa oopatak'a awaraarämaa.

39 Ichiaba Jesupa nâga nepiriji jarateeit'ee, chi k'öp'âyooräpa k'awaa wâdamerä oodait'ee irua jara bik'a.

—P'ananaáti chi wâara k'awada—e p'aniirâk'a. Mägiirä tau p'âriubeerâk'api p'ani awaraa tau p'âriu beerä atee k'inia p'anadak'âri awara ãyaa.

¿Achi omeed weda uriade baainada-e paik'ā? ⁴⁰ Mi ūraa k'awaa wādak'āri, pia p'anapataadait'ee. Estudiante apida ichi jarateepari k'āyaara k'awaara bi-e. Mamīda jōmaweda estudia aupak'āri, ichi jarateepari jīak'a uchiae.

⁴¹ ¿K'āare-it'ee ak'i bima nejarra pichi auk'aa tau jāde bi, mamīda unu-e bi pak'uru pichi tau jāde bi? ⁴² Pichi tau jāde pak'uru iru bi pirā, ¿sāga pichi auk'aamaa jaraima: “Ípema, mīmaa ēepíji jā nejarra pichi tau jāde bi?” ¡Seewata pia chīara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ik'āri! Naapiara ēt'aipia bi ma pak'uru pichi tau jāde bi. Māpaipi pia unui ma nejarra pichi auk'aa tau jāde bi māik'aapa māgá iru k'aripai.

Pak'uru k'awaapata chi nejōdeepa

(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³—Nejō biiri pia bipa nejō k'achia chauk'aa. Jōdee nejō biiri k'achia bipa nejō pia chauk'aa. ⁴⁴ Nejō biiri chaa k'awapata chi nejōdeepa. Eperāarāpa higojō orodak'aa pak'uru iiri-idaa bideepa. Ichiaba uva orodak'aa māgee pak'urudeepa. ⁴⁵ Māga pik'a eperā t'āri pia bipa pedee pia jarapari, k'isia pia iru bairā ichi t'āride. Jōdee eperā t'āri k'achia bipa pedee k'achia jarapari, ichi t'āride k'isia k'achia iru bairā. Ma k'isia jōma uchiaru ichi t'ārideepa ichi it'aipa jarapari.

Jesupa teoopataarāde nepirida

(Mateo 7.24-27)

⁴⁶—¿K'āare-it'ee parāpa mi t'ījarapatama: “Tachi Waibia, Tachi Waibia”, mamīda ooda-e p'ani mia jara bik'a? ⁴⁷ Mia jarait'ee k'ika'b i bi chi mīmaa cheru ūriit'ee mi pedee māik'aapa oopariit'ee mia jara bik'a. ⁴⁸ Māgí eperā te oo bik'ata bi. Naapiara irua edú k'orop'eda, chi te biiri māu ūri bipari. Maap'eda to chek'āri, wee jira beepari ma te biiri sudamāi. Mamīda p'oyaa mimik'api-e, basa māu ūri bida perā. Māgí eperāpa ichi te māgá basa māu ūri pia oopari perā, jō-e pait'ee. ⁴⁹ Jōdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo-e bipa mia jara bik'a nāga pik'a bi. Ichi te ook'āri, te biiri pariatua supari ipu nāusaade, basa wēe. Maap'eda to chek'āri māik'aapa wee jira beek'āri ma te biiri sudamāi, ma te t'eedaipari māik'aapa jōmaweda jōdaipari, chi te chipari paara.

Jesupa Romadepema soldaorā poro waibia esclavo jipada

(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

7 ¹ Jesupa ma eperāarāmaa māga jara aupap'eda, wāji Capernaum p'uurudee. ² Mama bapachi Romadepema soldaorā poro waibia. Ichi esclavo k'inia iru bapachi. Mamīda māgí juak'aya nībaji. ³ Ma soldaorā poro waibiapa ūrik'āri Jesús mama ni, pēiji judiorā poro waibiarā Jesumaa chupiria iidide, ichi esclavo jiipa chemerā. ⁴ Ara Jesumaa wājida māik'aapa chupiria iidijida:

—Na capitán t'āri pia baparida ajida, tachi ome. Mapa pia k'aripaipia bida ajida. ⁵Irua tachi judiorā k'inia iru bapari. Oopijida ajida, namapema Ak'ōre Ūraa jarateepata te.

⁶Māpai Jesús wāji āra ome. Mamīda ma soldaorā poro waibia te k'ait'a panadak'āri, irua jara pēiji chi k'ōp'āyoorā ome:

—Tachi Waibia, mi temaa chenaapáde aji, mi pi k'āyaara ek'ariara bairā. ⁷Maperā michi itu wā-e paji pi jiride. Mamīda k'awa bi ne-inaa jōmaweda pi jua ek'ari nībi. Jip'a jarapáde aji, mi esclavo jipa beemerā. ⁸Mi jida waibiarā jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorā iru bi michi jua ek'ari. Mia abaamaa wāpáde ak'āri, wāpari; awaraamaa chepáde ak'āri, chepari. Ichiaba mi esclavomaa ne-inaa oopáde ak'āri, oonapari. Mi jua ek'ari p'anii'rāpa māga oopata perā, mia k'awa bi pia jararupapai mi esclavo jipait'ee.

⁹Māga jaranadak'āri, Jesús p'era pik'a beeji. Mapa ichi ome nipapataarāmaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Māgara mi wā-edá aji. Mia wāarata jararu. Tachi Israel pidaarā t'āide mia apida unu-e bida aji, ma eperāk'a; Tachi Ak'ōrede wāara ijāa bi.

¹⁰Ma pēidap'edaarā capitán temaa pachedak'āri, chi esclavo jipa bita unu chejida.

Jesupa p'ētrāa warra piuda chok'ai p'irabaipida

¹¹Ma t'ēepai, Jesús wāji Naín p'uurudee. Chi k'ōp'āyoorā māik'aapa awaraa eperārā chok'ara wājida iru ome. ¹²P'uuru k'ait'a panadak'āri, unujida eperārāpa jai-idaada atee wāruta iade. Māgí p'ētrāa warra apai iru bada paji. Ai ome chi p'uurudepemaarā chok'ara wā nipajida. ¹³Jesupa māgí p'ētrāa unuk'āri, chupiria k'awaaji māik'aapa māgaji:

—Jēenaapáde aji.

¹⁴Aramata araa wāp'eda, Jesupa t'ōbait'aaji ma k'ap'ia atee wādap'edaa p'aru. Chi atee wā nipadap'edaarā ak'inī p'aneedak'āri, Jesupa māgaji ma jai-idaa badamaa:

—K'ūtrāa, p'irabáiji.

¹⁵Māpai chi jai-idaa bada su-ak'lí beeji māik'aapa pedeemaa beeji. Maap'eda, Jesupa chi nawemaa māgaji:

—Acha bida aji, pi warra.

¹⁶Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'adachida māik'aapa Tachi Ak'ōrede pia pedee para beeji:

—Ak'ōre pedee jarapari waibia tachi t'āide uchiajida ajida.

Ichiaba māgajida:

—Tachi Ak'ōre che bi tachi p'uuru pidaarā k'aripade.

¹⁷Māgá Jesupa ooda k'awaajida Judea eujādepemaarāpa māik'aapa ma ik'aawapemaarāpa.

Juan Bautistapa chi k'ōp'āyoorā pēida
(Mateo 11.2-19)

18 Juan Bautista ome nipapatap'edaarā wājida iru badamāi carcelde ma jōma nepiride. Māga ūrik'āri, omé t'lī pēiji wādamerā Jesumaa. **19** Māirā pēiji Jesumaa iididamerā iru chi cheit'ee bada eperāarā k'aripait'ee maa-e pirā awaraa nidaipia bi. **20** Jesús k'ait'a panadap'eda, māgajida:

—Juan Bautistapa tai pēijida ajida, iidide: “¿Pik'ā tai k'aripapari chonaarāpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pirā, ¿awaraa nidaipia bik'ā?” ajida.

21 Māga iidi p'anadak'āri, Jesupa eperāarā chok'ara jipaji: k'ayaa beerā; k'ap'ia p'ira beerā; netuara k'ap'iaade merātia beerā māik'aapa tau p'āriu beerā. **22** Maap'eda ma Juanpa eperāarā pēidamaa p'anauji:

—Wāti Juanmaa māik'aapa nepiríti parāpa nama unu p'ani māik'aapa ūri p'ani. Jaráti tau p'āriu beeda ūrā unu p'ani; nik'anik'aa beeda t'ia niutee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani āchi k'ayaadeepa; k'iiri k'lī beeda ūrā ūri p'ani; piudap'edaarā waya chok'ai p'ani māik'aapa chupiria chedeerāmaa Ak'orepa pedee pia jara pēida jarateemaa bi. **23** ¡T'āri o-ia bida aji, chi mide ijāa bi, k'awa-e bi mīda mia ne-inaa jōma oo bi!

24 Juanpa eperāarā pēida wādap'edaa t'ēepai, eperārāmaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji Juande:

—¿K'āata parāpa ak'inajidama aji, eujā pania wēe bimaa wādak'āri? ¿k'isiazida-ek'ā ak'inadait'ee eperā pariatua k'isia bi, p'ūajara nāupa pariatua nēunēuwaa p'uaparik'a? **25** Maa-e pirā, ¿k'isiazida-ek'ā ak'inadait'ee eperā p'aru pi-ia jī bi? Parāpa pia k'awa p'ani eperā p'aru pi-ia jī beerā rey tede p'anapata. **26** Māga-e pirā ¿k'isiazida-ek'ā ak'inadait'ee Ak'ore pedee jarapari? Wāara, iru Ak'ore pedee jarapari k'āyaara waibiara bi. **27** Na Juandeta Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bi:

‘Mia eperā chok'a pēit'ee pi naa o pia oonamerā pi, eperāarā poro waibia, chei naaweda.’ (Mal 3.1)

28 Mia jara bi: Eperā apida Juan k'āyaara waibiara bi-e. Mamīda chi ek'ariara bita iru k'āyaara waibiara pait'ee, Tachi Ak'orepa ma eperā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā ome beemerā.

29 Jōmaweda Juan pedee ūridap'edaarā, Cesar-it'ee impuesto p'epataarā paara, irumaa poro choopijida. Māga oodak'āri, ak'ipijida Tachi Ak'ore wāarata jara baji Juan k'ap'ia pari. **30** Mamīda fariseorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome Juanmaa poro choopida-e pak'āri, ak'ipijida āchia k'iniada-e p'ani Tachi Ak'orepa āchimaa pia oo k'inia bada.

31 ‘Mia jarait'ee sāga p'ani parā, mide ijāadak'aa beerā. **32** Warrarā su-ak'i p'aneedap'eda, jemenemaa p'anik'ata p'ani p'uuru jāde. Āchi k'ōp'āyoorāmaa biapata:

“Taipa siru chaajida. Mamīda parā pēirada–e paji. K'ari k'īsia paraa k'arijida. Mamīda parā jēeda–e paji.”^q

³³Juan Bautista chek'āri, pan k'o–e paji eperāarā jīp'aarāk'a māik'aapa vino tok'aa paji. Maperā parāpa jarajida: “Netuara iru k'ap'īade merātia bida” ajida. ³⁴T'ēepai mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji māik'aapa nek'oji, ne–ināa toji eperā jīp'aak'a. Maperā jara p'anī mi nek'oyaa, ne–ināa toyaa bapari. Ma awara mi k'ōp'āyo meraaparida a p'anī k'achia–idaa beerā ome māik'aapa Cesar–it'ee impuesto p'epataarā ome. ³⁵Mamīda Tachi Ak'ōrepā wāarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parā jōmaarā pari.

Jesús Simón tede

³⁶Fariseo t'ījarapatap'edaa Simonpa Jesús t'ī pēiji nek'o chemerā ichi ome. Māgá Jesús wāji iru temaa. Su–ak'i beeji mesade. ³⁷Ma p'uurude wēra p'ek'au k'achia ooyaa bapachi. Māgipa k'awaak'āri Jesús wāda nek'ode ma fariseo tede, ataji chok'o chak'ek'a māu pi–ia alabastrodee ooda ipuru bi k'erapa māik'aapa wāji irumaa. ³⁸Jēe wāpa su–ak'i banaji Jesús biirimāi māik'aapa iru biiri siimaa beeji ichi taubapa. Maap'eda ichi pudapa p'ooji. Māpai Jesús biiri wēre atap'eda, īt'aaji māik'aapa ma k'era weet'aaji aī ūri ak'ipiit'ee Jesús k'inia iru bi. ³⁹Simonpa māga unuk'āri, k'īsiaji: “Na eperā wāara Ak'ōre pedee jarapari pada paara, k'awak'ajida aji, k'āare eperāpa ichi t'ōbaimaa bi māik'aapa māga oopi–e pak'aji, ma wēra p'ek'au k'achia ooyaa bairā.”

⁴⁰Māpai Jesupa Simonmaa māgaji:

—Simón, mia pimaa ne–ināa jara k'inia bida aji.

Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, jaráji.

⁴¹Jesupa nepiriji:

—Eperāarā omé p'arat'a paraa p'anajida p'arat'a prestapatamāi.

Abaapa paraa baji quinientos denarios; chi apemapa cincuenta denarios.

⁴²P'oyaa p'aada–e pak'āri, chi p'arat'a presta pēidapa āra chupiria

k'awaaji māik'aapa omeerāmaa p'aapi–e paji. ūrá mimaa jaráji: ¿chisāgipa ma p'arat'a prestapari audú k'iniara iru bait'eema? aji.

⁴³Simonpa p'anauji:

—¿Chi p'arat'a waibiarā paraa bada–ek'ā? aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarada aji.

⁴⁴Māpai Jesupa ma wēramaa ak'iji māik'aapa Simonmaa māgaji:

^q 7.32 Pia jarait'eera, Tachi Ak'ōrepā pēida eperāarāpa oodak'aa paji judiorā poro waibiarāpa oopidap'edaak'a. Ma warraarāpa oodap'edaak'a judiorā chonaarā poro waibiarāpa oopachida Ak'ōre pedee jarapataarā ome.

—¿Na wēra unu bik'ā? aji. Mi t'iuk'āri pi tede, pia mi pia auteebai-e paji. Pania tee-e paji mi biiri siimerā. Jōdee na wērapa mi biiri siiji ichi taubapa māik'aapa p'ooji ichi pudapa. ⁴⁵ Mi t'iuk'āri, pia mi k'ira ī-e paji. Mamīda mi nama t'iru weda na wērapa mi biiri īmaa bi. ⁴⁶ Pia mi poro īri aceitepa p'uru-e paji. Mamīda irua k'era weeji mi biiri īri. ⁴⁷ Mapa mia jara bi: Irua p'ek'au k'achia chok'ara oopata wēpapiji, mi audú k'inia iru bairā. Mamīda eperāpa k'isia bi pirā ichia mak'iara p'ek'au k'achia oo-e bi, māgara ma eperāpa mi mak'iara k'inia-e bi.

⁴⁸ T'ēepai Jesupa māgaji ma wēramaa:

—Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajida aji.

⁴⁹ Māpai apemaarā arii p'anadap'edaarāpa iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, jāgí? ¿Eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata paara wēpapi bik'ā? ajida.

⁵⁰ Māpai Jesupa waya jaraji ma wēramaa:

—Pi wāara Ak'ōrede ijāa bairā, irua pi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaamerā. K'āiwee wāpáde aji.

Wēraarāpa Jesús k'aripapatap'edaa

8 ¹ Ma t'ēepai Jesús nipapachi p'uuru beede māik'aapa aī ik'aawa p'uuru k'aipee beede. Jaratee nipapachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida; irua eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Chi k'ōp'āyoorā doce auk'a nipapachida iru ome. ² Ichiaba wēraarā nipapachida iru ome. Aī naaweda ma wēraarā ūk'uru netuara k'ap'iade merātia p'anajida māik'aapa ūk'uru k'ayaa p'anajida. Mamīda Jesupa ma jōmweda jipapi. Māirādepema paji María, ichiaba t'ījarapatap'edaa Magdalena. Iru k'ap'iadeepa Jesupa netuara siete uchiapiji. ³ Ichiaba bají Cuza wēra t'ījarapatap'edaa Juana. Ma Cuza Rey Herodes tedepema mimiapataarā poro waibia paji. Ichiaba bají Susana, awaraa wēraarā chok'ara ome. Ma wēraarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome k'aripapachida; teepachida net'aa māik'aapa p'arat'a.

Net'atau p'oparide nepirida

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Maapai eperāarā chok'ara uchiajida p'uuru deepa Jesús ak'ide. Māgá eperāarā chok'ara chip'edachida. Māga nide Jesupa na pedee nepiriji Ak'ōre Úraa jarateeit'ee:

⁵ —Eperā wāji net'atau p'ode. Ma p'o wāk'āri, ūk'uru baaijida o jāde. T'ēepai mama eperāarā biiri p'iak'oojida māik'aapa ipanaarāpa k'ok'oo chejida. ⁶ Ūk'uru baaijida māu-idaade māik'aapa t'onojida mīda, taarā-e weda piik'oodachi, pania wēede baaidap'edaa perā. ⁷ Ūk'uru baaijida ne-iiri-idaade māik'aapa auk'a t'onojida. Mamīda ne-iiri k'ap'ipl'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. ⁸ Jōdee

awaraa net'atau baaijida eujā piade. Māgí t'onojida, warijida māik'aapa pia chaujida. Ūk'uru net'atau abaadeepa tau cien uchiajida.

Nepirip'eda, Jesupa golpe pedeeji:

—¡Pia k'isíati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

Sāap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee
(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹Ma t'ēepai Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

¹⁰Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa parāmaa k'awapimaa bida aji, ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa: sāga ichideerā p'aneedai. Mamīda awaraarāmaa mia nepiripari jarateeit'ee:

‘Arapa mia oo bi ak'i p'ani mīda, wāara unuda-e māik'aapa mia jara bi ūri p'ani mīda, k'awada-ee p'aneedamerā.’
(Is 6.9)

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide
(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹Māpai Jesupa māgaji:

—Mia nepirida net'atau p'oparide nāga jara k'inia bi. Ma net'atau p'oda jara k'inia bi Tachi Ak'ōre Ūraa jara pēida. ¹²Chi o jāde baaidap'eda jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida ūripata. Mamīda Netuara Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijāanaadamerā māik'aapa wānaadamerā Ak'ōre eujādee. ¹³Jōdee chi net'atau māu-idaade baaidap'eda jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida o-ja ūri p'ani. Mamīda chi māu-idaade t'onoda taarā-e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgiirāpa ma jara pēida taarā-epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'eda k'aurepa nepirade baairuta pirā, maa-e pirā awaraarāpa āchi jiriruta pirā miapidait'ee, ijāa amaapata. ¹⁴Jōdee chi net'atau ne-iiri-idaade baaidap'eda jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda t'ēepai k'isíia p'aneruta piara bi p'arat'a atadait'ee maa-e pirā āchia ne-inaa audú oo k'inia p'ani oodait'ee, Ak'ōrepa k'inia bik'a oodai k'āyaara. Māgá p'aneepata ne-uu warip'eda chauk'aa bik'a. ¹⁵Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'eda jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida wāara ijāapata āchi t'āride. Māpai p'anapata ma ūraade jara bik'a māik'aapa choopata āchi ijāa p'anide. Māgá p'aneepata ne-uu pia chauparik'a.

Jesupa lamparade nepirida
(Marcos 4.21-25)

¹⁶Maap'eda Jesupa awaraa nepiriji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa ata bidait'ee ne-inaa edajāde maa-e pirā cama ek'ari. Ma k'āyaara lámpara k'oodap'eda, it'í ata bipata pia

̫idaamerā te jāde p'aniirā-it'ee. ¹⁷Māga pik'a Tachi Ak'ōrepa oo bi mera pik'a bi eperāarāpa k'awanaadamerā. Mamīda t'ēepai irua jōmaarāmaa k'awaapiit'ee k'āata jara k'inia bi. Ichiaba ūrā irua oo bi jōmaarāmaa k'awapi-e. Mamīda t'ēepai k'awaapiit'ee.

¹⁸Maperā pia ūriti. Chi k'awa bimaa Tachi Ak'ōrepa audupiara k'awaapiit'ee. Mamīda chi ne-inaa k'awaara k'īsia bipa k'awa bi paara wēpapiit'ee.

María Jesús ̫pemaarā ome
(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹Jesús nawe chi ̫pemaarā ome wājida irumaa. Mamīda iru k'ait'a p'oyaa wāda-e paji eperāarā see nībada perā. ²⁰Māpai eperāpa jaranaji Jesumaa:

—Pi nawe pi ̫pemaarā ome taawa nimaa p'anida aji, pi ak'idait'ee.

²¹Māga ūrik'āri, ichia māgaji:

—Ak'ore ūraa ūripataarā māik'aapa oopataarā Ak'ōrepa jara bik'a, māirāta mi nawek'a bi māik'aapa mi ̫pemaarāk'a.

Jesupa nāu p'usa ome t'umātipida
(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²²Ewari aba Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Wādāma aji, lago k'īraik'a eeree.

Māpai barcode bataujida māik'aapa wājida. ²³Sīa wādade Jesús k'āidachi. Māimisa p'usara t'o nībeeji. Mapa barco pirubaai wā nipaji.

²⁴Mapa Jesús ̫rimat'aajida māik'aapa māgajida:

—Tachi Jarateepari, pirubaai wādapi!

Jesús p'irabaidachi māik'aapa pedeeji nāumaa māik'aapa p'usamaa. Jōmaweda t'umātidachi māik'aapa ip'ii ūu beeji. ²⁵Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa iidiji:

—Sāap'eda parāpa ijāada-e p'anima aji, mia parā ak'iit'ee?

Mamīda āchi jōmaweda p'era jōnipa ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—K'aima ajida, nāgí? Iru pedeepa nāu, p'usa paara t'umātipiparida ajida.

Eperā k'ap'iade netuara merātia bada
(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶T'ēepai panajida Geresa eujāde lago k'īraik'a eere, Galilea eujā k'īrapite. ²⁷Jesús batauk'āri, eperā netuara merātia bi iru k'ait'a cheji. P'uurudepema paji mīda, taarā p'aru jī-e baji; ichiaba teeda bak'aa paji. Bapachi jāira māu te uriade. ²⁸Māgí eperāpa Jesús unuk'āri, iru k'īrapite sinapotepa bia baainaji:

—Jesús, Ak'ore Waibia Warra, mi ome t'iunáaji. ¡Mi chupiria k'awáaji! ¡Ichiak'au bíji!

²⁹Mäga jaraji Jesupa jara bada perä uchiamerä ma eperä k'ap'iadeepa. Taarä baji ma netuara merätia bi iru k'ap'iade. At'apai ma netuarapa irumaa ne-inaa pariatua oopiji. Mäimisa eperäärapa iru juu biiri ome cadenapa jí níbjijida ãyaa wânaamerä. Mamïda ma netuara juapa irua ma cadena t'iit'aapachi mäik'aapa jirabodoji t'imí eperäärapa p'anadak'aamaa.

³⁰Mäpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'íjarapatama? aji.

Ichia p'anaují:

—Mi t'íjarapatada aji, Legión.^r

Mäga jaraji netuara chok'ara ichi k'ap'iade t'iudap'edaa perä. ³¹Mäpai ma netuaraaräpa Jesumaa chupiria iidipachida áchi pëinaamerä uria audú nâpia bidee. ³²Ma k'ait'a ee k'arraya sinaarä chok'ara nek'omaa p'anajida. Mapa netuaraaräpa chupiria iidijida ma sinaarä k'ap'iade t'iupimerä. Mäpai Jesupa mäga ooji. ³³Aramágá netuaraarä uchiajida eperä k'ap'iadeepa mäik'aapa t'iujida ma sinaarä k'ap'iade. Aramata sinaarä p'irak'oodachida ee k'oot'ari jira bidee. Toida baainadap'eda, iyapa jíak'oodachida.

³⁴Ma sinaarä jíja p'anadap'edaaräpa mäga unudak'ari, p'irak'oodachida p'uuruudee nepiridait'ee p'uuru pidaarämaa mäik'aapa ma p'uuru k'ait'a beerämaa. ³⁵Mapa eperäärapa uchiajida ak'ide. Jesumäi pachedak'ari, unujida ma eperä netuara k'ap'iade merätia bada su-ak'í bi Jesús biiri k'ait'a. P'aru jíp'eda, k'áiwee su-ak'í baji. Mäga unudak'ari, ma eperäärapa para beeji. ³⁶Mäpai chi unudap'edaaräpa nepirijida sâgapi Jesupa jipaji ma eperä netuara k'ap'iade merätia bada. ³⁷Maap'eda ma Geresa eujädepemaaräpa Jesumaa chupiria iidijida ãyaa wâmerä mamäik'aapa, audú nejasia p'anadap'edaa perä. Mäpai Jesús barcode bataup'eda, wâji. ³⁸Wâi naaweda, ma eperä netuara k'ap'iade merätia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wâpimerä. Mamïda Jesupa jaraji beemerä. Mägaji:

³⁹—Wápáde aji, pichi temaa mäik'aapa nepiripáde aji, Tachi Ak'orepa pi ome ooda.

Aramágá ma eperä wâji ma p'uuru depema jômaarämaa nepiride Jesupa ichi ome ooda.

Jairo k'au mäik'aapa wêrapa Jesús p'aru i t'óbaida
(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰Jesús lago k'iraik'a eere pachek'ari, eperäärapa iru o-ña auteebaijida, jômaaräpa iru ni p'anadap'edaa perä. ⁴¹Mäga nide pacheji eperä t'íjarapatap'edaa Jairo. Ichi Ak'ore Úraa jarateepata tedepema poro paji. Jesús biirimäi bedabaidachi mäik'aapa chupiria iidiji wâmerä ichi temaa

^r 8.30 Legión jara k'inia bi soldaorä seis mil.

42 chi k'au jipade, juak'aya nībada perā. K'au apai iru baji; māgí doce años iru baji.

Jesús wārude Jairo temaa, iru ome nipapataarā see nībada k'aurepa p'isua baji. 43 Ma eperāarā ome baji wéra bi k'ayaa bi. Doce años waamiapa k'ayaa baji. Ichi p'arat'a jōdai baji jipapataarā juade nipa. Mamīda apidaapa p'oyaa jipadak'aa paji. 44 Ma wéra Jesús āpiteik'aapa k'ait'a wāji māik'aapa iru ūripema p'aru i t'obait'aaji. Aramata ma waamia t'ibaidachi. 45 Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'aipa mi t'obajima? aji.

Chi k'ōp'āyoorā jōmaarāpa āchia-e pajida apachida.

Māpai Pedropo māgaji:

—Tachi Jarateepari, eperāarāpa pi t'isīa wārutada aji.

46 Mamīda Jesupa māgaji:

—Eperā k'ayaa bipa mi t'obajida aji. Mideepa uchiajida aji, Ak'ore juapa ma eperā jipait'ee.

47 Māpai ma wērapa unuk'āri p'oyaa miru-e paji, biiri wērewēree wāji māik'aapa bedabaidachi Jesús biirimāi. Jōmaarā taide jaraji k'āare-it'ee t'obait'aaji māik'aapa sāgá jipa beeji. 48 Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Wéra, pia mide ijāa bairā, jipa beejida aji. K'āiwee wāji.

49 At'āri Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepa pēida pacheji māik'aapa māgaji ma Ak'ore Úraa jarateepata tedepema poromaa:

—Pi k'au jai-idaajipi. Tachi Jarateepari ichiak'au bipáde aji.

50 Mamīda Jesupa māga ūrik'āri, māgaji Jairomaa:

—Waaweenaaapáde aji. Jīp'a ijāapáde aji. Pi k'au jipa beeit'ee.

51 Temāi panadak'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorā jōmaweda t'iupi-e paji. Aba t'iupiji Pedro, Santiago, Juan māik'aapa chi k'ayaa nawe chi ak'ore ome. 52 Eperāarā taawa p'anadap'edaarā jōmaweda jēe para baji t'āri p'uapa. Mamīda Jesupa māgaji:

—Jēenáati. Na wéra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bida aji.

53 Māga ūridak'āri, jōmaarāta eidachida iru-it'ee, k'awa p'anadap'edaa perā jai-idaa bi. 54 Mamīda Jesupa ma wéra k'au juade jita atap'eda, golpe pedeeji:

—Wéra chai, jp'irabáiji!

55 Aweda chok'ai beeji māik'aapa aramata p'irabaidachi. Māpai Jesupa jaraji nek'opidamerā. 56 Chi ak'oreerā p'era pik'a jōneejida. Mamīda Jesupa jaraji ma p'asada awaraarāmaa nepirinaadamerā.

Jesupa chi k'ōp'āyoorā pēida jarateenadamerā

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

9 ¹Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce t'í p'e atap'eda, jaraji Tachi Ak'ore juapa netuara uchiapidamerā māik'aapa k'ayaa k'ira t'ādoō jipadamerā. ²Māpai āra pēiji k'ayaa beerā jipadamerā māik'aapa jaratedamerā Tachi Ak'orepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ³Māgá pēirude Jesupa māgaji:

—Ode wārutade ateenáati pak'uru t'ídik'a wādait'ee, muchila, pan, p'arat'a, maa-e pirā awaraa p'aru jídait'ee. ⁴K'eudaik'āri, parāpa unuruta tede p'anéeti, mamāik'aapa wāruta misa. ⁵P'uuru abaade parā auteebaida-e pirā māik'aapa parāpa jarateepata ūridaamaa p'ani pirā, uchíati ma p'uurudeepa māik'aapa biiridepema yooro p'ora nēep'eti ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōrepa ãra k'aripa-e pait'ee.

⁶Māpai chi k'ōp'āyoorā wājida p'uuru bee chaa. Tachi Ak'ōre pedee pia jara pēida jaratee wāpachida māik'aapa k'ayaa beerā jipapachida.

Rey Herodepa k'isia bada
(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷Rey Herodepa ūrik'āri Jesupa māgee ne-inaa jōmaweda oo bi, k'awa-e paji k'āata k'īsiait'ee. Eperāarā ūk'uuruurāpa jarapachida Juan Bautista, chi piuda chok'ai p'irabaijida apachida. ⁸Ūk'uuruurāpa jarapachida iru chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari Elías. Jōdee awaraarāpa jarapachida awaraa chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida. ⁹Mamīda Herodepa māgaji:

—Taarāru mia jara pēida Juan Bautista otau t'iap'et'aadamerā. ¿K'aipaa māgí esperā? Mia ūrido irua oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

Mapa Herodepa Jesús k'ira unu k'inia baji.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰Jesús k'ōp'āyoorā pachedak'āri āchia jaratee nipadap'edaamaapa, irumaa nepirijida jōma āchia oodap'edaa. Māpai irua ãra āyaa ateeji Betsaida p'uurudee. ¹¹Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri, t'ee wājida. Māirā pacheruta unuk'āri, Jesupa ãra auteeabajji māik'aapa jarateeji Ak'ōrepa eperāarā bi k'inia bi ichi juu ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma awara ãra k'ayaa beerā jipajī.

¹²K'eupodopa chi k'ōp'āyoorā Jesumaa chejida māik'aapa māgajida:

—Eperāarā pēipáde ajida, ñinadamerā māik'aapa chik'o jirinadamerā p'uuru beemaa maa-e pirā ai ik'aawa eperāarā beemaa, nama wē-e perā nek'odait'ee.

¹³Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa chik'o téeti k'odamerā.

Āchia p'anaujida:

—Taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa māik'aapa chik'o omé. Māgí araa-e pait'ee wāda-e pirā chik'o netode na eperāarā chok'ara para biirā-it'ee.

¹⁴Imik'l'iraarā cinco mil paji. Mamīda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Su-ak'i p'aneepidapáde aji, cincuentacincuentaa.

¹⁵ Aramágá jōmaarāta su–ak'i p'aneepijida. ¹⁶ T'ēepai, Jesupa jitaji ma pan joisomaa chik'o omeet ome mäik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa ma chik'o pari. Mäpai k'ōrak'oop'eda, teeji chi k'lōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. ¹⁷ Eperāarā nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa. Maap'eda Jesús k'lōp'āyoorāpa p'ejida k'oraa docena aba, ma chik'o pan pite ome nībeeda.

Pedropo jarada Jesús Tachi Ak'ōrepa pēida
(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Ewari aba Jesús it'aa t'īmaa bak'ari chi k'lōp'āyoorā ome, āramaa iidiji:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperāarāpa?

¹⁹ P'anaujida:

—Ük'uruurāpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida.

Awaraarāpa jara p'ani pi chonaarāwedapema Elías. Jōdee awaraarāpa jara p'ani pi chonaarāwedapema Ak'ore pedee jarapari, chok'ai p'irabaida.

²⁰ Mäpai Jesupa iidiji:

—Parāpārama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Mäpai Pedropo p'anauji:

—Pi Cristo, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā.

Jesupa jarada ijāadak'aa beerāpa ichi peedait'ee
(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Mamīda Jesupa jīp'a jaraji māga nepirinaadamerā awaraarāmaa.

²² Mäpai māgaji:

—Mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema ichita chupiria nībait'ee. Judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mi k'īra unuamaa iru p'anadait'ee māik'aapa mi peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ūpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Sāga eperāarā nipadaipia bi Jesús ome

²³ T'ēepai Jesupa māgaji jōmaweda ichi ome nipapataarāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'īisiaik'araa bi ichia ne-inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'eek'a. Pia jarait'eera, ewari chaa ooipia bi mia oopi bik'a, ma k'aurepa miapiruta pijida piurumaa.

²⁴ Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'ari, atuait'ee.

Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'ari.

²⁵ Ma awara žk'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'ore eujāde? Ichia net'aa iru bi atuait'ee māik'aapa banait'ee tok'arradee.

²⁶ Eperā k'īra nejasia bi pirā jarait'ee mide ijāa bi maa-e pirā mi ūraa jarait'ee

awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'īra nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ōre Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome. ²⁷Mia wāarata jararu. Nama p'anihā ūk'uru piudai naaweda, unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā biru ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

Jesús k'īra awaradaida
(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸Tomiamaa māga jarada t'ēepai, Jesús wāji ee nok'odee. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama iru it'aa t'īmaa beeji.

²⁹Māgá it'aa t'īmaa bide ichi k'īra awaradachi māik'aapa chi p'aru t'o-t'oo uchiterreedachi. ³⁰Māga nide eperāarā jaure omé chejida māik'aapa pedee p'aneejida iru ome. Chonaarāwedapemaarā Moisés Elías ome paji.

³¹Āchi ik'aawa īdaa pia urua nībaji. Chejida Jesumaa jarade taarā-e nide chupiria nībait'ee māik'aapa piut'ee Jerusalende. ³²Mama ee nok'ode Pedro chi k'ōp'āyoorā ome tap'ok'ee jōnajida mīda, k'āida-ee p'anajida. Maperā unujida Jesús māgá k'īra wāree māik'aapa ma eperāarā omé.

³³Ma eperāarā Jesús ik'aawaapa ucharutade Pedropo māgaji:

—Tachi Jarateepari, ipia bi nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'eeda aji, te chak'eerā ūpee, aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

Mamīda Pedropo k'īsia-ee māga jaraji. ³⁴Iru pedee nībide jiārarapa āchi jōmaweda aneu ata cheji. Māgá jiārara esajīak'a āchi unudak'āri, nejasiadachida. ³⁵Māpai ma jiāraraadeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji:

—Nāgida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. ūriti iru pedee!

³⁶Ma pedee ūridap'eda, Jesús ituaba beeji āra ome. Māpai k'iup'ee p'aneejida. Ma t'ēepai āchia unuda ma ewate apidaamaa nepirida-e paji.

Jesupa netuara uchiapida warra k'ap'iadeepa
(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷Ai norema Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan ee nok'odeepa edaa chedak'āri, eperāarā chok'ara chejida Jesús ome unudait'ee.

³⁸Māirādepema eperā abaaa golpe pedeeji:

—Tachi Jarateepari, mi chupiria k'awaapáde aji. Mi warra apai iru bi ak'īnapáde aji. ³⁹Netuarapa iru jita atak'āri, biapipari, wawapipari māik'aapa iduba k'ōp'ep'ee uchiapipari iru it'aideepa. Iru ichiak'au bik'aa. Maperā piupiit'eeda aji. ⁴⁰Mia pi k'ōp'āyoorāmaa chupiria iidiji ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e paji.

⁴¹Jesupa p'anauji:

—Aai, eperāarā, at'ārita mide ijāada-e p'anik'ā? ūjāadak'aarāk'api p'an! Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

⁴²Ma warra Jesús k'ait'a chek'āri, netuarapa eujāde bat'at'aaji māik'aapa waya wawat'aaji. Mamīda Jesupa ma netuara itriat'aaji māik'aapa uchiapit'aaji. Ma warra māgá jipap'eda, teeji chi ak'ōremaa.

⁴³ Arii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'a para beeji, Ak'ōrepa ne-inaa pia ooda unudap'edaa perā.

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee
(*Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32*)

Eperāarā ak'itrua para beeru misa Jesupa ooda k'aurepa, irua māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

⁴⁴—Na pedee pia ūrīti māik'aapa k'īra atuanáati: eperāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema baaipiit'ee k'achia beerā juade.

⁴⁵ Mamīda āchia k'awada-e paji irua jara k'inia bada. Tachi Ak'ōrepa āramaa at'āri māga k'awapi k'inia-e baji. Ma awara āchia waawee p'anajida iididait'ee k'āata jara k'inia baji.

Eperā waibiara bi Ak'ōre k'īrapite
(*Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37*)

⁴⁶ Maapai Jesús k'ōp'āyoorā auptedee p'aneejida k'awaadait'ee āchidepema k'aita waibiara bi. ⁴⁷ Jesupa k'awaak'āri ārapa k'īsia p'anī, warra chai ataji māik'aapa ak'īnī biji ichi ik'aawa ⁴⁸ māik'aapa māgaji:

—Eperāpa mide ijāa bi k'aurepa nāgí warra chaik'a auteebairu pirā, mi jida auteebaipari. Ma awara chi mi auteebairupa mi pēida auk'a auteebaipari. Mapa chi parādepema ek'ariara pik'a bi audua-ee bairā, māgita waibiara pait'ee Ak'ōre k'īrapite.

Jesús ome nipak'aa bipa netuara uchiapida
(*Marcos 9.38-40*)

⁴⁹ Māpai Juanpa māgaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperāpa pi t'ī jarap'eda, netuara uchiapi bi eperāarā k'ap'iadeepa. Māga unudak'āri, taipa oonaapáde ajida, tachi ome nipak'aa perā.

⁵⁰ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopítí. Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bida aji.

Samaria ejūjādepemaarāpa Jesús yiaraa iru p'anadap'edaa

⁵¹ Ewari k'ait'a pa wāk'āri Jesús it'aa wāit'ee, sōcharra wāji Jerusalén ode.

⁵² Ichi naa eperāarā chok'a pēiji Samaria ejūjādepema p'uuru k'aipee bimaa, te jīridamerā aide k'āidait'ee. ⁵³ Mamīda ma Samaria ejūjādepemaarāpa iru auteebai k'iniada-e paji, k'awa p'anadap'edaa perā judiorā p'uuru Jerusalendee wāru.

⁵⁴ Chi k'ōp'āyoorā Santiago Juan ome māga k'awaa atadak'āri, Jesumaa māgajida:

—Tachi Waibia, ¿k'inia bik'ā ajida, taipa pa it'iipa baaipidamerā māirā īri, jōdaidamerā?

⁵⁵ Mamīda Jesupa āra itriak'oiji, māgá k'achia k'īsiadap'edaa perā.

⁵⁶ Māpai wājida awaraa p'uuru k'aipeeedee.

Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarā
(Mateo 8.19-22)

57 Ode wādade eperāpa Jesumaa māgaji:

—Tachi Waibia, pi ome wā k'inia bida aji, chi wārumaa.

58 Jesupa p'anauji:

—Usap'ā yooro te uria iru bee māik'aapa ipanaarā te iru bee. Mamīda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema arajāgaa ni, k'lāipari wēe. Made k'īsfaji, jarai naaweda wāara mi ome nipa k'inia bi wa māga-e.

59 Māpai Jesupa māgaji awaraa eperāmaa:

—Mi ome nipa chéji.

Irua p'anauji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparii k'inia bi. Mamīda aī naaweda mi ak'ōre iapipáde aji, iru piuk'āri.

60 Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerāpa āchi piudap'edaarā iadamerā.

Pi, jödee, nipa chéji mi ome māik'aapa jaratéeji Tachi Ak'ōrepaa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

61 Māpai awaraa eperāpa māgaji:

—Tachi Waibia, pi ome nipa k'inia bida aji. Mamīda aī naaweda wāpíji mi tedepemaarā ak'ide.

62 Jesupa p'anauji:

—Eperāpa eujā p'ëirat'imaa bi pirā aradopa, jīp'a nok'ooree ak'iiapia bi. Apitee ak'iru pirā, pia ba-e pait'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome.

Jesupa eperāarā setenta y dos pēida jarateenadamerā

10 1 Maap'eda Jesupa chi k'ōp'āyyorā awara setenta y dos jirit'eraji
 ichi ome nipapataarādepema. Āra ome-omee pēiji ichi naa
 wādamerā p'uuru bee chaa ichi wāit'ee badamaa. 2 Āra pēik'āri, māgaji:

—Eperāarā chok'ara mide waide ijāada-e p'ani. Ne-uu audú chau
 bék'api p'ani. Mamīda mimiapataarā chok'ara-ee p'ani. Mapa iidipatáati
 Tachi Ak'ōre, ma ne-uu chiparimaa awaraa mimiapataarā pēimerā
 chi chau bi p'ede. 3 Wāti eperāarāmaa jarateede. Mia parā pēiru oveja
 chak'eerā pēik'ajik'a ne-animalaarā k'achia beerā t'āide. 4 Na wārutade
 ateenáati muchila, p'arat'a maa-e pirā awaraa chancla. Ichiaba taarā
 ak'inī p'aneenáati pedeedait'ee chi unurutaarā ome. 5 Eperā tede
 t'iudak'āri, naapiara jarapatáati: “Na te pidaarā pia p'anapatáati.”

6 Māgá eperā t'āri pia paraa pirā ma tede, iru k'āiwee beeit'ee. Mamīda
 iru t'āri pia-e bi pirā parā ome, Tachi Ak'ōrepaa iru k'āiwee bapi-e
 pait'ee. 7 Ma tede p'anéeti. Ārapa teeruta k'ōti māik'aapa tóti, parā, mi
 mimiapataarāpa māga atadaipia bairā pāchi mimia pari. Te awara-
 awaraa nípanáati; te abaadepai p'anéeti.

8 P'uurude panadak'ari, ma p'uurudepemaarapa parā auteebairuta pirā, k'otí ãrapa teeruta. 9 Ma p'uurudepema k'ayaa beerā jipak'ooti mäik'aapa mäirāmaa jaráti: "Tachi Ak'orepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā." 10 Mamida awaraa p'uurude panadak'ari, ma p'uurudepemaarapa parā auteebaida-e pirā, calle jāde wāyaarutade nāga jaráti: 11 "Pächi p'uurudepema yooro p'ora tai biiride beeda paara nēep'eruta, parā t'ari k'achia p'anadairā tai ome! K'awāati Tachi Ak'orepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamida parāpa māga k'iniada-e." 12 Mía jara bi: Ak'ore ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarā audupiara k'achia ooit'ee, chonaaraweda Sodoma pidaarā k'achia ooda k'ayaara.

P'uuру pidaarapa Ak'ore Ūraa ūridaamaa p'anadap'edaa
(Mateo 11.20-24)

13 — ¡Aai, Corazín p'uurudepemaarā! ¡Aai, Betsaida p'uurudepemaarā! ¡Tachi Ak'orepa parā k'achiadee pëiit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarapa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa, mia parā p'uurude oodak'a, taarā-e weda ijāak'ajida. ãrapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia jōnipa chupiria iidik'ajida Tachi Ak'oremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'ari p'uapa p'aru p'laimaa jik'ajida mäik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida áchi poro ūri. 14 Maperā mia jara bi: Tachi Ak'ore ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarā k'ayaara mäik'aapa Sidón p'uurudepemaarā k'ayaara. 15 Ichiaba parā Capernaum p'uurudepemaarā, ¿k'isia p'anik'a parā p'uuruta awaraa p'uuru k'ayaara waibiara pait'ee Ak'ore k'irapite? ¡Ma k'ayaara irua parā p'uuruta jöt'aait'ee!

16 'K'öpläyoorā, eperāpa parā pedee ūrik'ari, mi pedeek'a ūriit'ee. Jödee chi parā yiaraa iru bipa mi jida yiaraa iru bi. Ma awara mi yiaraa iru bi pirā, ichiaba mi Ak'ore, mi pëida, yiaraa iru bi.

Setenta y dos ãpítee chedap'edaa

17 Ma setenta y dos pëida eperāarā ãpítee chedak'ari, t'ari o-ĩ-ĩa p'anajida. Mägapachida:

— Tachi Waibia, ¡taipa pi k'ap'ia pari pedeedak'ari, netuaraarapa paara oopachida taipa jaradap'edaak'a!

18 Jesupa p'anauji:

— Wäara. Mia Satanás unuji it'ariipa baaik'ari pa baaiparik'a. 19 Mía parā k'aripaji t'iadamerā taamaarā ūri mäik'aapa tusõre ūri, parāmaa maarepida k'aada-ee. K'aripaji chöopataadamerā Netuara Poro Waibia ome; irua parā p'ua oo-ee. 20 Maperā parā t'ari o-ĩa p'anadaipia bi. Mamida ma k'ayaara o-ĩara p'anadaipia bi Tachi Ak'orepa parā t'í p'ã iru bairā it'ari ichideerā t'í p'ã jëra bi librode.

Jesús t'āri o-īa bada
(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

21 Māgá pedee bide Tachi Ak'ōre Jaurepa iru audú t'āri o-īapiji. Māpai irua māgaji:

—Ak'ōre Waibia, pi jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Ne-inaa jōmaweda it'ari nībi, na p'ek'au eujāde nībi paara pi jua ek'ari bi. Mi t'āri o-īa bi pia eperāarā jīp'aarāmaa k'awapiru perā ne-inaa pia waide k'awapi-e pada k'īsia k'awaa beerāmaa māik'aapa poro wēsaa beerāmaa. Māga ooji māga oo k'inia bada perā.

22 'Mi Ak'ōrepa ne-inaa jōma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerā. Tachi Ak'ōrepapai wāara mi, ichi Warra k'awa bi. Māgá ichiaba mi, chi Warrapapai wāara iru k'awa bi. Mamīda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperāarāmaa.

23 Māpai Jesupa ak'iji chi k'ōp'āyoorāmaa māik'aapa māgaji:

—Parā, chi na ne-inaa unu p'aniirā, wāara t'āri o-īa p'ani. **24** Mia jara bi: Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapataarāpa māik'aapa reyrāpa unu k'inia p'anajida parāpa unu p'ani. Mamīda unuda-e pajī. Ichiaba ūri k'inia p'anajida parāpa nama ūri p'ani. Mamīda ūrida-e pajī, ewari ma-it'ee waide pa-e bada perā.

Jesupa nepirida Samariadepema t'āri pia badade

25 Ewari aba Moisepa p'āda jarateepari pedeenaji Jesús ome. K'awaaitee Jesupa wāara Ak'ōre Ūraa k'awa bi wa māga-e, māgipa iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āata ooyama aji, mi it'aa wāit'ee?

26 Jesupa p'anauji:

—¿K'āata jara bi Moisepa p'ādade? ¿K'āata unu bima aji, aide?

27 Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—‘Tachi Ak'ōre Waibia k'inia iru baparíiji pichi t'āripa māik'aapa ne-inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparíiji. Ewari chaa k'īsajji irude pichi t'āripa,’ (Dt 6.5)

‘ma awara awaraarā k'inia iru baparíiji, pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’ (Lv 19.18)

28 Māpai Jesupa māgaji:

—Pia p'anaujipi. Māga ooru pirā, ichita bapariit'ee Ak'ōre eujāde.

29 Mamīda ma Moisepa p'āda jarateparipa waapiara k'awaa k'inia bajī. Mapa iidiji:

—Pia awaraarāda ak'lāri, ¿k'aita jara k'inia bima? aji.

30 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperā Jerusalén ode wāji Jericó p'uurudee. Māgá ode wāde nechiapataarā uchiajida. Ma eperā p'ua oojida māik'aapa iru p'aru paara chia atajida. Perā peet'aajida. **31** Bii-ap'eda, p'aare cheji ma ode. Mamīda ma

eperā eujäde bì unuk'āri, jíp'a wāyaaji ichi ode. ³²T'ëepai Leví ëeerädepema uchiada ichiaba ma ode che wāji. Mamïda ma eperā mägá unuk'āri, ichiaba jíp'a ichi ode wāyaaji. ³³Ma t'ëepai Samariadepema^{+10.33} ichiaba ma ode cheji. Mägipa ma eperā unuk'āri, iru chupiria k'awaaji. ³⁴Iru k'ait'a wäpleda, aceite vino ome p'uruji iru k'ap'ia p'ua bimäi mäik'aapa p'aru sorede beda ataji. Mäpai ma eperā su-ak'i binaji ichi burrode mäik'aapa ateeji eperäarä temaa ak'i p'anadamerä. ³⁵Ai norema ma Samariadepemapa p'arat'a tau omé^s ët'a atap'eda, teeji ma te chiparimaa mäik'aapa mägaji: "Jä eperā ak'i baparíiji mi cheru misa. Na p'arat'a awara faltaru pírā, mia p'aait'eeda" aji.

³⁶Mäga nepirip'eda, Jesupa iidiji ma Moisepa p'äda jarateeparimaa:
—¿K'äata k'isia bima? aji. ¿Ma öpeedepema chisägipa ma eperā ak'ijima ichi k'ap'ia ak'iparik'a?

³⁷Ma Moisepa p'äda jarateeparipa p'anauji:

—Chi chupiria k'awaadapa pajida aji.

Mäpai Jesupa mägaji:

—Pia auk'a oopáde aji, chupiria chedeerämaa.

Jesús Marta tede p'asianada

³⁸Maap'eda ma ode Jesús waya wā nipaji Jerusalendee. Panaji p'uuru k'aipeede. Mama wéra t'íjarapatap'edaa Martapa iru auteebajji ichi tede. ³⁹Marta ipewéra María mama baji. Ichi Jesús biiri ik'aawa su-ak'i beeji üriit'ee irua jararu. ⁴⁰Mamïda Marta ne-inaa audú oomaa beeji nek'opiit'ee Jesumaa mäik'aapa chi k'öp'äyoorämaa. Mapa Jesús k'ait'a cheji mäik'aapa mägaji:

—Tachi Waibia, ¿pi-it'ee p'ua-e bik'ā aji, mi ipewéräpa mi k'aripa-e bi? Mia ne-inaa chok'ara iru bì ooit'ee. Mapa jaráji irua k'aripamerä.

⁴¹Mamïda Jesupa p'anauji:

—Marta, Marta, pi audú k'isia níbida aji, ne-inaa pi-ia oo k'iniapa.

⁴²Mamïda Mariapa ne-inaa piara jíriji ooit'ee, mi nama bi misa.

Apidaapa jarada-e pait'ee irua mäga oonaamerä.

Jesupa jarateeda it'aa t'í k'awaadamerä

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹Ewari aba Jesús it'aa t'í aupak'āri, k'öp'äyo abaapa mägaji:
—Tachi Waibia, jaratééji taipa it'aa t'í k'awaadamerä, Juan Bautistapa chi k'öp'äyoorämaa jarateedak'a.

²Mäpai Jesupa mägaji:

—Parä it'aa t'ídak'āri, näga jaráti:

Tachi Ak'ore it'ari bi,

pi t'í awaraa t'í k'äyaara pipiara bi.

^{+10.33} **10.33** *Judioräpa Samariadepemaa* k'íraunuamaa iru p'anapachida.

^s **10.35** Maapai p'arat'a tau omé p'aapachida ewari omé mimiada pari.

Eperāarā bījí pichi juua ek'ari pichideerā p'aneedamerā.
[Óoji pichia k'inia bik'a na p'ek'au eujāde, it'ari ooparik'a.]

- 3 Tai-it'ee chik'o tēeji ewari chaa k'odait'ee.
- 4 Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awáaji māik'aapa perdonáaji
taipa perdonaapatak'a, awaraarāpa taimaa ne-inaa k'achia oodak'āri.
Tai k'achiade baaipináaji.
Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia juadeepa.

5 Ichia Jesupa māgají:

—K'isiadáma nāgide. Parādepemapa k'ōp'āyo iru bai. Esapite pi wāi iru temaa māik'aapa jarai: “K'ōp'āyo, mi-it'ee pan ūpee tēeji, 6k'ōp'āyo aba et'ewapai t'imiipa pacheda perā mi temái. Maarepida wēe bi teeit'ee k'omerā.” 7Māga p'asada paara, irua jara-e pai: “Mi ichiak'au bījí. Puerta jīa iru bi. Mi warrarā mi ome nama k'āi p'anipi. Mapa p'irabai-edá a-e pai, pimaa ne-inaa teede.” 8Mia jara bi: Māgí k'ōp'āyo p'irabai-e pirā ne-inaa teeit'ee pi ichi k'ōp'āyo perā, māgara p'irabaiit'ee waa iidi nībanaamerā. Teeit'ee ne-inaa jōma pia falta bi. 9Maperā mia nāga jara bi. Iidipatáati Tachi Ak'ōremaa. Irua teeit'eepi. Jiripatáati. Irua k'awapiit'eepi. Eperāpa puerta t'aide t'īparik'a, Ak'ōremaa t'īpatáati. Irua parā k'aripait'eepi. 10Chi iidi bīmaa Tachi Ak'ōrepa teepari; chi jīri bīmaa Tachi Ak'ōrepa k'awapipari māik'aapa chi t'ī bīmaa ewapari.

11¿Parādepema ak'ōrepa taama teeik'ā ichi warramaa, irua chik'o iidik'āri? 12Maa-e pirā, ¿tusore teeik'ā irumaa, ne-imí iidik'āri?

13¡Māga-epi! Parā, ne-inaa k'achia oopataarā mīda, pāchi warrarāmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parāpa māga ooruta pirā, jaudupiara pāchi it'aripema Ak'ōre Waibia ichi Jaure teeit'ee chi iidirutaarāmaa!

Jesús Netuara Poro Waibia juua ek'ari bida adap'edaa (Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

14Ewari aba Jesupa netuara uchiapimaa baji esperā pedee atua bi k'apl'iadeepa. Ma netuara uchiak'āri, ma esperā pedee beeji. Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā ak'itrua para beeji. 15Mamīda ūk'uruurāpa māgajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jāgá netuaraarā uchiapiparida ajida.

16Māpai awaraarāpa Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaa perā, iidijida ne-inaa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari. Māga ooru pirā, k'awadayada ajida, Tachi Ak'ōre juapa ooda. 17Mamīda Jesupa k'awaji āchia k'īsia p'ani. Mapa māgají:

—P'uuru pidaarāpa āchi auk'aarā jéreruta pirā, waa araa p'anapataada-e pai. Āchi itu jōdaridait'ee māik'aapa āchi te āri

baibeeit'ee. ¹⁸ Māga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarā jēreru pirā, āchi itu jōdaridai. Parāpa jara p'anik'a mi Beelzebú eere bada paara, ichideerā jēre-e pak'aji. ¹⁹ Ma awara māga pada paara ¿k'ai juapa parā eere p'aniirāpa netuaraarā uchiapipatama? ¡Netuara juapa-epi! Āchiata ak'ipipata parā pia k'īsiada-e p'ani. ²⁰ Jōdee mia netuaraarā uchiapipari pirā Tachi Ak'ōre Waibia juapa, jara k'inia bi ūrá Tachi Ak'ōredeerā poro waibia nama bi.

²¹ Eperā juataura bipa ichi te jīak'āri espada ome, k'īsia bi apida tūuda-e pai ichi net'aa chiade. ²² Mamīda eperā iru k'āyaara juataura bi cheru pirā māik'aapa iru p'oyaaru pirā, iru espada jāri atai māik'aapa iru net'aa p'e atadari. Mi waibiara bi Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mi jua choodak'aa.

²³ Eperā mi eere bi-e pirā, mi k'īraunuamaa iru bi. Ichiaba mi k'aripa-e bi pirā awaraarā Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anapataadamerā, eperāarā ãyaa pēipari mi ik'aawaapa.

Netuara eperā k'ap'iade waya merātia bada
(Mateo 12.43-45)

²⁴ —Eperā k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'āri, māgipa jiri nipapari euja p'ūasaa sāma ūiit'ee. Mamīda unu-e pak'āri, k'īsiapari: "Waya merātianait'ee ma eperā k'ap'iade, mi naaweda badamāi." ²⁵ Chek'āri, unu chepari ma eperā k'ap'ia pi-ia bi; te barrep'eda, siip'eda pi-ia bik'a. ²⁶ Māga unuk'āri, jirinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'āyaara māik'aapa ma eperā k'ap'iade merātia chepata. Māgá ma eperā audupiara k'achiade beeit'ee naaweda bada k'āyaara.

Wāara t'āri o-īa p'aniiirā

²⁷ Jesupa māgá pedeemaa bide arii p'anadap'edaarādepema wērapa māgaji:

—¡T'āri o-īa bapari pi nawe, chi pi t'oda māik'aapa warida!

²⁸ Jesupa p'anauji:

—¡Ma k'āyaara t'āri o-īara bapari chi Tachi Ak'ōre pedee ūrip'eda, ooparipa ma jara bik'a!

Ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa
(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Māgá pedee bide eperārācho-k'ara chepachida iru ik'aawa seedarutamaa. Māpai ichia jaramaa beeji ãramaa:

—Parā ūrapemaara t'āri k'achia-idaa p'anida aji. Iidipata mia oomerā ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ooit'ee chonaarāweda Jonás ome oodak'a. ³⁰ Tachi Ak'ōrepa Jonás pēidak'a Nínive p'uuru depemaarāmaa ichi pedee jaramerā,

māga pik'a mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema pēiji ichi pedee jaramerā parā īrapemaarāmaa. ³¹ Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā īrapemaarāpa oopatap'edaa ak'ik'āri jarait'ee pia wa k'achia, Reina Sur Eerepemapa parā imiateet'ee Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda ma reina t'iimiipa cheji Rey Salomón k'isia k'awaa bī pedee ūride. Mamīda nama bī aba waibiara bī Salomón k'āyaara. ³² Ma ewate ichiaba Nínive p'uuru pidaarāpa parā īrapemaarā imiateedait'ee, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa Jonás pēik'āri Nínive pidaarāmaa, ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaa wājida. Mamīda parā īrapemaarāpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e, aba Jonás k'āyaara waibiara bipa jara cheji mīda māga oodamerā.

**Jesupa tachi taude jarateeda
(Mateo 5.15; 6.22-23)**

³³—Lámpara k'oodak'aa mera bidait'ee ne-inaa ek'ari. Ma k'āyaara k'oodak'āri, ne-inaa īri it'í ata bipata, jōma te jāde p'aniirāpa īdaa unudamerā. ³⁴ Tachi tau lamparak'a īdaa pik'a bī tachi k'ap'ia-it'ee. Pichi tau pia bak'āri, k'ap'ia jōmaweda īdaa pik'a bide bait'ee. Mamīda pichi tau k'achia bī pirā, k'ap'ia jōmaweda p'āriu pik'a bide bait'ee. ³⁵ K'irak'aupai pi īdaa pik'a bī p'āriu pik'a padarii. Pia jarait'eera, k'irak'aupai k'isiai pia Tachi Ak'ōre wāara k'awa bī, mi ūraade ijāa-e bī mīda. ³⁶ Mi ūraade ijāa bī k'aurepa pi k'ap'ia jōmaweda īdaa pik'a bide bī pirā, Tachi Ak'ōre wāara k'await'ee, lámpara uruade ne-inaa pia unupatak'a.

**Jesupa jarada fariseorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda
jarateepataarāmaa
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)**

³⁷ Jesús pedee aupak'āri, fariseo abaapa jaraji ichi ome wāmerā ichi temaa nek'ode. Ma tede t'iup'eda, Jesús mesade su-ak'i beeji. ³⁸ Ma fariseo p'era pik'a baji Jesupa ichi juu siii-e pada perā nek'oi naaweda, fariseorāpa oopatak'a. ³⁹ Mamīda Jesupa māgaji:

—Parā fariseorāpa vaso māik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia siipatada aji. Mamīda māgí edajāde ipuru bī ne-inaa k'achiapa, parā t'āri k'achia p'anadairā. Chīara net'aa chiapata māik'aapa chīara k'ūrapata. ⁴⁰ ¡Parā k'isia k'awada-e p'aní! ¿K'awada-e p'anik'lā chi parā k'ap'ia oodapa parā t'āri ichiaba ooda? ⁴¹ Eperāarā chupiria k'awāati māik'aapa t'āripa āchimaa ne-inaa téeti. Māpaipi Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'ipariit'ee.

⁴² ¡Aai, Tachi Ak'ōrepa parā fariseorā k'achiadee pēit'ee! Tachi Ak'ōre-it'ee nāgee aliño awara bipata: menta, ruda, awaraa ne-inaa

k'arra ome; māgí diezdepema chaa, aba. Mamīda parā-it'ee p'ua-e bi ne-inaa oodait'ee Ak'ōrepa oopi bik'a, iru k'inia iru p'anadairā. Māgata oodaipia bi parāpa ne-inaa oopata ome.

⁴³¡Aai, Tachi Ak'ōrepa parā fariseorā k'achiadee pēiit'ee! Tachi Ak'ōre Úraa jarateepata tede p'anadak'āri, su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata, k'inia p'anapata perā eperāarāpa parā ak'idamerā āchi waibiarāk'a. Ma awara calle jāde nipayak'āri, k'inia p'anapata jōmaarāpa parāmaa saludaadamerā, āchi poro waibiarā ome oopatak'a.

⁴⁴¡Aai, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēiit'ee! Eperāarā pariatua jāira ūri t'iapata, k'awada-ee aide eperā piuda bi. Parā ma jāirāk'ata p'ani, pāchi t'āride k'isia k'achia iru p'anadairā.

⁴⁵Māpai Moisepa p'āda jarateeparipa māgaji:

—Tachi Jarateepari, pia ma pedee jarak'āri, ichiaba taimaa ik'achia jara bida aji.

⁴⁶Mamīda Jesupa māgaji:

—¡Aai, Tachi Ak'ōrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā ichiaba k'achiadee pēiit'ee! Eperāarāmaa audú ne-inaa chok'ara oopipata tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a. Mamīda ārapa ma jōma p'oyaa ooda-e pak'āri parāpa jarapatak'a, maarepida k'aripada-e.

⁴⁷¡Aai, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēiit'ee! Pi-ia oopata chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarā iadap'edaamāi, eperāarāpa āra k'irāpadamerā. ¡Mamīda parā chonaarāpata āra peek'oojida!

⁴⁸Parāpa māga oodak'āri, ak'ipipata auk'a ook'ajida pāchi chonaarāpa oodap'edaak'a, parā ūrapemaarāpa auk'a ūridaamāa p'anapata perā Ak'ōre pedee jarapataarāpa jara p'ani. Āchia ma Ak'ōre pedee jarapataarā peek'oojida māik'aapa parāpa māgiirā iadap'edaamāi pi-ia oopata.

⁴⁹Mapa Tachi Ak'ōrepa na k'isia k'awaa pedee jaraji: “Mi pedee jarapataarā pēiit'eeda aji, mi ūraa jarateepataarā ome. Mamīda ūk'uru peedait'ee; jōdee awaraarā jiridait'ee miapidait'ee.” ⁵⁰Parā chonaarāpa māga oopachida. Ak'ōre pedee jarapataarā peepachida. Maperā ūrá Tachi Ak'ōrepa parā k'achia ooit'ee. ⁵¹Na eujā oodak'āriipa iru pedee jarapataarā peepata; Abeldeepsa Zácarías parumaa. Ma Zácarías peejida Tachi Ak'ōre tede, te t'ūupata altarmāi esajīak'a. Maperāpi mīa jara bi: Tachi Ak'ōrepa ūrapemaarā k'achia ooit'ee ma oopatap'edaa pari.

⁵²¡Aai, Tachi Ak'ōrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā k'achiadee pēiit'ee! Eperāarāpa llave iru p'anapatak'a puerta ewadait'ee, māga pik'a parāpa Tachi Ak'ōre Úraa iru p'anapata. Mamīda ma ūraade jara bi awaraarāmaa k'awapidaamāa p'ani. K'iniadak'aa awaraarāpa ma pedee ūridamerā māik'aapa oodamerā irua jara bik'a.

⁵³⁻⁵⁴Jesupa ma jōma jarap'eda, ma Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa fariseorā k'iraudachida. Iidida chok'ara iidi p'aneejida iru k'achiade baaipidai jiak'aapa irua p'anauda k'aurepa. Mamīda p'oyaa imiateeda-e pají.

Jesupa ūraada fariseorāk'a p'ananaadamerā

12

¹Jesús at'āri mama bide eperāarā audupiara see nība cheji iru badamāi. Audú cho-k'ara^t nībada perā, awaraarā biiri īri paara t'īak'oo wāpachida. Māpai Jesupa jarateemaa beeji chi k'ōp'āyoorāmaa:
—K'īrak'aupai fariseorā levadura ome; pia jarait'eera, āchia jarateepata ome. Jarateepatada apata Tachi Ak'ōrepa k'inia bi eperāarāpa oodamerā. Mamīda āchia māga oodak'aa, t'āri k'achia p'anadairā. ²Tachi Ak'ōrepa āchi k'īsia t'āridepai k'awaapiit'ee māik'aapa āchia ne-inaa mera oopata unupiit'ee. ³Wāara ne-inaa jōmaweda parāpa mera jarapata irua tau taawa k'awaapiit'ee. Pāchi puerta jiadap'eda pedee mera jaradap'edaa paara tau taawa k'awaapiit'ee terraza īriipa biaruk'a.

K'aita waaweedaipia bi

(Mateo 10.26-31)

⁴—Michi k'ōp'āyoorā, mia nāga jara bi. Waaweenāati parā jīri p'aniirā peedait'ee, ārapa parā p'oyaa atuapida-e perā tok'arradee. ⁵Jarait'ee k'aita waaweedaipia bi. Tachi Ak'ōre waawéeti iruata tachi piupii perā māik'aapa atuapii perā. Wāara iruta waaweedaipia bi.

⁶'¿Netopata-ek'ā ipana chak'e joisomaa p'arat'a tau o mee pari? Eperāarāpa māga oopata ipana chak'e mak'iara vale-e bi jīak'aapa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ma ipana chak'eerā pia ak'ipari. ⁷Parā jida māgá ak'ipari. Parā puda paara irua juasia iru bi. Mapa waaweenāti, Tachi Ak'ōrepa parā k'iniara iru bapari perā ipanaarā k'āyaara.

Jesucristode ijāapatada apataarā awaraarā k'īrapite

(Mateo 10.32-33; 10.19-20; 12.32)

⁸—Mia nāga jara bi. Eperāpa tau taawa jararu pīrā ichi Jesucristode ijāapari, mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepemapa pida jarait'ee: “Māgí mēré” Tachi Ak'ōre angeleerā k'īrapite. ⁹Mamīda eperāpa meraru pīrā mide ijāapari, māgara mia pida merait'ee. “Māgí mēré-edā” ait'ee Tachi Ak'ōre angeleerā k'īrapite.

¹⁰Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapik'āri, wēpapii āchia ik'achia jarapata paara Eperā Ak'ōre Truadepema āpite. Mamīda ik'achia jararuta pīrā iru Jaure āpite, māgee p'ek'au k'achia wēpapi-e pait'ee.

¹¹Parā mide ijāapata k'aurepa eperāarāpa parā ateedak'āri Ak'ōre Ūraa jarateepata tede maa-e pīrā charraarāmaa māik'aapa poro waibiarāmaa īmiateedait'ee, k'īsianāati sāga p'anaudait'ee maa-e pīrā k'āata jaradait'ee. ¹²Māirā k'īrapite panadak'āri māik'aapa pedeedait'ee pak'āri, Tachi Ak'ōre Jaurepa jarateeit'ee, p'anau k'awaadamerā.

^t **12.1** Griego pedeede: *miles y miles.*

Jesupa nepirida p'arat'a paraa bi, k'isia k'awa-ee bide

¹³ See n̄badadepema abaapa Jesumaa māgaji:

—Tachi Jarateepari, jaráji mi ̄ipemamaa tai ak'ōrepa net'aa bēida t'oomerā mi ome.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—K'ōp'āyo, ̄k'aipa mi bijima aji, parā charrak'a māga jaramerā?

¹⁵ Ichiaba māgaji:

—K'irak'aupai net'aa k'īadai. Eperāarā t'āri o-̄ia p'anadak'aa net'aara p'e iru p'anadairā.

¹⁶ Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ma et'ewa jaradade:

'Eperā p'arat'ara bi bapachi. Ne-uu waibia iru bada perā, net'atau waibia ewapachi. ¹⁷ Mapa k'isia beeji: "K'āata ooyama? aji. Te wēe bi michi net'atau jōmaweda iait'ee." ¹⁸ Māpai ma p'arat'ara bipa k'isia ataji. "K'awa bida aji, k'āata ooit'ee. Mi net'atau iapata te wārait'ee māik'aapa awaraa te waibiara oo atait'ee. Māgá michi net'atau net'aa iru bi ome, jōmaweda iayada aji, ma tede. ¹⁹ Maapai mia jarai michi t'āridepai: 'Mia net'aara iru bi. Nāgí ome aña choch'ara pia bapariit'ee. Īrá ̄iit'ee, nek'oit'ee, ne-inaa toit'ee māik'aapa o-̄ia bapariit'eeda' aji." ²⁰ Mamida ma p'arat'ara bipa māga k'isia bide Tachi Ak'ōrepa irumaa māgaji: "Pi k'isia k'awa-ee bi! Idi weda p'ārik'ua pi piut'ee. Maap'eda, ̄k'aipa atait'eme aji, pia net'aara ia iru bi?"

²¹ Ma nepiri aupak'āri, Jesupa māgaji:

—Māgá uchiat'eeda aji, eperāpa net'aara p'e atak'āri ichi-it'ee, Tachi Ak'ōrede ijāa-ee.

Tachi Ak'ōrepa chi warrarā pia ak'ipari

(Mateo 6.25-34)

²² Maap'eda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mia jara bi: K'isia jōnanáati k'āata k'odait'ee māgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'isianáati sāga p'aru atadait'ee. ²³ Tachi Ak'ōrepa tachi chok'ai p'anapipari. Iruata tachimaa chik'o teeit'ee. Ma awara irua tachi k'ap'ia ooda perā, tachimaa p'aru teeit'ee. ²⁴ Pichá, ak'ítí ja ipanaarā. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa ia bidak'aa chi net'atau iapatamāi. Mamida Tachi Ak'ōrepa ne-inaa teepari k'odamerā. ¡Iru-it'ee parā pipiara p'ani ipanaarā k'āyaara! ²⁵ Eperā audú k'isia n̄ibipa hora aba pida waa chok'ai ba-e pai. ²⁶ Ma ne-inaa ma-āri p'oyaa oodak'aa pirā, ̄sāap'eda k'isia jōnima awaraa ne-inaa p'oyaa ooda-e p'anadak'āri?

²⁷ Ak'ítí sāga nep'ono waripata. Mimiadak'aa māik'aapa p'aru k'adak'aa māgá pi-ia p'anadait'ee. Mamida mia jara bi: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jī bak'āri, eperāarāpa iru

pi–iara unuda–e paji nāgí nep'ono k'āyaara. ²⁸Tachi Ak'ōrepa na p'ūajara pia t'onopipari. Idi wari wā. Mamīda nu uratidaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa māgá pia ak'i bi pīrā nep'ono p'ūajara t'āide nībi, audupiara parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'iara ijāada–e p'ani mīda. ²⁹Tachi Ak'ōrepa māgá ichia ooda pia ak'i bapari perā, k'īsia jōnanáati jiridait'ee ne–inaa k'odait'ee maa–e pirā ne–inaa todait'ee. ³⁰Māga k'īsiapata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa. Mamīda parāpata it'aripema Ak'lōre Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne–inaa parāpa falta p'ani. ³¹Maperāpi jiríti p'anapataadait'ee iru jua ek'ari. Māga oruta pīrā, ma ne–inaa jōma iru p'anadait'ee.

It'aripema ne–inaa pia
(Mateo 6.19-21)

³²—K'ōp'āyorā, parā michi ovejaarāk'a p'ani. Mapa waaweenáati. Parā chok'ara–ee p'ani. Mamīda Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bi. Mapa parā biji ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ³³Maperā parāpa net'aa iru p'ani netok'ōtī māik'aapa chupiria beerāmaa téeti. Na p'ek'au eujādepema muchila atadai k'āyaara, óoti Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a. Māgá atadai it'aripema ne–inaa, sore pak'aa. Ma ne–inaa pi–ia bimāi nechiapataarā p'oyaa t'īudak'aa māik'aapa polillapa p'oyaa āridak'aa. ³⁴Na p'ek'au eujādepema ne–inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee ma ne–inaa ome. Jōdee it'aripema ne–inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee māgí ne–inaa ome.

Jesupa jarateeda ijāapataarā poro waibia waya cheit'ee ewatede

³⁵—Mi parā poro waibia perā, mi waya cheit'ee nidaipia bi, mimiapataarāpa p'aru jīdap'eda lámpara k'oopatak'a āchi chipari cheru misa. ³⁶Mimiapataarāpa nipatak'a chipari teedaa cheru misa miak'āipata fiesta oop'eda, puerta ewadait'ee iru t'īk'āri, māga pik'a parā nidaipia bi parā poro waibia cheit'ee ewate. ³⁷Ma mimiapataarā chiparipa āra pia ak'ipariit'ee, chok'ai p'anaruta pīrā iru pachek'āri. Mia jara bi: Irua āra māgá unuk'āri, jarait'ee su–ak'i p'aneedamerā mesade, ichia āchimaa chik'o teeru misa. ³⁸Ichia ma mimiapataarā pia ak'ipariit'ee māgá chok'ai p'anadak'āri, ichi esapite maa–e pīrā īdatipodopa cheru pijida. ³⁹Mamīda nāga k'awáati parāpa. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'īupiamaapa. ⁴⁰Māgá parā jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperā Ak'lōre Truadepema, cheit'ee perā.

Mimiapari pia mimiapari k'achia ome
(Mateo 24.45-51; Marcos 13.34-37)

⁴¹Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿ma pedee nepirijik'ā aji, tai–it'ee aupai, wa jōmaarā–it'ee?

⁴²Jesupa nāga nepiriji: ¿Sāgá baparima aji, mimiapataarā poro waibia pia? Māgipa k'īsia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabéida ichi juade māik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarāmaa chik'o tawapari. ⁴³O-ña bapari chipari pachek'āri, ichi mimiamaaunu chepari perā. ⁴⁴Mia wāarata jararu. Chiparipa māgaunu chek'āri, jōma ichia net'aa iru bi biit'ee ma mimiapari jua ek'ari ak'i bamerā. ⁴⁵Mamīda ma mimiapari t'āri k'achia bi pirā, nāga k'īsiai: "Taaraít'ee mi chipari." Mapa apemaarā mimiapataarā wimaa beeī māik'aapa tomaa beeī, nek'omaa beeī toyaa beerā ome. ⁴⁶Mamīda ma mimiapari k'achia atu bide, chi te chipari pacheit'ee. Māpai irua ooda k'awaa atak'āri, iru miapiit'ee māik'aapa ãyaa pēit'aa it'ee awaraa ijāadak'aa beerā chupiria chitoonimaa.

⁴⁷Mimiaparipa k'awaak'āri chiparipa oopi bi, mamīda chipari ni-e māik'aapa oo-e irua k'inia biik'a, chiparipa ma mimiapari wimaa chok'ara wiipiit'ee. ⁴⁸Mamīda mimiaparipa māgee ne-inaa k'achia ooru pirā k'awa-eeta, mak'iara wipi-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa eperāmaa k'īsia k'awaapik'āri ne-inaa oo k'awaamerā, k'inia bi ma eperāpa māga oomerā, ma ne-inaa chaaree bi mīda. Ma awara eperāarā biik'āri ma eperā jua ek'ari, k'inia bi irua āra pia ak'i bapariimerā, chaaree bi mīda.

Jesús k'aurepa tachi ēreerā ome t'āri auk'a p'anada-e pait'ee
(Mateo 10.34-36)

⁴⁹—Mi cheji na p'ek'au eujādee t'ipitauk'a k'oode, aide ijāadak'aa beerā miapiit'ee. ¡Māga oo aupada paara, mi o-ña bak'aji! ⁵⁰Mamīda aī naaweda mīmaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Chupiria nībait'ee māga parumaa. ⁵¹¿Parāpa k'īsia p'anik'ā mi cheji eperāarā k'āiwee p'anapide? Māga-e. K'īsia awara-awaraa papideta cheji. ⁵²Idideepa te pidaarā joisomaadepema òpeerāpa mide ijāadait'ee; jōdee omeerāpa ijāada-e pait'ee. Maa-e pirā omeerāpa ijāadait'ee; jōdee òpeerāpa ijāada-e pait'ee. Mi k'aurepa t'āri auk'a p'anada-e pait'ee. ⁵³Ak'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi warra ome maa-e pirā chi warra t'āri auk'a ba-e pait'ee chi ak'ōre ome. Nawe t'āri auk'a ba-e pait'ee chi k'au ome maa-e pirā chi k'au t'āri auk'a ba-e pait'ee chi nawe ome. P'āk'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi ãigu ome maa-e pirā chi ãigu t'āri auk'a ba-e pait'ee chi p'āk'ōre ome.

Ewari k'awa p'aniirā
(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

⁵⁴Jesupa ichiaba māgaji eperāarā arii p'anadap'edaarāmaa:
 —Parāpa unudak'āri jīrarara uchiaruta ak'ōrejīru baaipari eere, jarapata k'oi cheit'ee. Māga p'asapari parāpa jarapatak'a. ⁵⁵Ichiba nāu p'uak'āri sur eereepa, jarapata wāsia nībait'ee. Māga p'asapari. ⁵⁶¡K'īsia atua p'aniirā! Parāpa māgā pajā māik'aapa eujā ak'i p'anipa eu k'achia wa eu pia k'awa p'ani pirā, ¿sāap'eda ne-inaa mia oomaa bi k'awada-e p'anima? aji.

T'āri auk'a p'anapataadaipia bī
(Mateo 5.25-26)

57'Mia oo bi māik'aapa jaratee bī ak'ítí k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bi wa māga-e. Māpai parā t'āri auk'a bíti iru ome. 58Eperā nepira iru bī pirā pi ome māik'aapa pi charramaa atee k'inia bī pirā, wāi naaweda t'āri pia pedeeipia bī iru ome t'āri auk'a bidaat'ee. Maa-e pirā charra k'īrapite panadak'āri, māgipa pi ata bīi jīapataarā juade carcelde t'i nībinadamerā. 59Mia wāarata jararu. Mamāik'aapa uchia-e pai p'arat'a jōmaweda p'aa-emaa.

P'ek'au k'achia oo amaadaipia bī

13 ¹Maapai eperāarā ūk'uru wājida Jesús ak'ide. Nepirijida Pilatopa Galilea eujādepema imik'īraarā peepida, ārapa p'aareerāmaa ne-animalaarā peepidap'eda, paapidak'āri. Māgá ma eperāarā waa p'oira beeji ma ne-animalaarā waa ome. ²Māga ūrip'eda, Jesupa māgaji:

—¿Parāpa k'isìa p'anik'ā aji, Tachi Ak'ōrepa māga p'asapiji ma Galilea eujādepemaarāpa p'ek'au k'achiara oodap'edaa perā ma eujādepemaarā awaraarā k'āyaara? ³Māga-e. Mamīda pāchìa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pirā, ichiaba piudait'ee. ⁴Māga-e pirā ¿k'isìa p'anik'ā dieciocho piudap'edaa Siloé torre t'feek'āri, māgá piujida ne-inaa k'achiara oopachida perā awaraa Jerusalendepemaarā k'āyaara? ⁵Māga-e. Mamīda pāchìa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pirā, ichiaba piudait'ee.

Jesupa nepirida higuera biiride

⁶Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa higuera biiri uu iru baji ichi uva k'lāide. Ewari aba ak'inaji, higojō chau bi jīak'aapa. Mamīda chau-ee baji. ⁷Mapa jaraji eperā chi ne-uu ak'í baparimaa: “Año òpee iru bida aji, higojō jiri che bī nama. Mamīda unuk'aada aji. T'iap'et'aapáde aji. ¿K'āare-it'ee ichi k'inia jāma bainī bayama aji, eujā jīamāa?” ⁸Mamīda ma eujā ak'iparipa p'anauji: “Señor, ichiak'au bipáde aji, na año aupai. Yooro p'oirait'ee ujāra ome māik'aapa arii p'le binait'eeda aji. ⁹Māga ook'āri, ¿chau-e paik'ā? aji. Mata chau-e pirā, t'iap'et'aait'eeda” aji.

Jesupa wēra eburuk'uk'ua bada jipada

¹⁰Ewari aba īipata ewate Jesupa jarateemaa baji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ¹¹Mama baji wēra dieciocho años k'ayaa bī. Netuarapa ma wēra eburuk'uk'uapiji. Mapa jīp'a p'oyaa bainī beek'aa pají. ¹²Jesupa ma wēra unu atak'āri, t'ī ataji māik'aapa māgaji:

—Wēra, pi jipa bida aji.

¹³Māpai ichi jua biji ma wēra ek'arra īri. Aramata jīp'a bainī beeji māik'aapa Ak'ōremaa it'aa t'īmaa beeji o-īapa. ¹⁴Mamīda ma Ak'ōre

Ũraa jarateepata tedepema poro waibia k'íraudachi, ūipata ewate Jesupa jípat'aada perä. Mapa eperääramaā mägaji:

—Ewari seis paraada aji, mimiadait'ee. Chedapáde aji, mägí ewate jípapide. ūipata ewate chenaadapáde aji.

¹⁵ Mäpai Tachi Waibiapa p'anauji:

—¡Mamída parápa paara oodak'aa pächia jarateepatak'a! ūipata ewate ichiaba mimiapata! ¿ūipata ewate pächí p'ak'a maa-e pirä burro ērapata-ek'á aji, ateedait'ee pania topide? ¹⁶ Na wëra Abrahamdeepa uchiada Satanapa dieciocho años k'ayaa iru baji. ¿ūipata ewate p'oyaa jípaik'araa baji-ek'á? aji.

¹⁷ Jesupa mäga jarak'ári, ichi k'íraunuamaa iru p'anadap'edaarä k'íra nejasia p'aneejida eperäära k'írapite. Mamída arii p'anadap'edaarä o-ña para baji Jesupa ne-inaa pia ooda k'aurepa.

Mostaza taude nepirida

(Mateo 13.31-32; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'äärek'a bima aji, Tachi Ak'õrepa eperäära ichi jua ek'ari bik'ári, ichideerä p'aneedamerä? ¿K'ääre ome auk'a bima? aji. ¹⁹ Mostaza tau p'isi k'edéek'ata bida aji, eperäpa uuda ichi te äuk'idaa. Wari wäpachi pak'uruk'a níbeerumaa. Waibia níbeek'ári, chi jua t'aide ipanaarä chepata ūidait'ee.

Levadurade nepirida

(Mateo 13.33)

²⁰ Ichiaba Jesupa näga nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'äärek'a bima aji, Tachi Ak'õrepa eperäära ichi jua ek'ari bik'ári, ichideerä p'aneedamerä? ²¹ Wërapa levadura p'oiraparik'a bi harina waibia ome, pan masa pia warimerä.

Tachi Ak'õre truadée wäit'ee puerta p'irup'ee pik'a bi

(Mateo 7.13-14, 21-23)

²² Jerusalén ode wädade Jesupa jarateeji p'uuru bee chaa mäik'aapa ai ik'aawa eperäära p'anapatamäi. ²³ Maapai eperäpa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿eperäära chok'ara-ee Ak'õre eujädee wädait'eek'á? aji.

Jesupa p'anauji:

²⁴ —Tachi Ak'õre truadée wäit'ee puerta p'irup'ee bide t'íupaták'ata bi. Mía jara bi: Eperäära chok'ara wä k'inia p'anadait'ee Tachi Ak'õre truadée. Mamída p'oyaa wäda-e pait'ee. ²⁵ Te chipari p'irabai p'eda, ichi puerta jía níbiparik'a, mäga pik'a ewari cherude mi, parä poro waibiapa Ak'õre truadepema puertak'a bi jíait'ee. Mäpai parä taawa p'aniiräpa

māgadait'ee: "Tachi Waibia, ewapáde adait'ee tai t'īudait'ee." Mamīda mia p'anaut'ee: "Mia parā k'awa-e bī. Mapa parā t'iupi-e pait'ee. Parā michideerā-edā ait'ee." ²⁶Māpai parāpa jara p'aneedait'ee: "Tai pi ome nek'opachida māik'aapa ne-inaa topachida. Tai p'uuru jāde pia jaratee nipapachida" adait'ee. ²⁷Mamīda mia p'anaut'ee: "¿Mia jara-e pajik'ā parā michideerā-e? ¡Āyaa wāti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarā!" ²⁸Parāpa unudak'āri Abraham, Isaac, Jacob, jōmaweda Ak'ōre pedee jarapataarā ome Tachi Ak'ōre truade, k'awaadait'ee parā taawa p'ani. Māpai jēedait'ee māik'aapa pāchi k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa. ²⁹Eperāarā chedait'ee norte eereepa, sur eereepa, ak'ōrejīru uchiapari eereepa māik'aapa ak'ōrejīru baapari eereepa. Māirāta su-ak'i p'ana chedait'ee nek'ode Tachi Ak'ōre ome ichi truade. ³⁰Maapai chi īrapema ek'ariara beerā Tachi Ak'ōrepa waibiara papiit'ee. Jōdee īrapema waibiara beerā irua ek'ariara papiit'ee.

Jesús jēeda Jerusalén p'uuru pidaarā pari
(Mateo 23.37-39)

³¹Māpai fariseorā ūk'uru chejida māik'aapa māgajida Jesumaa:
—Wāji namāik'aapa, Herodepa pi peet'aa k'inia bairā.

³²Irua p'anauji:

—Wāti jarade jā ik'awaa bimaa: "Idi māik'aapa nu uchiapik'ooit'ee netuara merātia bee eperāarā k'ap'iadeepa māik'aapa k'ayaa beerā jipak'ooit'ee. Maap'eda nunorema parumaa aupait'ee." ³³Mamīda idi, nu māik'aapa nunorema ichita wāit'ee michi ode, pia-e bairā Ak'ōre pedee jarapari Jerusalén p'uurudeepa taawa piumerā.

³⁴,¹Jerusalén, Jerusalén, pidepemaarāpa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā peepata māik'aapa irua pēida eperāarā māupa bat'a peepata! At'apai mia pidepemaarā araa p'e k'inia bapachi, et'erre wērapa chi chak'eerā p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. Mamīda parāpa k'iniada-e paji. ³⁵,²¡Pāchi te ituuba beeit'ee, Tachi Ak'ōrepa parā waa ak'i-e pait'ee perā! Mia jara bī: Parāpa mi waa unuda-e pait'ee ewari cherude nāga jararutamaa:

‘Tachi Ak'ōrepa ichia pēida ichita pia ak'i bapariit'ee!’ (Sal 118.26)

Jesupa eperā k'ap'ia ooro bada jipada

14 ¹Ewari aba īipata ewate Jesús wāji nek'ode fariseorā poro waibia temaa. Mama bide awaraa fariseorāpa iru ak'i p'anajida, imiatee k'inia p'anadap'edaa perā. ²Mama ichiaba baji eperā aba k'ap'ia ooro bī k'ayaaapa. Māgí Jesús k'īrapite bainī ba cheji. ³Māpai Jesupa iidiji Moisepa p'āda jarateepataarāmaa māik'aapa fariseorāmaa:

—¿Īipata ewate k'ayaa bī jipaipia bik'ā aji, maa-e pirā jipaik'araa bī?

⁴Mamīda āchi k'īup'ee para beeji. Māpai irua chi k'ayaa bī jita atap'eda, jipat'aa ji māik'aapa jaraji wāmerā. ⁵Māpai fariseorāmaa māgaji:

—Pichi warra maa-e pírā p'ak'a toidú padarida paara, ¿isapai jitana-e pak'ajik'ā aji, iiipata ewate mīda?

⁶Mamīda maarepida p'anauda-e paji.

Eperāarā miak'āipata fiesta oode t'ī pēida

⁷Jesupa unuk'āri ma fariseopa awaraarā t'ī pēida su-ak'i p'aneruta su-ak'i beepari piara bide, nāga nepiriji jarateeit'ee:

⁸—Eperāpa pi t'ī pēik'āri miak'āipata fiesta oode, su-ak'i beenáaji su-ak'i beepari piara bide, eperā pi k'āyaara waibiara bi t'ee chei perā. ⁹Māpai pi k'īra nejasia bai māik'aapa su-ak'i banai su-ak'i beepari t'imipiara bide. ¹⁰Ma k'āyaara pi t'ī pēidak'āri, su-ak'i banáji su-ak'i beepari t'imiara bide, pi t'īdapa māga chemerā: "K'ōp'āyo, su-ak'i ba chéji su-ak'i beepari piara bide." Māgara pi o-īa su-ak'i banai apemaarā waawí mesade. ¹¹Tachi Ak'ōrepa chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara papiit'ee. Jōdee chi audua-ee bi waibiara papiit'ee.

¹²Ichiaba Jesupa māgaji ma fariseorā poro waibiamaa:

—Eperāarā t'ī pēik'āri nek'o chedamerā pichi temaa, t'ī pēináaji pichi k'ōp'āyorā, īpemaarā, ēreerā, wa pi te k'ait'a p'ani p'arat'ara beerā, ma pari ārapa ichiaba pi t'īdai perā nek'ode āchi temaa. ¹³Ma k'āyaara fiesta ook'āri, t'ī pēipia bi chupiria chedeerā, p'oyaa t'īa-ee beerā, biiri nik'anik'aa beerā māik'aapa tau p'āriu beerā. ¹⁴Māgá o-īa bait'ee, ma pari ārapa ne-inaa oodait'ee wēe p'anadairā. Ma awara ma pari Tachi Ak'ōrepa pimaa ne-inaa pia ooit'ee, ichia pia ak'i biirā jai-idaadap'eda p'irabairuta ewate.

Nek'opata fiesta waibiade nepirida

(Mateo 22.1-10)

¹⁵Māga ūrik'āri, ma mesade su-ak'i p'anadap'edaadepema abaapa māgaji Jesumaa:

—¡O-īa bait'eepi chi nek'oru nek'opata waibiade Ak'ōre truade!

¹⁶Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa chik'o waibia joopiji māik'aapa eperāarā chok'ara t'ī pēiji.

¹⁷Chik'o aupa nībak'āri, pēiji chi chok'apari jarade ma t'ī pēida eperāarāmaa: "Chéti, jōma aupa jēra bairā." ¹⁸Mamīda jōmaarāpa: "P'oyaa wāda-edā" ajida. Chi naapemapa māgaji: "Et'ewapai mia eujā neto ataji. Ichita wāit'ee ak'ide. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā." ¹⁹Awaraapa māgaji: "Et'ewapai p'ak'a diez neto atajida aji, mimiapinait'ee michi eujāde. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā." ²⁰Jōdee awaraapa māgaji: "Ewaa miak'āiji. Mapa p'oyaa wā-edā" aji. ²¹Chi chok'a pēida āpithee cheji chiparimaa jarade. Māpai ma te chipari k'īraudachi māik'aapa māgaji chi chok'aparimaa: "Wāji p'uuru jādee māik'aapa p'e anéejí chupiria chedeerā, p'oyaa t'īak'aa beerā, tau

p'āriu beerā māik'aapa biiri nik'anik'aa beerā." 22 Bii-ap'eda, māgaji chi chok'a pēidapa: "Señor, mía ooji pia jaradak'a. Mamīda su-ak'i beepari at'āri pari jēra bida" aji. 23 Māpai ma te chiparipa māgaji chi chok'aparimaa: "Māgara wāji o bee chaa eperāarā jiride, mi te p'iu nība chemerā. 24 Mia jara bi: Chi eperāarā naa t'ī pēida apidaapa k'oda-e pait'ee mi chik'o."

Cristo ome nipapataarā nāga p'asadait'ee
(Mateo 10.37-38)

25 Eperāarā chok'ara nipajida Jesús t'ee. Mapa irua āpitee ak'iji māik'aapa māgaji:

26—Mi ome niparupa mi k'iniara iru ba-e pirā chi ak'ore, chi nawe, chi wēra, chi warrarā, chi īpemaarā, chi īpewēraarā, ichi paara k'inia bai k'āyaara, māgí p'oyaa mérē pa-e pai. 27 Ichiaba eperā piuamaa bi pirā mide ijāa bi k'aurepa, māgí mérē pa-e pai. 28 Parādepema abaapa te it'ia oo k'inia bi pirā, naapiara juasia-e paik'ā k'awaait'ee jōmasaa p'arat'a falta bi ma te oo aupait'ee. 29 Māga oo-e pirā, ma te basa oop'eda, p'oyaa oo aupa-e pak'āri, chi unurutaarāpa pi oomaa iru p'aneedai. 30 Jarapataadai: "Na eperāpa te oomaa beeji. Mamīda p'oyaa oo aupa-e paji." 31 Maa-e pirā, rey wā k'inia bak'āri jura chōode awaraa rey ome, naapiara chi soldaorā juasiapari k'awaait'ee diez mil soldaorāpa p'oyaadaai wa p'oyaada-e pai soldaorā veinte mil īra īri chōo cherutaarā. 32 P'oyaa-e paita bi pirā, ¿chi apema rey t'imí cheru weda jara pēiit'ee-ek'ā k'īra jīp'a p'aneedait'ee chōoda-ee? 33 Māga pik'a parādepemapa k'īsiapleda mide ijāait'ee, ma k'aurepa ichia ne-inaa jōmaweda iru bi atuaamaa beeru pirā, māgara p'oyaa mérē pa-e pai.

Jesupa jarateeda t'ā k'iyaa-ee pik'a p'aniirāde
(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

34—T'ā pia bi. Mamīda k'iyaa-edaru pirā, ¿sāga waya k'iyaaapiima? aji. 35 Pia-e bi eujā-it'ee pijida. Ichiaba ne-uu k'arra ik'aawa p'eit'ee pida pia-e bi. Jīp'a bat'at'aaipia bida aji. Pia k'īsiati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi.

Oveja atua badade nepirida
(Mateo 18.10-14)

15 1 Ma t'ēepai Cesar-it'ee impuesto p'epataarā māik'aapa awaraa k'achia oopataarāda apatap'edaa k'ait'a chejida Jesús pedee ūride. 2 Mapa fariseorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome iru āpite ik'achia pedeejida:

—Jāgipa p'ek'au k'achia oopataarā auteebaipari māik'aapa nek'opari āra ome.

3 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

4—Parādepema abaapa cien oveja iru bi pirā māik'aapa madepema aba atuadaru pirā, ¿atabëi-e paik'ā aji, chi apemaarā noventa y nueve ãchi

p'anapatumāi chi atuadaida jirinait'eeunu atarumaa? ⁵Unu atak'āri, o-īapa pi ik'ia ūri jira atap'eda, ⁶aneeit'ee māik'aapa pachek'āri teeda, pichi k'ōp'āyoora t'i p'e atait'ee. Māpai māgait'ee: "O-īa p'anadáma mi oveja atua bada unu atada perā." ⁷Mia jara bi: Ak'ōre truade māgá ichiaba audú o-īadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'āri māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāa beek'āri. O-īara p'anapata ma k'ap'ia, o-īa p'anadai k'āyaara noventa y nueve t'āri pia beerā k'ap'ia.

P'arat'a tau atua badade nepirida

⁸—Wērapa p'arat'a tau diez iru bipa madepema aba atuadarupirā, žlámpara k'oo atap'eda, piak'āa te jā barremaa bee-e paik'ā unu atarumaa? ⁹Unu atak'āri, chi k'ōp'āyoora t'i p'e atait'ee māik'aapa māgait'ee: "O-īa p'anadáma mia unu atada perā p'arat'a tau atuadaida." ¹⁰Mia jara bi: Angeleerāpa ichiaba māgá o-īadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'āri māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāa beek'āri.

Eperāpa chi warrapa k'achia ooda perdonaada

¹¹Jesupa ichiaba nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa warrarā omé iru baji. ¹²Ewari aba chi k'utrāara badapa māgaji chi ak'ōremaa: "Ak'ōre, teepáde aji, mi eerepema net'aa pi piuk'āri atabēiit'ee bidepema." Māga ooji chi ak'ōrepa. Ma k'utrāa eerepema net'aa teeji irumaa. ¹³Maap'eda ma warra t'ēepemapa ichi eerepema net'aa p'e atap'eda, netok'ooji māik'aapa ma p'arat'apa t'imí wāji awaraa todee. Mama p'arat'a pariatua gasta wāpachi māik'aapa jōt'aaji ichia oo k'iniata oo bipa. ¹⁴Ma awara p'arat'a jōma jōdaik'āri, at'apai jarra oojida ma eujāde. Maperā jarra choomaa beeji. ¹⁵Mapa wāji mimia jiride ma eujādepema eperāmaa. Ma eperāpa pēiji sinaarā jīade. ¹⁶Audú jarrapa bi jāwaa k'inia bapachi sinaarā chik'opa. Mamīda apidaapa nek'opidak'aa paji. ¹⁷Māpai k'īsia beeji: "Mi ak'ōre tede mimiapataarā chok'araarāpa nek'odait'ee iru p'aniā aji. ¡Jōdee mi nama jarrapa piu wā! ¹⁸Mi ak'ōremaa wāit'eeda aji. Panak'āri, nāga jarait'eeda aji: Ak'ōre, mia p'ek'au k'achiata ooji Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa pi āpite. ¹⁹Waa pichi warrak'a mi iru banāaji. Jip'a pichi mimiaparik'a iru báji anait'ee." ²⁰Maap'eda cheji chi ak'ōre temaa.

'At'āri t'imí cheru weda, chi ak'ōrepa unu ataji māik'aapa chupiria k'awaaji. P'iraji chi warramaa māik'aapa wēre atap'eda, k'īra ūtaaji. ²¹Māpai chi warrapa māgaji: "Ak'ōre, mia p'ek'au k'achiata oojida aji, Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa pi āpite. Waa pichi warrak'a iru banāaji. Jip'a pichi mimiaparik'a iru báji." ²²Mamīda chi ak'ōre audú o-īa bada perā, māgaji chi mimiapataarāmaa: "P'aru pipiara bita atanāti māik'aapa jī bīti. Ichiaba ichi juade sortija jī bīti māik'aapa ichi bīriderchancla

jí bítí. ²³ Anéeti p'ak'a poreera bita mäik'aapa peet'áati. ¡K'odait'ee mäik'aapa pëiradait'ee! ²⁴ ¡Mi warra piu pik'a bada waya chok'ai bi! ¡Chi atua pik'a bada unu atajidapi!" Mäpai fiesta oojida.

²⁵ 'Mäimisa chi warra naapema ne-uu k'äide baji. Teedaa chek'ári, ūri cheji o-ia pëira para bi. ²⁶ Mapa mimiapari aba t'í ataji mäik'aapa iidiji: "¿Sága jónima?" aji. ²⁷ Mäpai ma mimiaparipa mágaji: "Pi ípema pachejida aji. Pi ak'orepa p'ak'a poreera bita peepiji, iru k'ap'ia k'ayaa wée pacheda perā." ²⁸ Mäga ūrik'ári, chi ípema ne-uu k'äideepa cheda k'íraudachi mäik'aapa teedaa t'íuamaa beeji. Maperā chi ak'ore taawaa uchiaji enenee pedeede t'iumerā. ²⁹ Mamída chi warrapa mágaji chi ak'oremaa: "Pia k'awa bida aji, mi taarā mimiadoo. Ichita k'íra jíp'a oodoo pía jaradak'a. Mamída mimaa tee-e pají cabra chak'e pida, o-ia nek'omerā michi k'óp'áyoorā ome. ³⁰ Jódee pi warra pacheda-it'eeta peepiji p'ak'a poreera bi, jöma pichi p'arat'a teeda jöt'aaji mīda prostitutaarā ome."

³¹ 'Mäpai chi ak'orepa p'anauji: "Warra, pi ichita mi ome bapari. Net'aa jómaweda mia iru bi péré. ³² Mamída írá o-ia p'anadaipia bi pi ípema piu pik'a bada chok'ai bairā; chi atua bada unu atadap'edaa perā."

Mimiapataarā poro waibiade nepirida

16 ¹ Jesupa ichiaba nága nepiriji chi k'óp'áyoorámaa jarateeit'ee: —Eperá p'arat'ara bi bapachi. Ichia iru baji mimiapataarā poro waibia ichi jua ek'ari. Ewari aba mágí imiateejida irua net'aa pariatua atuapi bada perā. ² Mapa chi mimia chiparipa t'í atap'eda, mágaji: "¿Wáarak'á aji, pi ápite jara chedap'edaa? Íraweda p'á téiji jómaweda mi net'aa iru bi, pi waa mi mimiapataarā poro waibia pa-e pait'ee perá." ³ Mäga ūrik'ári, ma mimiapataarā poro waibiapa k'ísijai: "Írá, ¿ságapi ooit'eeema mi mimia chiparipa mi mimia wée bik'ári? Juataw wée bi mimia chaaree ooit'ee mäik'aapa k'íra nejasia bi ne-iidipariit'ee. ⁴ K'awa bida aji, sága ooit'ee eperáarápá mi auteebaidamerā mimia wée beek'ári." ⁵ Mäpai t'ípiji aba-abaa chedamerā chi paraa p'anadap'edaarā chi mimia chiparimaa. Chi naa chedamaa iidiji: "Pia ¿jómasa paraa bima aji, michi poro waibiamaa?" ⁶ P'anauji: "Aceite olivodee ooda ochcientos galones paraa bida" aji. Mäpai ma mimiapataarā poro waibiapa mágaji: "Acha bida aji, pia paraa bada p'áda. Nágí jét'áaji mäik'aapa awaraata oo atapáde aji, cuatrocientos pari." ⁷ Maap'eda iidiji awaraamaa: "¿Pia jómasa paraa bima?" aji. Ma eperápa p'anauji: "Trigo bulto cien paraa bida" aji. Mäpai mimiapataarā poro waibiapa mágaji: "Acha bida aji, pia paraa bada p'áda. Nágí jét'aap'eda, awaraata oo atapáde aji, ochenta bulto pari." ⁸ Chi mimia chiparipa k'awaji ma mimiapataarā poro waibia k'achia bada ik'awaa bi. Mapa itria-e pají. Ichiaba mágá pik'a p'ani na p'ek'au eujádepema ijáadak'aa beerā. Ik'awaara p'anapata Tachi Ak'oredeerā k'áyaara.

9' Maperā mia parāmaa ūraait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa iru p'ani téeti k'ōp'āyoorā atadait'ee mi-it'ee. Māga ooruta pīrā, ma net'aa jōdaik'āri, Tachi Ak'ōrepa parā auteebaiit'ee ichi truade.

Chisāgita tachi chipari; Tachi Ak'ōre wa p'arat'a

10—Chi t'āri jīp'a bīpa net'aa chok'ara—ee iru bī pijida, awaraarāmaa teeru pīrā, auk'a teepariit'ee net'aa chok'ara iru bak'āri. Jōdee chi k'ūrayaa bīpa teeamaa bī pīrā net'aa chok'ara—ee iru bīdepema, auk'a teeamaa bapariit'ee net'aara iru bak'āri. 11 Mapa parā t'āri jīp'a p'anada—e pīrā na p'ek'au eujādepema net'aa, p'arat'a ome, ḥk'aipa it'aripema net'aa parā juu ek'ari biima? 12 Ichiaba na p'ek'au eujāde p'anide chīara net'aa t'āri jīp'a ak'ida—e pīrā, ḥk'aipa parāmaa it'aripema net'aa pia teeima?

13'Eperā chipariirā omé juu ek'ari mimia baik'araa bī. Māga bī pīrā, chipari aba k'īra unuamaa iru bai māik'aapa chi apema k'inia iru bai, maa—e pīrā abaapa jara bik'a ooi māik'aapa chi apemapa jara bik'a ooamaa bai. Māga pik'a apidaapa ooda—e pai Tachi Ak'ōrepa jara bik'a; p'arat'a, net'aa pia p'e bī misa.

Jesupa fariseorāmaa jarada

14 Fariseorāpa ma ūraa ūridak'āri, Jesús oo iru p'aneejida, p'arat'a k'inia p'anadap'edaa perā. 15 Mapa Jesupa māgaji:

—Parā t'āri pia beerāk'a p'anapata eperāarā k'īrapite. Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'awa bī k'īsia k'achia parā t'āride iru p'ani. Ne—inaa parāpa audupiara k'inia iru p'ani; ma ne—inaa Tachi Ak'ōrepa unuamaa iru bapari.

Jesupa jarada Moisepa p'ādade

16—Moisepa ūraa p'ādak'āriipa māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa ūraa p'ādak'āriipa Juan Bautistapa ūraa jarada parumaa, eperāarāpa jiripachida Tachi Ak'ōredeerā p'aneedait'ee ma ūraade jara bik'a oo p'anipa. Mamīda ma ūraa jōru. Juan badak'āriipa mia pedee pia jarateepari, eperāarāpa k'awaadamerā mi k'aurepa Tachi Ak'ōrepa eperāarā biit'ee ichi juu ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

17'Pajā māik'aapa na p'ek'au eujā jōdaridai, jōma Tachi Ak'ōrepa ūraa p'āpidade jara bik'a p'asai naaweda.

Jesupa jarateeda miak'āi p'aniirā mia amaanaadamerā

(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

18—Eperāpa ichi wēra amaat'aaru pīrā māik'aapa miak'āiru pīrā awaraa ome, p'ek'au oomaa bī Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ichiaba eperā miak'āiru pīrā wēra amaat'aada ome, p'ek'au oomaa bī Tachi Ak'ōre k'īrapite.

P'arat'ara bada māik'aapa Lázaro, chupiria chada

19—Eperā p'arat'ara bī bapachi. Māgí p'aru pi—ia jīpachi māik'aapa ewari chaa fiesta waibia oopachi. 20 Ichiaba mama bapachi eperā chupiria chi

t'ijarapatap'edaa Lázaro. Māgí k'ap'ia jōma aida–idaa baji. Eujāde su–ak'i beepachi ma p'arat'ara bi te t'iupatamāi. ²¹ Māga oopachi ma p'arat'ara bi mesadeepa chik'o baaida k'o k'inia bada perā. Mama bide usaarāpa iru aida senepachida. ²² Ewari aba ma chupiria chi jai–idaaji māik'aapa angeleerāpa iru jaure it'aa ateejida Abraham ome bade. Ichiaba ma p'arat'ara bada piuji māik'aapa iajida.

²³ Ma p'arat'ara bada jaure chupiria nībaji piudap'edaa rāmāi. Mamāik'aapa it'aa ak'ik'āri, t'imiiipa unuji Abraham Lázaro ome. ²⁴ Māpai biji: "Michi chonaarā ak'ochona Abraham, jimi chupiria k'awáaji! Lázaro juu k'fī paniade beepi jī māik'aapa pēiji mi k'irame k'urātipide, na t'ipitaude chupiria nībairā." ²⁵ Mamīda Abrahampa p'anauji: "Warra, k'irapáji pi pia bapachi chok'ai bak'ari; jōdee Lázaro chupiria bapachi. Írá iru iimaa bi nama; jōdee pi chupiria nībi. ²⁶ Ma awara tachi p'ani esajíak'a waibia k'oot'ari jira bi. Mapa chi nāik'aapa wā k'inia p'anirā p'oyaa wāda–e jāmaa. Ichiaba chi jāik'aapa che k'inia p'anirā p'oyaa cheda–e namaa."

²⁷ Māpai ma p'arat'ara badapa māgaji: "Māgara ak'ochona Abraham, mi chupiria k'awáaji. Péiji Lázaro michi ak'ore temaa. ²⁸ Mama michi īpemaarā joisomaa p'anapata. Jara pēiji chenaadamerā namaa, mi mia nībimaa."

²⁹ Mamīda Abrahampa p'anauji: "Ārapa iru p'anida aji, Moisepa p'āda māik'aapa Tachi Ak'ore pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa. Māgí ūraa ūridaipia bi māik'aapa Ak'orede ijāadaipia bi." ³⁰ Mamīda ma p'arat'ara badapa p'anauji: "Wāarada aji, ak'ochona Abraham. Mamīda piuda chok'ai p'irabaip'eda, wāru pirā āramaa, māgara wāara āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadait'ee māik'aapa Ak'orede ijāadait'ee." ³¹ Mamīda Abrahampa māgaji ma p'arat'ara badamaa: "Moisepa p'āda māik'aapa Ak'ore pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa ūri k'iniada–e p'ani pirā, ichiaba ijāada–e pait'ee eperā piuda p'irabaip'eda, wāru pijida āramaa jarade."

Jesupa jarateeda p'ek'au k'achiade baainaadamerā (Mateo 18.6-7, 21-22; Marcos 9.42)

17 ¹ Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:
—Na p'ek'au eujāde ichita p'ek'au k'achia paraait'ee. ¹Mamīda Tachi Ak'orepa k'achiadee pēit'eepi chi eperāpa p'ek'au k'achia oopi bi awaraarāmaa! ²Piara bak'aji k'ūruma iru otaude jī atadap'eda, p'usa jāde bat'at'aadait'ee, ichia na warrarāmaa p'ek'au k'achia oopii k'āyaara. ³ ³K'īrak'aupai parāpa māga oodai!

'Awaraa ijāapari p'ek'au k'achia ooru pirā, itríati. Mamīda irua p'ek'au k'achia oo amaa bi pirā, chupiria k'awāati māik'aapa ma k'achia ooda perdonáati. ⁴Ewari abaade pimaa ne–inää k'achia ooda siete ooru pijida, jarada siete irua jara cheru pirā māga waa oo–e, ichita chupiria k'awáaji māik'aapa ma k'achia ooda perdonáaji.

Ijāapataarāpa wāara ijāadak'āri

⁵ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa Jesumaa iidijida:
—Taimaa waapiara ijāapíji Tachi Ak'orede.

6 Jesupa p'anauji:

—Mostaza tau p'isi k'edee mīda, waibiadaipari pak'uruk'a. Māga pik'a īrá parāpa wāara ijāaruta pírā, ma-āri pida, ne-inaa oodai Ak'ōrepa k'inia bik'a. Waapiara ijāadak'āri, ne-inaa waibiara oodai iru-it'ee. Māga p'anadak'āri, na nejō biirimaa jaradai: "Jāmāik'aapa ãyaa wāji māik'aapa p'usa jāde baaináji." Māgá wāara ijārutara, ma nejō biiripa ooi parāpa jararutak'a.

Ichita oodaipia bì Ak'ōrepa oopi bik'a

7—Parādepemapa chok'apari aba iru bì ne-uu k'āide mimia bap'eda maa-e pirā oveja ak'ideepa cheru pirā, ¿nāga jarak'ajik'ā? "Su-ak'lí bēeji māik'aapa nek'óji." **8**Māga-e. Ma k'āyaara nāga jarai: "Mi-it'ee nejooji māik'aapa mia iidiruta anéejí, mi nek'omaa, ne-inaa tomaa bì misa. T'ēepai pi nek'oi māik'aapa ne-inaa toi." **9**Ma awara pia gracias jara-e pait'ee ma chok'aparipa ooda pari pia jaradak'a. **10**Māga pik'a parāpa oodap'eda jōmweda Ak'ōrepa jaradak'a, irumaa nāga jaradaipia bì: "Piata tai chok'apari. Jíp'a oojida pia jaradak'a."

Jesupa leprapa k'ayaa beerā diez jipada

11Jesús ode wāde Jerusalendee, wāyají Samaria eujāde māik'aapa Galilea eujāde. **12**Panaji pluuru chak'ede. Mama irumaa chejida diez imik'īraarā leprapa k'ayaa p'ani. Mamīda t'imí p'aneejida māgá k'ayaa p'anadap'edaa perā. **13**Māga nide biajida:

—Jesús, Tachi Jarateepari, ¡tai chupíria k'awáaji!

14Jesupa āchi unuk'āri, māgaji:

—P'aareerāmaa wāti jarade Tachi Ak'ōre juapa pāchi k'ap'ia jipak'oooda.

Māgá wārutade, jipa p'aneejida. **15**Ma diezdepema abaapa unuk'āri ichi k'ap'ia jipada, āpitez o-ña cheji. Tachi Ak'ōremaa golpe pedee pia jara cheji. **16**Māpai Jesús k'īrapite bedabaidachi ichi tau biiri eujāde t'obairumaa. Māga ooji gracias jarait'ee ichi jipada perā. Ma eperā judio-e paji. Samaria eujādepema paji. **17**Māpai Jesupa māgaji:

—¿Diez paji-ek'lā aji, jipa p'aneedap'edaarā āchi k'ayaadeepa? ¿Sāma p'anima apemaarā nueve? **18**¿Na k'īra tewaraa aupaita chejik'lā aji, gracias jarade Tachi Ak'ōremaa?

19Māpai Jesupa māgaji ma eperāmaa:

—P'irabáiji māik'aapa wāji. Pia wāara ijāada perā, jipa beejida aji.

Sāga pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichideerā papik'āri

(Mateo 24.23-28, 36-41)

20Fariseorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāapaita Tachi Ak'ōrepa ichia pēida rey papiit'ee na eujāde?

Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa pēida rey papi-e pait'ee eperāarā taide. ²¹Eperāarāpa jarada-e pait'ee: "Iru nama bi" maa-e pirā "iru jāma bi". Māga p'oyaa jarada-e iru parā ome bapari perā, unuda-e p'ani mīda.

²²Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Ewari cherude parāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, audú unu k'inia jōnadait'ee. Mamīda unuda-e pait'ee. ²³Eperāarā ūk'urūrāpa jaradait'ee: "Iru nama bi" maa-e pirā "iru jāma bi". Mamīda wānāati āchia jara p'animaa māik'aapa ijāanāati āchi pedee. ²⁴Atu p'anide pa tau p'orep'orek'āri pajā jōmaweda ūdaa ataparik'a, māga pik'a atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, waya cheit'ee. ²⁵Mamīda māga pai naaweda ūrapemaarāpa mi chupirīa papidait'ee māik'aapa yiaraa iru p'anadait'ee. ²⁶Noé bada ewaride p'asadak'a, māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. ²⁷Maapai eperāarā nek'opachida, ne-inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi barcode bataurumaa. Māpai k'oi che nībeeji, na p'ek'au eujā ūudachi māik'aapa eperāarā jōmaweda k'iniidachida. ²⁸Māga paji ichiaba Lot bapariik'āri. Eperāarā nek'o para bapachi, to para bapachi, ne-inaa neto para bapachi, ne-uu para bapachi māik'aapa te oo para bapachi. ²⁹Mamīda Lot Sodoma p'uuru deepa uchiak'āri, ma ewate it'ariipa k'oi tau baaiparik'a, azufre māuk'a baajiji f'ipitau ome ma p'uuru ūri. Mapa ma p'uuru depemaarā jōmaweda k'iniidachida. ³⁰Māga pik'a pait'ee Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. Eperāarāpa Tachi Ak'ōrede k'isiada-e p'anadait'ee.

³¹'Ma ewate eperā terrazade bi pirā, mamāik'aapa ūrabaik'āri, teedaa t'iuks'araa bi ichi net'aa p'e atade. Ma awara eperā ichi ne-uu k'āide ni pirā, teedaa cheik'araa bi ichi net'aa atade. ³²K'irāpātī Lot wēra p'asada. ³³Eperā piuamāa bi pirā mīde ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mīde ijāapari k'aurepa, māgí eperā piuk'āri, it'aa wāit'ee.

³⁴'Mia jara bi: Ma ewate p'ārik'ua mi waya cheit'ee. Omé araa p'aru abaade k'āi p'anide angeleerāpa aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee. ³⁵Ichiaba wēraarā omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ūrumade. Aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee. ³⁶[Ichiaba imik'iraarā omé ne-uu k'āide mimiamaa p'anadait'ee. Aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee.]

³⁷Māpai Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿sāma māga p'asait'eema? ajida.

P'anauji:

—Piuda k'ap'ia bimāi, ákoso seedaipatada aji.

Jesupa p'ētrāade māik'aapa charrade nepirida

18 ¹Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa nāga nepiriji jarateeit'ee ichita sēda-ee it'aa t'ipataadamerā. ²Māgaji:

—P'uuru abaade charra bapachi. Māgipa Tachi Ak'ōre, eperāarā paara waawee'aa paji. ³Ma p'uuru deepa ichiaba bapachi p'ētrāa. Māgí nepirā iru

baji awaraa esperā ome. Mapa wāpachi ma charramaa irua ma nepira ak'imerā. ⁴Ewari chaa ma charrapa iru pedee ūripachi mīda, k'aripa k'iniak'aa paji. Mamīda t'ēepai k'īsiaji: “Mia Tachi Ak'ōre waawek'aa, esperārā jida. ⁵Mamīda na p'ētrāapa mi itu bi-e bairā, mi t'āri k'achiadai naaweda, k'aripait'ee waa chenaamerā.”

⁶Māpai Jesupa ichiaba māgaji:

—Ma charra k'achia bipa māga ooji pirā ma p'ētrāa ome, ⁷audupiara Tachi Ak'ōrepa ichia jīrit'eradaarā k'aripait'eeda aji, ārapa it'aa iidipata perā āstaawa, p'ārik'ua pida. ¿Āramaan taarā nipiik'ā? ⁸Mia jara bi: Taarā-e weda āra k'aripait'ee. Mamīda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri, ¿unu cheik'ā aji, na p'ek'au eujāde p'aní ijāapataarā at'āri mide wāara ijāapata?

Jesupa nepirida fariseode māik'aapa impuesto p'eparide

⁹Jesupa awaraa nepiriiji jarateeit'ee chi awaraarā ek'ariara ak'i p'anii'rāmaa, āchi t'āri piara p'aní jiak'aapa:

¹⁰—Imik'īraarā omé wājida Tachi Ak'ōre te waibiaddee it'aa t'īde. Aba fariseo paji. Jōdee chi apemapa Cesar—it'ee impuesto p'epachi. ¹¹Ma fariseo ak'inī beep'eda, nāga it'aa t'īpachi: “Aai, Ak'ōre, pimaa gracias jarapari, mi apemaarāk'a bak'aa perā. Mi nechiayaa bak'aa; k'achia ooyaa bak'aa; chīara wēra ome k'lāik'aa māik'aapa ook'aa jā impuesto Cesar—it'ee p'eparipa ooparik'a. ¹²Tomia chaa k'lāima omé nek'ok'aa it'aa t'īt'ee māik'aapa mia jitatu ne-inaa diezdepema chaa aba pimaa teepari.” ¹³Mamīda ma Cesar—it'ee impuesto p'epari t'imí bain' baji, audú p'ek'au k'achia ooyaa bi jiak'aapa. Mapa it'aa pida ak'ik'aa paji. Jīp'a t'ūa t'aap'e nībapachi māik'aapa it'aa t'īpachi: “Aai, Ak'ōre, mi chupiria k'awāají p'ek'au k'achia ooyaa bairā.” ¹⁴Mia jara bi: Ma impuesto p'epari k'lāiwee wājī ichi temaa, Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapida perā. Jōdee māga-e paji ma fariseo ome. Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e paji. Chi awaraarā k'lāyara waibiara pa k'inia bi ek'ariara bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Jōdee chi audua-ee bi awaraarā k'lāyara waibiara pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

Jesupa warrarā bendiciada

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵Ichiaiba esperārāpa warra chak'eerā aneejida Jesumaa iru jua bimerā āra īri māik'aapa bendiciamerā. Mamīda chi k'lōp'āyoorāpa māga unudak'āri, ma warrarā aneedap'edaarā ītrajida. ¹⁶Māpai Jesupa chi k'lōp'āyoorā t'l p'eji māik'aapa māgaji:

—Ichiaib'au mimaa warrarā chepítí, Tachi Ak'ōrepa āra jīak'aarā biit'ee perā ichi juu ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ¹⁷Mia wāarata jararu. Warra chaipa t'āripa wāara ijāapari. Eperāpa māgá Tachi Ak'ōrede ijāa-e pirā, p'oyaa ba-e pai iru juu ek'ari ichideerā ome.

Eperā p'arat'ara bada Jesús ome pedeeda
(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

18 Eperāarā poro waibiapa iidiji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari t'āri pia, ¿k'lāata mia ooipia bīma aji, it'aa wāit'ee?

19 Jesupa p'anauji:

—¿Sāap'eda mimaa t'āri pia bida a bima? aji. T'āri pia apaita bī: māigí Tachi Ak'lōre. **20** Pia k'awa bi Tachi Ak'lōrepa Moisemaa ūraa p'āpida:

‘Eperā peenáaji; miak'lāi bī pirā, awaraarā ome k'aináaji;

nechianáaji; seewa jaranaáaji chīara k'achiade baaipiit'ee; pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíiji māik'aapa āra pedee ūriparíiji.’

(Ex 20.12-16)

21 Māpai ma eperāpa māgaji:

—Mia ma jōma ooparida aji, k'utrāa weda.

22 Māga ūrik'āri, Jesupa p'anauji:

—Ne-inaa aba waide oo-e bi. Pichi net'aa jōmaweda netok'oonáji māik'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a tējei. Māga ooru pirā, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'lōre eujāde. Māga oop'eda, mi ome nipa chéji.

23 Mamīda māga ūrik'āri, ma eperā k'īra pia-ee wājī, p'arat'a audú k'inia bada perā. **24** Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—¡Chaaree bi p'arat'ara beerā p'aneedait'ee Tachi Ak'lōre juua ek'ari ichideerā ome! **25** Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'lōre juua ek'ari, camello aguja taude wāyaai k'āyaara.

26 Māpai chi ūri p'anadap'edaarāpa iidijida:

—Māgara, ¿k'lāita p'oyaa it'aa wāyama? ajida.

27 Jesupa p'anauji:

—Eperāarā p'oyaa it'aa wāda-edā aji, āchi k'īradoopa, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'lōre-it'ee ne-inaa chaaree wē-eda aji.

28 Māpai Pedropa māgaji:

—Tachi Waibia, tai net'aa jōmaweda atabēijida pi ome nipapataadait'ee.

29 Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā mide ijāa bī k'aurepa atabēiru pirā ichi te, wēra, īpemaarā, ak'ōreerā maa-e pirā warrarā, **30** māigí eperāpa waapiara atait'ee na p'lek'au eujāde bī misa, māik'aapa piuk'āri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'lōre ome.

Jesupa jarada òpee jarada k'achia beerāpa ichi peedait'ee
(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

31 T'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce awara āi t'ī p'e ataji māik'aapa māgaji:

—īrā tachi Jerusalendee wādait'ee. Mama jōmaweda chonaarāwedapema Ak'lōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaak'a p'asait'ee

mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema ome. ³²K'achia beerāpa mi k'īra tewaraarāmaa teedait'ee. Mägiirāpa mi oo iru p'anadait'ee, ik'achia jaradait'ee mima mäik'aapa k'írama idudait'ee. ³³Maap'eda mi w̄dait'ee mäik'aapa peet'aadait'ee. Mamīda ewari õpeemaa mi waya chok'ai p'irabait'eeda aji.

³⁴Jesús k'ōp'ayoorāpa maarepida k'awada-e paji irua jarada. Ichiaba k'awada-e paji k'ääredeta pedee baji. Irua jara k'inia bada p'oyaa k'awadak'aa paji.

Jesupa tau p'āriu b̄i jipada Jericó p'uurude

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵Jesús Jericó p'uuru k'ait'a pak'āri, unuji tau p'āriu bi o bi ik'aawa su-ak'lí bi. Mägí chupiria chipa chi wāyaarutaarāmaa p'arat'a iidimaa baji.

³⁶Ürik'āri eperārā chok'ara wāyaa wāruta ichi ik'aawa, iidiji:

—¿K'aita nama wāyaa wādama? aji.

³⁷P'anaujida:

—Jesús Nazaret p'uurudepemata wāyaa wāda ajida.

³⁸Mäga ürik'āri, ma tau p'āriu bipa biaji:

—¡Jesús, Rey David Warra,^u mi chupiria k'awáaji!

³⁹Chi naa wādap'edaarāpa itriat'aapachida k'īup'ee beemerā. Mamīda waapiara biapachi:

—Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji.

⁴⁰Mäpai Jesús ak'īnī beeji mäik'aapa jaraji aneedamerā. K'ait'a pacheck'āri, Jesupa iidiji:

⁴¹—¿K'āata k'inia bīma aji, mia pi ome oomerā?

Tau p'āriu bipa p'anauji:

—Tachi Waibia, michi taupa piaunu k'inia bida aji.

⁴²Mäpai Jesupa māgaji:

—¡Unújil! Pia ijāada perā, jiipa beejida aji.

⁴³Aramāgá ma tau p'āriu badapa piaunu beeji mäik'aapa Jesús t'ēe wāji. O-īapa pia pedeeji Tachi Ak'ōremaa. Ichiaba Jesupa ooda unudap'edaarāpa o-īapa pia pedee p'aneejida Tachi Ak'ōremaa.

Jesús Zaqueo ome

19 ¹Jesús Jericó p'uurude panak'āri, nipaji calle jāde. ²Mama bapachi eperā p'arat'ara bi, t'ījarapatap'edaa Zaqueo. Mägí Cesar-it'ee impuesto p'epataarā poro waibia paji. ³Ma eperāpa Jesús k'awa k'inia baji. Mamīda p'oyaa unuk'aa paji, eperārā audú chok'ara nipadap'edaa perā iru ome. Ma awara ichi audú jep'eda baji. ⁴Mapa Jesús naa p'irají mäik'aapa

^u **18.38** Jesús t'ījarapachida *David Warra*, iru uchiada perā chonaarāwedapema Rey Daviddeepa mäik'aapa Mesías pada perā.

it'í padachi pak'uru o bi ik'aawa badade Jesú斯 wāyaaít'eemāi. ⁵Māpai Jesú斯 Zaqueo badamāi wāyaa wāk'āri, it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Zaqueo, isapai irabáiji jāmāik'aapa, idi mi pi tede beeit'ee perā.

⁶Aramágá Zaqueo irabaidachi māik'aapa t'āri o-īa Jesú斯 ateeji ichi temaa. ⁷Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā jōmaarāpa ik'achia pedee p'aneejida Jesú斯 āpite, iru wāda perā p'ek'au k'achia ooyaa bida apata tede. ⁸T'ēepai teeda p'anadak'āri, Zaqueo bainī beeji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mia net'aa p'e iru bidepema esa-auk'a chupiria beerāmaa teeit'eeda aji. Ichiaba chiara p'arat'a chiadoo pirā, ma chiada aba chaachaa pari k'īmari teeit'eeda aji.

⁹Māpai Jesupa māgaji:

—Idi Tachi Ak'ōrepa na te chipari k'aripa ataji iru o k'achiade wādadeepa, auk'a Tachi Ak'ōrede ijāapari perā, ichi chonaarāwedapema ak'ōchona Abrahampa ijāadak'a. ¹⁰Ma-it'ēepi mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji; atua beerā jiriit'ee māik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Jesupa p'arat'ade nepirida

(Mateo 25.14-30)

¹¹Eperārāpa ūrimaa p'anajida Jesupa māga jarak'āri. Jerusalén k'ait'a bada perā, āchia k'īsiajida taarā-ee Tachi Ak'ōrepa iru rey papiit'ee. Mapa Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee.

¹²—P'arat'ara beerādepema aba bapachi. Māgí t'imí wāji awaraa eujādee, Cesarpa ichi rey bimerā māik'aapa t'ēepai ichi āpītee chemerā ichi eujā ak'l'ide. ¹³Mamīda wāi naaweda, t'í p'ejí ichi mimiapataarā diez māik'aapa p'arat'a waibia^y teeji āchi chaachaa. Māpai māgaji: “Na p'arat'apa net'aa neto p'e atatí māik'aapa netótí awaraarāmaa waapiara eepadamerā, mi cheru misa.” ¹⁴Mamīda ichi eujādepemaarāpa iru k'īra unuamaa iru p'anapachida. Mapa iru t'ēe eperārā pēijida jaradamerā: “K'iniada-e jā eperā tai rey pamerā.”

¹⁵Māga jara pēijida mīda, Cesarpa iru rey biji. Ma t'ēepai waya cheji ichi eujādee. Pacheck'āri, t'í pēiji ichi mimiapataarā, māgí p'arat'a teedaarāmaa, k'awaa k'inia bada perā jōmasaa eepa iru p'ani āchi chaachaa. ¹⁶Chi naa chedapa māgaji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa diez eepa wājida” aji. ¹⁷Reypa māgaji: “¡Pi pia bida aji, pia mimiapari perā! Mía atabéida pia ak'iji māik'aapa ai īri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā īrá mía pi eperārā poro waibia papiit'ee p'uuru diez ak'ipariimerā.” ¹⁸Araarepema mimiaparipa ichiaba jara cheji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa

^v 19.13 Hebreo pedeede jara k'inia bi mina. Mina aba vale bají p'arat'a p'aadap'edaa ewari cien mimiada pari.

joisomaa eepa wājida” aji. ¹⁹Ichiaba māgimaa reypa māgaji: “Māgara pia p'uuru joisomaa ak'ipariit'eeda” aji.

²⁰Mamīda awaraa mimiapari chedapa māgaji: “Señor, acha bida aji, pia p'arat'a mīmaa teeda. P'arude pia jī bip'eda, ia iru bajida aji. ²¹Mia pi waawee bapari, k'awa bairā pia eperāarā pia chupiria k'awak'aa. K'awa bī pichia ne—inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari.” ²²Māpai ma reypa māgaji: “¡Mimiapari k'achia! Pia jaradak'a ooit'eeda aji, pi ome. K'awa bida a bi, mia pia chupiria k'awak'aa māik'aapa mia ne—inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari. ²³Māgara ḡsāap'eda pia mi p'arat'a iana—e pajima aji, p'arat'a iapata tede, mi chek'āri, māpemaarāpa mīmaa waya teedamerā ai īri eepadap'edaa ome?” ²⁴Māpai ma reypa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa: “Jāri atāti mia p'arat'a teeda irumaa māik'aapa téeti ma p'arat'a tau chaa waa diez eepadamaa.” ²⁵Māpai āchia māgajida: “Mamīda tachi poro waibia, īrua ma tau chaa waa diez eepadada iru bida!” ajida. ²⁶Māpai ma reypa māgaji: “Mia jara bī: Chi iru bīmaa waapiara teeit'ee. Mamīda chi mak'iara wēe bipa ma—āri iru bī paara jāri atait'eeda aji. ²⁷Ma awara jirināti mi k'iniana—ee p'anadap'edaarā āchi rey pamerā. Anéeti mi k'īrapite māik'aapa peek'ōoti.”

Jesús Jerusalén p'uurudee wāda

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸Ma pedee jara aupap'eda, Jesús wāji Jerusalén ode. ²⁹Olivo Eede, Betfagé māik'aapa Betania p'uuru k'ait'a panadak'āri, chi k'ōp'āyoorā omé naa pēiji. ³⁰Āramaa māgaji:

—Wāti ara bī p'uuru tachi k'īrapite bīmaa. Panadak'āri, ununadait'ee burro jī bainī bi, waide apida batauda—e p'ani iru īri. Īra atāti māik'aapa anéeti. ³¹Apidaapa iidiruta pīrā k'āare—it'ee ēramaa p'ani, jaráti: “Tachi Waibiapa arak'atía atee k'inia bi.”

³²Māpai Jesús k'ōp'āyoorā wājida māik'aapa ununajida jōma irua jaradak'a. ³³Ma burro ēramaa p'ani misa, chipariirāpa iidijida:

—¿K'āare—it'ee ēramaa p'anima? ajida.

³⁴P'anaujida:

—Tachi Waibiapa arak'atía atee k'inia bida ajida.

³⁵Māpai ma burro Jesumaa ateedap'eda, āchi īripema p'aru jīpatap'edaa ata bijida ai īri māik'aapa bataupijida. ³⁶Wāruta misa, eperāarāpa āchi īripema p'aru tō jēra bijida o jāde, āchi rey pai jiak'aapa. ³⁷Māpai Olivo Eedeepa irabaipata o k'ait'a pa wādak'āri, jōmaweda iru ome nipapataaraā o—īapa biuk'a para beeji, taarā—ee āchi rey pai jiak'aapa. O—īapa Tachi Ak'ōremaa pedee pia pedeepachida, āchia unudap'edaa perā Jesupa oo bi; ne—inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ³⁸Māgapachida:

—‘¡K'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari reyk'a cheru perā!

—Írá Tachi Ak'ōre k'āiwee bapariit'ee ichi eperāarā ome! ¡Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bi!

(Sal 118.26)

³⁹ Māpai ūk'uru fariseorā ma eperāarā t'āide p'anadap'edaarāpa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, pi ome nipapataarā itriapáde ajida, māga jaranaadamerā.

⁴⁰ Mamīda Jesupa p'anauji:

—Na eperāarā k'īup'ee p'aneeruta pirā, māu paara māga biadait'eeda aji.

Jesús Jerusalén-it'ee jēeda

⁴¹ Jerusalén p'uuru k'ait'a parutade Jesupa araa ak'ik'āri, jēedachi.

⁴² Māpai māgaji:

—Pidepemaarāpa mide ijāadap'edaa paara, idi weda mia parā k'āiwee p'aneep'aj! Mamīda māga k'awada-e p'anadairā, parā-it'ee mera pik'a bi. Mapa p'oyaa unuda-e Tachi Ak'ōrepa oo bi. ⁴³ Jerusalén, ewari cherude pimaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Pi k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa muralla yoorodee oodait'ee pi ik'aawa. Pi wap'ira atadait'ee māik'aapa ma muralladeepa pi k'idaa chaa wawadait'ee. ⁴⁴ Pi muralla jōma t'ee'taadait'ee, edajādepema te jēra bi paara. Aide p'aniirā chok'ara peedait'ee. Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu ūri, pidepemaarāpa ūridaamāa p'anadap'edaa perā mia parā k'aripa chek'āri.

Jesupa ne-inaa netopataarā jērek'ooda Ak'ōre te waibiadeepa

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵ Jerusalén p'uuruude panadak'āri, Jesús Tachi Ak'ōre te waibiade t'īuji māik'aapa jēremaa beeji aide ne-inaa netomaa p'anadap'edaarā. ⁴⁶ Māgaji:

—Tachi Ak'ōre ūraa p'ā jēra bide jara bi:

'Mī te it'aa t'īpata teda apatadait'ee.' (Is 56.7)

'Mamīda parāpa nechiapataarā ték'ata oo iru p'ani.' (Jer 7.11)

⁴⁷ Ewari chaa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'ōre te waibiade. Maapai p'aareerā poroorā, Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa Jerusalén p'uuru pidaarā poro waibiarāpa jīripachida Jesús peepit'aadait'ee. ⁴⁸ Mamīda p'oyaadak'aa paji, eperāarāpa iru pedee audú ūri k'inia p'anadap'edaa perā.

Tachi Ak'ōrepa Jesús pēida

(Mateo 21.23-27; Marcos 11.27-33)

20

¹ Ewari aba Tachi Ak'ōre te waibiade Jesupa jarateemaa bají pedee pia Ak'ōrepa jara pēida. Māga nide pachejida p'aareerā poroorā, Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa judiorā poro waibiarā.

² Māirāpa Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'ōrepa tai biji-ek'ā ichi te waibia ak'ídamerā? ¿K'aipa pimaa nāga oopi bīma? ajida.

³ Jesupa p'anauji:

—Mīa pida parāmaa iidiit'eeda aji. P'anáuti p'oyaa p'anaudai pirā.

⁴ ¿K'aipa pēijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerā; Tachi Ak'ōrepa maa-e pirā eperāarāpa?

5 Māpai āchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'orepa pēidada aruta pīrā, irua iidiit'ee: “Māgara, ¿sāap'eda Juan ūraa ijāada—e pajima?” ait'ee. **6** Ichiaba jaradaik'araa bi: “eperāarāpa Juan pēijida”. Māga jararuta pīrā, na eperāarā k'l'raudaridait'ee tachi ome māik'aapa tachi māupa bat'a peedai. Jōmaarāpa ijāa p'ani Juan Tachi Ak'ore pedee jarapari paji.

7 Mapa āchia p'anaujida:

—K'awada—e p'anida ajida, k'aipa Juan pēiji poro choo chemerā.

8 Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara mia pida jara—eda aji, k'aipa mīmaa nāga oopi bi.

Mimiapataarā k'achia beerāde nepirida

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

9 Maap'eda Jesupa nāga nepirimaa beeji jarateeit'ee eperāarāmaa:

—Eperāpa uva eujā uuji. Maap'eda ne—uu eujā ak'ipataarā jīriji aide mimiadamerā. Māpai awara āyaa t'imí wāji. **10** T'ēepai uva oropata ewari pak'āri, ma eujā chiparipa ichi mimiapari pēiji ma ne—uu ak'ipataarāmaa, ichi eere bee bi chauda tee pēidamerā. Mamīda āchia ma mimiapari sīk'oojida māik'aapa pēit'ajida waya chiprimaa, maarepida net'aa wēe. **11** Māpai ma ne—uu chiparipa awaraa mimiapari pēiji. Mamīda māgimaa ichiaba ik'achia jaradap'eda, p'ua oot'ajida māik'aapa jua arajāgaa pēit'ajida. **12** Ma t'ēepai awaraa mimiapari pēiji. Mamīda ma ne—uu ak'ipataarāpa iru auk'a p'ua oojida māik'aapa taawaa pējida.

13 'Māpai ma ne—uu chiparipa māgaji: “Irá, ¿k'āata ooyama? aji.

Pēit'eeda aji, mi warra k'inia iru bi. Taawa iru waawedayada” aji.

14 Mamīda ma ne—uu ak'ipataarāpa iru warra t'imí cheru unu atadak'āri, āchi pitapai māgapachida: “Jāgipa ichi ak'ore net'aa jōmaweda atait'ee chi ak'ore piuk'āri. Peet'aadáma ajida, tachi—it'ee na ne—uu eujā beemerā.” **15** Mapa ma uva eujādeepa uchia atajida māik'aapa peet'ajida.

Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa, ¿k'āata k'isia p'anima aji, ma uva eujā chiparipa ooit'ee ma eujā ak'ipataarā ome? **16** Mia jarait'ee. Wāk'āri, ma eujā ak'ipataarā peek'ooit'eeda aji, māik'aapa chi eujā teeit'eeda aji, awaraarāmaa āchia ak'ipataadamerā.

Māga ūridak'āri, eperāarāpa māgajida:

—¡Māga p'asa—e pait'eeda! ajida.”

17 Mamīda Jesupa āramaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Māgara, ¿k'āata jara k'inia bīma aji, na pedee Tachi Ak'ore ūraa p'ādadepema?

‘Te oopataarāpa māu k'iniada—e padap'edaa pipiara padachi.’

(Sal 118.22)

w 20.16 Māga jarajida k'awadap'edaa perā Jesupa judiorādetā nepiri baj. K'iniada—e paji āra k'āyaara Tachi Ak'orepa judio—eerā papimerā ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

18 Eperā ma māu pipiara bī ūri t'ūutiru pīrā, chupiria nībeeit'ee. Jōdee ma māu eperā ūri baairu pīrā, iru peet'aait'ee.

19 P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome ma nepirida ūri aupadak'āri, k'awaajida Jesupa āchideta pedee baji. Mapa aramata jita atapi k'inia p'anajida. Mamīda māga ooda-e pajī eperāarā waawee p'anadap'edaa perā.^x

Judiorāpa Cesar-it'ee impuesto p'aapatap'edaa
(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

20 Maperā t'ēepai ma judiorā poroorāpa pēijida t'āri jīp'a pīk'a beerā Jesús ome pedeede. K'inia p'anapachida ma eperāarāpa iidi p'anipa Jesupa pedee k'achia jarapidai Romadepemaarā poro waibiarā āpite. Māgá ma eujā ak'ipari, Romadepemaarā poro waibiapa iru atapii.

21 Ma-it'ee ma pēida eperāarāpa Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'anida ajida, pīa pedee wāara jarapari māik'aapa jarateepari eperāarāpa ne-inaa pīa oo k'awaadamerā. Eperāarā maarepida k'ürak'aa. Ichita jara bī eperāarā k'ira jīp'a p'anapataadamerā Tachi Ak'lōrepa k'inia bik'a. **22** Māga bita, nāga iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ā ajida, taipa Cesarmaa impuesto p'aadait'ee wa māga-e?

23 Jesupa k'awa bada perā māirāpa k'īsia k'achia iru p'ani, māgaji:

24 —Ak'ipiti denario p'arat'a tau. ¿K'ai k'īrata nadē bī māik'aapa k'ai t'īta p'ā bīma? aji.

P'anaujida:

—César k'ira māik'aapa ichi t'īta p'ā bida ajida.

25 Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, māik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'lōremaa irua iidipari.

26 Māga ūridak'āri, k'awaajida Jesumaa pedee k'achia p'oyaa jarapida-e pai eperāarā taide. Mapa ak'ītrua para beeji māik'aapa k'īup'eek'ooodachida.

Piudap'edaarā chok'ai p'irabaipatade iididap'edaa
(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

27 Maap'eda saduceorā ūk'uru wājida Jesumaa. Saduceorāpa ijāadak'aa eperā piup'eda waya chok'ai p'irabaii. Maperā iidijida:

28 —Tachi Jarateepari, Moisepa nāga p'ā bēijida ajida. Eperā miak'āi bī warra wēe piuru pīrā, chi ipemapa iru wēra ataipia bī māik'aapa ai ome warra ooipia bī chi ipemapa piuda k'ap'ia pari.^y **29** Māga jaradap'eda, ma saduceorāpa nāga nepirijida. P'anajida ipemaaarā siete. Chi naapema miak'āiji. Mamīda warra wēe piugi. **30** Chi araarepema **31** māik'aapa araarepema

^x **20.19** Dn 2.34, 44; Is 8.14. ^y **20.28** Dt 25.5-10.

miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda auk'a warra wēe piujida. Ma t'ēepai chi apemaarā jida miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda āchi jōmaweda warra wēe piujida. ³²Maap'eda ma wēra ichiaba piiji. ³³īrā taipa nāga k'awa k'inia p'ani. Piudap'edaa waya chok'ai p'irabaidak'āri, ¿chisāgí īpemata ma wēra imik'īra pait'eema ajida, āchi jōmaweda iru ome miak'āi p'anadap'edaa perā?

³⁴Jesupa p'anauji:

—Na p'ek'au eujāde imik'īraarā māik'aapa wēraarā miak'āipata. ³⁵Mamīda Ak'ōrepa jirit'eradaarā ichi eujāde p'anadak'āri, imik'īraarā wēraarā paara waa miak'āida-e pait'ee, ³⁶waa piuda-e pait'ee perā. Angeleerāk'a p'anadait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre warrarā padait'ee, chok'ai p'irabaidap'edaa perā. ³⁷Moisepa paara tachimaa k'awapipari piudap'edaaarā chok'ai p'irabaidit'ee. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa irumaa pedeek'āri pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ipitauk'a, jaraji ichi Abraham, Isaac, Jacob ijāadap'edaa Ak'ōre Waibia.^z ³⁸¡Tachi Ak'ōre piudap'edaaarā Ak'ōre Waibia-e! ¡Chok'ai p'aniirā Ak'ōre Waibia, iru-it'ee eperāarā jaureerā jōma chok'ai p'anadairā!

³⁹Māpai ük'uru Moisepa p'āda jarateepataarāpa māgajida:

—Tachi Jarateepari, pia p'anaujida ajida.

⁴⁰Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā (Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹Māpai Jesupa iidiji:

—¿Sāap'eda jara p'anima aji, Mesías chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiait'ee? ⁴²Salmos p'ādade Rey Davidpa paara jara bi:

‘Tachi Ak'ōrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairā, su-ak'i beepáde aji, mi juaraare, ⁴³mia pi k'īraunuunamāa iru p'anapataarā p'oyaaru misa.”’^a (Sal 110.1)

⁴⁴Davidpa ichi ēreerādeepa uchiait'ee bimaa t'ījaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ā aji, Mesías waibiara bī chonaarāwedapema Rey David k'lāyaara?

Jesupa Moisepa p'āda jarateepataarā imiateeda (Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵Eperāarā jōmaarāpa ūrimaa p'anajida, Jesupa chi k'ōplāyoorāmaa māgak'āri:

⁴⁶—K'īrak'aupai p'anapataadai Moisepa p'āda jarateepataarāk'a. Āchi audua p'anadairā p'aru teesoo jīi awaa p'anapata māik'aapa k'inia p'anapata jōmaarāpa āchimaa saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibiarā ome oopaták'a. Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tede māik'aapa nek'odak'āri,

^z 20.37 Ex 3.6. ^a 20.43 Griego pedeede: *pichi biiri ek'ari biru misa.*

chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneeepata. ⁴⁷Ma awara p'ētrāarā k'aripadai k'āyaara, āra te jāri atapata māik'aapa taarā it'aa t'ipata, eperāarāpa āchi t'o p'anadamerā. Māga p'anapata perā, Tachi Ak'ōrepa āra audupiara miapiit'ee, k'achia beerā miapik'āri ichi ewari waibia ewate.

P'ētrāa chupiria k'iriipa primisia teeda
(*Marcos 12.41-44*)

21 ¹Jesupa ak'īmaa bají, p'arat'ara beerāpa primisia ata bi p'ani misa p'arat'a p'epatade Tachi Ak'ōre te waibiade. ²Māpai ichia unuji p'ētrāa chupiria k'iriipa ata bi cheru p'arat'a tau omé cobredeee. ³Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Na p'ētrāa chupiria k'iriipa primisia waibiara teejida aji, apemaarā k'āyaara. ⁴Jōmaarāpa tee p'ani āchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jōdee na p'ētrāa, chupiria k'iri mīda, ichia iru k'erada jōmaweda teeji Tachi Ak'ōremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

Jesupa jarada Tachi Ak'ōre te waibia t'eet'aait'ee
(*Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2*)

⁵Eperāarā ūk'uru pedeemaa p'anajida Tachi Ak'ōre te waibiade. Jarapachida māu pi-iadee oo k'obi māik'aapa k'ira wāree bainī bi eperāarāpa net'aa tee p'anadap'edaa k'aurepa. Māga ūrik'āri, Jesupa māgaji:

⁶—Ewari cherude parāpa na jōma unu p'ani unuda-e pait'ee. Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu ūri, na jōmaweda t'ek'oo chedait'ee perā.

Ne-inaa p'asait'ee na p'ek'au eujā jōi naaweda
(*Mateo 24.3-28; Marcos 13.3-23*)

⁷Māpai Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāapaita māga p'asait'eema? ajida. ¿Sāga k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'āri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁸Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatāti apidaamaa k'ūrapiamamaapa. Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mita Ak'ōre Warra; ūrapí paji chi cheit'ee bada.” Mamīda āchia jara p'ani ijāanāati. ⁹Ūridak'āri eperāarāpa jura chōo jōni māik'aapa oodaamaa p'ani āchi poro waibiarāpa jara p'anik'a, p'eranāatī. Ichita māga p'asait'ee naapiara. Mamīda Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate at'āri pa-e pait'ee.

¹⁰Ichiaba Jesupa māgaji:

—Eperāarā awaraarā ome chōodait'ee. ¹¹Awērachai wēre nībeeit'ee; jarra oodait'ee māik'aapa k'ayaara paraait'ee eujā awara-awaraade. Ma awara pajāde ne-inaa waide unudak'aa unupataadait'ee; ne-inaa tachi p'erapipari.

12 Mamīda māga p'asai naaweda, ijāadak'aa beerāpa parā jiripataadait'ee miapidait'ee māik'aapa jita atadap'eda, ateedit'ee Tachi Ak'ore Úraa jarateepata tede. Mama parā ak'lidait'ee jaradait'ee eperāarā pia wa k'achia. Ichiaba carcelde t'i nībinadait'ee māik'aapa ateedit'ee reyrā k'irapite maa-e pirā eperāarā poro waibiarā k'irapite. Ma jōma parāmaa oopataadait'ee, mide ijāapata k'aurepa. 13 Māga oodak'āri, āchi k'irapite parāpa jarapataadai Tachi Ak'orepa ooda parā-it'ee mi k'ap'ia pari. 14 Maapai k'isianáati k'lāare pedeeta jaradai. 15 Mīa k'īsia k'awaa pedee jarapiit'ee, parā k'l'iraunuamaa iru p'anapataarāpa p'anaupiamaapa māik'aapa jarapiamaapa parāpa seewa jara jōni. 16 Mamīda pāchi ak'ōreerāpa, īpemaarāpa, ēreerāpa māik'aapa k'lōp'āyoorāpa paara parā traicionaadait'ee. Maapai parā ūk'uru peepidait'ee. 17 Jōmaarāpa parā k'l'iraunuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa. 18 Mamīda parā puda k'āu apida atuada-e, mia parā ak'l'bapariit'ee perā. 19 Mapa jt'āripa choopatáati! Māgá parā it'aa wādait'ee.

Jerusalén p'uuru jōdariit'ee

20—Unudak'āri soldaorāpa Jerusalén p'uuru wap'ira iru p'ani, k'awáati taarā-e jōdariit'ee. 21 Maapai Judea eujāde p'aniirā mirudaipia bi eera jēra bidee. Jōdee Jerusalén p'uurude p'aniirā mamāik'aapa uchiadaipia bi. Ichiaba chi taawa p'aniirā chedaik'araa bi p'uurudee. 22 Māga oodaipia bi ma ewate Tachi Ak'orepa mide ijāadak'aa beerā k'achia ooit'ee perā. Eperāarā chupiria chitoonadait'ee, Tachi Ak'orepa āra k'achia ooit'ee perā ichi ūraa p'ādade jara bik'a. 23 ;Aai, ma ewate chupiria jōneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa-e pirā warra chak'eerā jude iru bee, isapai p'oyaa wāda-e pait'ee perā! Ma eujāde audú chupiria jōnadait'ee māik'aapa Tachi Ak'orepa ne-inaa k'achia ooit'ee na p'uurudepemaarāmaa. 24 Ūk'uru piudait'ee espadapa; awaraarā ateedit'ee awaraa eujādee esclavoorāk'a p'aneedamerā. Maapai Tachi Ak'orede ijāadak'aa beerāpa Jerusalén p'uuru iru p'anadait'ee āchi jua ek'ari, Tachi Ak'orepa ewari awara bida parumaa āra k'achia ooit'ee.

Eperā Ak'ore Truadepema waya chek'āri (Mateo 24.29-35, 42-44; Marcos 13.24-37)

25—Maapai ne-inaa eperāarāpa waide unudak'aa unudait'ee ak'ōrejirude, atanede māik'aapa luceroде. Na p'ek'au eujādepemaarāpa māga unudak'āri, k'awada-e pait'ee k'lāata k'īsiadai māik'aapa p'eradait'ee, audú p'usa t'o jiwaan nībait'ee perā. 26 Eperāarā k'l'ira k'l'idaipataadait'ee p'era jōnipa, k'īsiadak'āri na p'ek'au eujā p'asarude, pajā wēre nībait'ee perā. 27 Māpai eperāarāpa unudait'ee mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema jōmaarā k'āyaara waibiara bi, k'l'ira wāree cheru jīrararade. 28 Māga p'asak'āri, sōcharra p'anapatáati māik'aapa t'āri o-īa para báti, taarā-e nide mi cheit'ee perā parā k'aripade atuanaadamerā.

Jesupa higuera biiride jarateeda

²⁹ Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateet'ee ichi waya cheit'ee pak'āri:

—K'isíati higuera biiride maa-e pirā awaraa nejō biiride. ³⁰ Unudak'āri k'iru t'uk'ua uchia nībeeru, parāpa k'awaapata eujā wāsia wā. ³¹ Māga pik'a unudak'āri māgí ne-inaa p'asaruta, k'awaadait'ee Tachi Ak'ore ewari waibia ewate k'ait'a bi.

³² 'Mia wāarata jararu. Īrapemaarā piudai naaweda, ma ne-inaa jōmaweda p'asait'ee. ³³ Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamida ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

³⁴ K'irak'aupai k'íiri k'isua p'aneedai pāchi k'inia ne-inaa oo k'iniapa; it'ua to k'iniapa maa-e pirā audú k'isia jōnipa na p'ek'au eujādepema ne-inaa. Maa-e pirā atu bide ³⁵ ne-animal trampade baaiparik'a, māga pik'a para atu p'anide mi waya cheit'ee. Ma ewate ne-inaa k'achia p'asait'ee jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarāmaa. ³⁶ Mapa tauk'a nipapatáati māik'aapa ichita it'aa t'ipatáati. Māgá baaida-e pait'ee ma ne-inaa k'achia p'asait'ee bī juade māik'aapa panadait'ee mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema k'irapite.

³⁷ Ewari chaa ãstaawa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'ore te waibiade. Jōdee p'ärík'ua beepachi Olivo Eede. ³⁸ Maperā tap'eda weda eperārā wāpachida Tachi Ak'ore te waibiadee iru pedee ūride.

Jesús jita atapidait'ee pedeeteedap'edaa

(Mateo 26.1-5, 14-16; Marcos 14.1-2, 10-11; Juan 11.45-53)

22 ¹ K'ait'a baji fiesta pan levadura wēe k'opata t'ijarapatap'edaa Pascua. ² P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome eperārā waawee p'anadap'edaa perā, ãra taide Jesús jita atapida-e paji. Mamida ichita jiripachida sāga iru peepit'aadait'ee.

Judapa Jesús traicionaada

³ Māpai Satanás Judas k'ap'iade t'iuji. Māgí Judas Jesús k'ōp'ayoorā docedepema paji. Ichiaba t'ijarapachida Iscariote. ⁴ Māgí wāji p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Tachi Ak'ore te waibia jíapataarāmaa. Mama pedeeji ãchi ome sāga Jesús atapii. ⁵ Māpai ãchi o-ïadachida māik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. ⁶ Ichia ma p'arat'a jitap'eda, jirímaa beeji sāga Jesús ãchimaa atapii, eperārā wē-e misa.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mateo 26.17-30; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

⁷ Fiesta pan levadura wēe k'opata ewate pak'āri, oveja chak'e peepata Pascua fiesta-it'ee. ⁸ Mapa Jesupa jaraji Pedro Juan ome Pascua fiestadepema chik'o jiridamerā māik'aapa awaraa ne-inaa oodamerā, nek'odai naaweda.

⁹Māpai āchia iidijida:

—¿Sāma māga oodaipia bima? ajida.

¹⁰Jesupa p'anauji:

—Parā p'uurude panadak'āri, unudait'ee eperāpa pania chok'ode ateeru. Iru t'ee wāti ichi temāi t'iurumaa. ¹¹Māpai chi te chiparimaa jaráti: “Tachi Jarateeparipa iidi pēiji: ‘¿Chiságí cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'lōp'āyoorā ome?’” ¹²It'iipema pisode irua ak'ipiit'eeda aji, cuarto waibia ne-inaa jōmaa ome. Mama ne-inaa jōma óoti tachi nek'odait'ee.

¹³Āchi wādak'āri, jōmaweda ununajida Jesupa jaradak'a māik'aapa mama ne-inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁴Nek'odait'ee pak'āri, Jesús chi k'lōp'āyoorā ome mesade su-ak'i p'aneejida. ¹⁵Māpai ichia māgaji:

—¡Wāara mi piu naaweda, parā ome na Pascua fiestadepema chik'o audú k'o k'inia baji! ¹⁶Mia jara bi: Parā waa nāgá nek'oda-e pait'ee mi ome, Tachi Ak'ore truade p'anadai naaweda.

¹⁷Māpai copa jitap'eda, gracias jaraji Tachi Ak'oremaa māik'aapa māgaji:

—Jitáti na copa māik'aapa jedéti pāchi pitapai. ¹⁸Mia jara bi: Mia vino waa to-e pait'eeda aji, Tachi Ak'ore truade pai naaweda.

Pan vino ome k'odap'edaa

¹⁹Maap'eda Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'ihi gracias jarait'ee Tachi Ak'oremaa. Ma pan k'orat'aaji māik'aapa chi k'lōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Nāgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee parā k'aripait'ee. Nāgá pan k'odak'āri, k'opatáati k'irāpadait'ee mi piuda parā pari.

²⁰Nek'odap'edaa t'ēepai, ichiaba māgá ooji ma vino ome. Māgaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri eperāarā pari. Tachi Ak'orepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee parāpa p'ek'au k'achiaoopata māik'aapa michideerā papiit'ee. ²¹Mamīda chi mi traicionaait'ee bi jua na mesa īrī bi michi jua ome. ²²Mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema ichita piut'ee Ak'orepa oopi bik'a. Mamīda, jaai, Tachi Ak'orepa k'achiadee pēiit'ee chi mi traicionaait'ee bi!

²³Māpai āchi pitapai iidi para beeji k'aipata traicionaait'ee.

K'aita Jesús k'lōp'āyo pipiara bi

²⁴Māpai chi k'lōp'āyoorā aupedee para beeji k'awaadait'ee k'aita pipiara bi apemaarā k'āyaara. ²⁵Mapa Jesupa māgaji:

—Ijāadak'aa beerā t'āide reyrāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa māik'aapa māirā poro waibiarāpa āchi jua ek'ari p'aniirā pia ak'i p'anida apata. ²⁶Mamīda parā māgá p'anadaik'araa bi. Ma k'āyaara parā t'āidepema waibiara bi warra chok'ek'ee baparik'a baipia

bi. Ma awara parā t'āidepema poro waibiara bī mimiapari jīp'aak'a beeipia bī parā k'aripait'ee. ²⁷¿Chiságí eperā waibiara bī; chi mesade su-ak'i bī nek'oit'ee maa-e pirā chi chik'o jedepari? ¿Chi mesade su-ak'i bi-ek'ā? Jōdee mi nama bī parā t'āide chi chik'o jedeparik'a.

²⁸'Parā ichita mi ome p'anī, nepirade wa ne-inaa k'achiade p'anajida mīda. ²⁹Mapa mia parā reyrā papiit'ee mi Ak'ōrepa mi rey papidak'a.

³⁰Parā nek'odait'ee Ak'ōre truade māik'aapa ne-inaa todait'ee mi ome mi it'aripema mesade. Ma awara su-ak'i p'aneedait'ee rey su-ak'i beeparide. Israeldeepa ēreerā doce uchiadap'edaarā iru p'anadait'ee parā juua ek'ari māik'aapa jaradait'ee māirāpa oopatap'edaa pia wa k'achia.

Jesupa jarada Simón Pedropo ichi k'awa-e bida ait'ee
(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹Ichiba Jesupa māgaji:

—Simón, Simón, Satanapa parā iididoo oo k'inia bairā trigo ome oopatak'a nēesidak'āri chi tau ãyaa atadait'ee. ³²Mamīda mi it'aa t'ipari pi pari mide ijāa bapariimerā. Waya mi ome nipak'āri, k'aripáji pichi ūpemaarā mi k'ap'ia, ichita ijāapataadamerā.

³³Māpai Simonpa māgaji:

—Tachi Waibia, mi pī ome nipa k'inia bida aji, mi carcelde t'i nībiruta pijida maa-e pirā piuru pijida.

³⁴Jesupa p'anauji:

—Pedro, mia jara bi: Idi p'ārik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada ūpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

Jesús chupiria nībait'ee hora k'ait'a pak'āri

³⁵Maap'eda Jesupa iidiji:

—Mia parā pēik'āri muchila wēe, p'arat'a te wēe, chancla wēe, ¿net'aa apida faltajidak'ā? aji.

P'anaujida:

—Maarepida faltada-e pajida ajida.

³⁶Māpai irua māgaji:

—Irá, jōdee, chi muchila iru bipa ateeipia bī ichi p'arat'a te ome; chi espada wēe bipa ichi ūripema p'aru jī bī netoipia bī māik'aapa espada aba neto ataipia bi. ³⁷Mia māga jara bī ichita uchiait'ee perā mide jara bik'a Ak'ōre Úraa p'ādade:

‘Eperā t'āri k'achia-idaak'a iru p'anajida.’

(Is 53.12)

Jōma ma p'ādade jara bī mide ichita p'asait'eeda aji.

³⁸Māpai āchia māgajida:

—Tachi Waibia, nama espada omé iru p'anida ajida.

Māpai irua p'anauji:

—Jāgapaipi.

Jesús Getsemaní ne-uu k'äide it'aa t'ída
(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ Maap'eda Jesús wāji Olivo Eedee ichi wāpatak'a māik'aapa chi k'öp'äyoorā t'ée wājida. ⁴⁰ Mama panadak'äri, ichia ãramaa māgaji:
—It'aa t'íti p'ek'au k'achiade baaipiamaapa.

⁴¹ Maap'eda Jesús waawipai wāji chi k'öp'äyoorā p'anadap'edaamäiipa. Mama bedabaiji it'aa t'íit'ee. ⁴² Māgaji:

—Ak'ore, pichia k'inia bi pirā, k'aripáji na miait'ee bideepa. Mamīda onaapáde aji, mia k'inia bik'a. Jíp'a piá k'inia bik'ata oopáde aji.

⁴³ [Māga nide it'aripema ángel iru ik'aawa bainñ ba cheji iru k'aripait'ee. ⁴⁴ Jesús audú t'äri p'ua nñbada perä, audupiara it'aa t'ípachi, ichi jia eujäde baairumaa waa t'eut'ewaaak'a.]

⁴⁵ It'aa t'í aupak'äri, chi k'öp'äyoorā atabëidamaa wāji. Mamīda ununaji k'äi para bi, audú t'äri p'ua jönipa. ⁴⁶ Mäpai irua māgaji ãramaa:

—¿Säap'eda k'äi jönima? aji. P'irabáiti māik'aapa it'aa t'íti p'ek'au k'achiade baaipiamaapa.

Jesús jita atadap'edaa
(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús at'äri pedeemaa bide, eperäära chok'ara pachejida. Ma eperäära chok'ara chedap'edaa naa che wāji Judas, Jesús k'öp'äyoorä docedepema. Mägí Jesús k'ait'a chek'äri k'íra it'aait'ee, ⁴⁸ Jesupa māgaji:

—Judas, ¿mi k'íra irupa mi, chi Eperä Ak'ore Truadepema traicionaaruk'ä? aji.

⁴⁹ Jesús ome p'anadap'edaaräpa mäga unudak'äri, iidijida:

—Tachi Waibia, ¿espadapa chöodaipia bik'ä? ajida.

⁵⁰ Aramata ãradepeema abaapa p'aareerä poro waibia mimiapari juaraarepema k'íiri orp'et'aaji espadapa. ⁵¹ Mäpai Jesupa māgaji:

—Ichiak'au bíti; jägapapi.

Mäpai Jesupa ma eperä k'íiri orp'et'aadamäi t'óbait'aaruta, anidachi.

⁵² Mäpai māgaji ichi ata chedap'edaa p'aareerä poroorämaa, Tachi Ak'ore te waibia jiapataarämaa māik'aapa judiorä poro waibiarämaa:

—¿Säap'eda parä espada ome māik'aapa pak'uru ome chejidama aji, mi jita atade, nechiayaa bi jita atapatak'a? ⁵³ Ewari chaa mi Tachi Ak'ore te waibiade bapari parä ome. Maapai paräpa mi jita atada-e pají. Mamīda hora pajipi paräpa ne-inaa k'achia oodamerä mímama, Netuara Poro Waibiapa k'inia bik'a.

Pedropa Jesús k'awa-e bida ada
*(Mateo 26.57-58, 69-75; Marcos 14.53-54,
66-72; Juan 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Jesús māgá jita atadap'eda, ateejida p'aareerä poro waibia temaa. Mäimisa Pedro t'ímiipapai t'ée wāk'äti wāji. ⁵⁵ Mama te taawaik'a eere

t'iaak'au bimāi t'ipi oro iru p'anajida māik'aapa aí ik'aawa eperāarā su-ak'i p'anajida. Pedro jida ichiaba su-ak'i beeji ãra ome. ⁵⁶Māga nide ariipema mimiapari awērapa Pedro unuji, t'ipitau ik'aawa su-ak'i bi. Ma mimiaparipa pi-ia ak'iji māik'aapa māgaji:

—Nágí jida auk'a jā eperā ome bajida aji.

⁵⁷Mamīda Pedropo meraji:

—Mia iru k'awa-e bida aji.

⁵⁸Taarā-e nide awaraapa Pedro unu atak'āri, ichiaba māgaji:

—Pi auk'a jā eperā k'ōp'āyoorādepemada aji.

Pedropo p'anauji:

—¡Mi iru k'ōp'āyo-eda! aji.

⁵⁹Hora abaamaa awaraapa ichiaba māgaji:

—Wāara na eperā ichiaba bajida aji, jāgí ome. Ma awara ichi Galilea eujādepemada aji.

⁶⁰Pedropo p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, k'āaredeta pedee bi.

Aramata Pedro at'āri pedeemaa bide, et'erre k'ariji. ⁶¹Māpai Jesupa āpītee ak'iji Pedromaa māik'aapa Pedropo k'irāpaji irua jarada: “Et'erre k'arii naaweda, pia jarada ūpee jarait'ee mi k'awa-e bi.” ⁶²Māpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nībeeji audú t'āri p'ua nībada perā.

Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³Jesús jía p'anadap'edaarāpa iru oo iru p'aneepachida māik'aapa sīpachida. ⁶⁴Iru tau p'ārají atadap'eda, māgapachida:

—¡Pi wāara Tachi Ak'ōre Warra pirā, jarapáde aji, k'aipata pi sīji!

⁶⁵ichiaba awaraa ik'achia pedee jarapachida.

Jesús Junta Suprema k'irāpite

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶Tap'leda weda judiorā poro waibiarā, p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā, pia jarait'eera, chi Junta Supremadepemaa chip'ejida. Māpai Jesús aneejida ãra k'irāpite. Irumaa iidijida:

—¿Pik'ā ajida, Mesías, Tachi Ak'ōrepá pēida eperāarā rey pamerā?

Ichia p'anauji:

—Mia māgada aru pirā, parāpa ijāada-edo aji. ⁶⁸Jōdee mia parāmaa ne-inaa iidiru pirā, p'anauda-e. ⁶⁹Mamīda mia jara bi: ūraweda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema Tachi Ak'ōre Waibia juaraare su-ak'i banait'ee.

⁷⁰Māpai jōmaarāpa iidijida:

—¿Māgara pi Tachi Ak'ōre Warrak'ā? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Pāchia jara p'anik'a, māgada aji.

71 Māpai āchia māgajida:

—*¿K'āare-it'ee eperāarā waa jiridayama ajida, irua ooda jaradamerā? Tachi k'ūripa ūrijidada ajida, ma pedee k'achia ichi it'aideepa jarada Ak'ōre Waibia āpite.*

Jesús Pilato k'īrapite

(*Mateo 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38*)

23 ¹Ma judiorā poro waibiarā p'irabaik'oodaidap'eda, Jesús ateejida Pilato k'īrapite. ²Mama iru k'īrapite imiateemaadachida:

—Taipa na eperā unujidada ajida, tai p'uuru pidaarāmaa k'isia awaraawaraa papimaa bī. Jara bī taipa Cesarmaa impuesto p'aadaik'araa bī. Ma awara jara bī ichi Mesías, Tachi Ak'ōrepä pēida rey pamerā.

³Māpai Pilatopa iidiji:

—*¿Pik'ā aji, Judiorā Rey?*

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

⁴Māpai Pilatopa māgaji ma p'aareerā poroorāmaa māik'aapa arii p'anadap'edaarāmaa:

—Mīaunu-e bīda aji, na eperāpa ne-inaa k'achia ooda.

⁵Mamīda audupiara golpe pedeejida:

—Ichia jaratee bī k'aurepa tai p'uuru pidaarā jōmaweda chōo pik'a para bī. Naa Galilea eujāde jaratee nipa beeji. Írá nama Judea eujāde auk'a oomaa bī.

Jesús Herodes k'īrapite

⁶Māga ūrik'āri, Pilatopa iidiji:

—*Na eperā Galilea eujādepemak'ā? aji.*

⁷Ichida adak'āri, Pilatopa pēiji Herodemaa. Māgí Galilea eujā ak'ipari paji. Auk'a bajī Jerusalende. ⁸Herodepa Jesús unuk'āri, o-īadachi ai naaweda iru k'īra unu k'inia bada perā māik'aapa ūrida perā nepiri p'anī iruaoopari ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mapa unu k'inia bajī ichi taide irua māgee ne-inaa oomerā. ⁹Ma-it'ee iidida chok'ara iidiji Jesumaa. Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aapajī. ¹⁰Mama ichiaba p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā p'anajida. Āchiata audú Jesús imiateepachida. ¹¹Mapa Herodes ichi soldaorā ome Jesumaa ik'achia pedee jarajida māik'aapa reypa jīpari p'aru pi-iara bita jī bijida iru oo iru p'anadait'ee. Maap'eda Herodepa waya āpitee pēit'aaji Pilatomaa. ¹²Ma ewate Pilato k'ōp'āyo meraaji Herodes ome, ai naaweda chik'īra unuamaa p'anapachida mīda.

Pilatopa Jesús peepida

(*Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16*)

¹³Pilatomāi panadak'āri, irua waya t'ī p'eji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa p'uuru pidaarā. ¹⁴Maap'eda māgaji:

—Parāpa mīmaa jara chejida na eperāpa p'uuru pidaarā k'īsia awara-awaraa papik'oomaa bi. Mamīda parā k'īrapite irumaa mia iidida chok'ara iidiji māik'aapa unu-e ne-inaa k'achia apida ichia oo bida a p'ani.¹⁵ ¿Ichiaba Herodepa iru māga unu bi-ek'ā? aji. Maa-e pirā waya namaa pēi-e pak'aji. Parāpa k'awa p'ani irua ne-inaa k'achia oo-e bi ma k'aurepa iru peepimerā.¹⁶ Mapa wipip'eda, ichiak'au wāpiit'eeda aji.

¹⁷ [Māgí fiestade Pilatopa k'ena pēipachi carceldepema preso; chi iidirutata p'uuru pidaarāpa.]¹⁸ Mamīda arii p'anadap'edaarā jōmaweda biuk'adachida:

—¡Jágí áyaa atáji! ¡Barrabata k'ena péiji!

¹⁹ Ma Barrabás carcelde baji ooamaa bada perā Romadepemaarāpa oopipatak'a ma p'uurude; ma awara chiāra peet'aada perā.²⁰ Māpai Pilatopa Jesús uchia pēi k'inia bada perā, waya pedeeji.²¹ Mamīda āchi waapiara biuk'a nībeeji:

—¡Kurusode peepit'āaji! ¡Kurusode peepit'āaji!

²² Māpai waya jarada öpee Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima aji, irua? Mia unu-e bi ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepit'ee. Wipip'eda, ichiak'au k'ena pēit'eeda aji.

²³ Mamīda audupiara biapachida Jesús kurusode bajira bipimerā. Māgá bia jōnipa āchia k'inia p'anadap'edaak'a oopijida.²⁴ Pilatopa ooji āchia iidi p'anadap'edaak'a.²⁵ K'ena péiji Barrabás, āchia k'inia p'anadap'edaa, ma ooamaa bada Romadepemaarāpa oopidap'edaak'a māik'aapa chiāra peeda. Jōdee Jesús ateepiji kurusode bajira binadamerā, āchia k'inia p'anadap'edaak'a.

Jesús kurusode bajira bidap'edaa

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 19.17-27)

²⁶ Jesús ateidak'āri kurusode bajira bidait'ee, jita atajida eperā aba p'uurudee che wā nipada, Cirene p'uurudepema t'ījarapatap'edaa Simón. Māgimaa kuruso ateepijida Jesús t'ee.

²⁷ Ma wādade eperāarā chok'ara ichi t'ee wā nipapachida. Māirā ome wādap'edaarā wēraarā chok'ara jēe wāpachida māik'aapa biuk'a wāpachida t'āri p'uapa, Jesús māgá atee wādap'edaa perā.²⁸ Mamīda Jesupa āchimaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Jerusalendepema wēraarā, jēenāati mi pari. Jéeti pāchi pari māik'aapa pāchi warrarā pari, ewari cherude audú chupíria chitoonadait'ee perā.²⁹ Tachi Ak'ōrepa na eujādepemaarā k'achia ook'āri, māgadait'ee: “O-īa p'ani chi ju tawadak'aa beerā warra t'odak'aa perā.”³⁰ Ma ewate eperāarāpa eemaa jaradait'ee:

‘Tai ūrī irak'oodarítí! māik'aapa: ‘Tai t'ap'a atáti!’ (Os 10.8)

³¹ Eperāarāpa pak'uru òdoo bi t'ipitaude bat'at'aapata pirā, ¿audupiara pak'uru p'ūasaa bi bat'at'aada-e paik'ā, taarā-ee paa jōdaipari perā?

Eperāarā Jesús ik'aawa kurusode baijira bida'edaa

³² Ichiaba Jesús ome atee wā nipajida k'achia beerā omé auk'a kurusode baijira bida'ee. ³³ Panadak'āri eujā "Tachi Poro Biiri"^b apatap'edaamāi, Jesús ma k'achia beerā ome kurusode baijira bijida; aba juaraare, chi apema juabi eere. ³⁴ [Māpai Jesupa māgaji:

—Ak'ore, mi nāgá oo p'anirā perdonáaji, k'awada-e p'anadairā ne-inaa k'achiata oomaa p'ani.]

Māpai soldaorāpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee. ³⁵ Māimisa arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa ak'i para bapachi māik'aapa judiorā poroorāpa iru nāga oo iru p'anapachida:

—Awaraarā k'aripadak'a, pichi k'ap'ia jida k'aripa atáji, wāara Tachi Ak'orepa pi pēida pirā, maa-e pīrā irua jirit'erada pīrā.

³⁶ Soldaorāpa ichiaba Jesús oo iru p'anapachida. Iru k'ait'a wādap'eda, vino achuchua teepachida ³⁷māik'aapa māgapachida:

—¡Pi wāara Judiorā Rey pirā, jāmāik'aapa uchiadaríji!

³⁸ Ichiaba Jesús poro it'aik'a eere letrero bijida: NĀGÍ JUDIORÁ REY.

³⁹ Ma awara iru ik'aawa baijira badapa ik'achia jarapachi:

—¡Pi wāara Tachi Ak'orepa pēida pirā, jāmāik'aapa uchiadaipáde apachi, māik'aapa tai jida auk'a k'aripapáde! apachi.

⁴⁰ Mamīda chi apemapa māgí pedee bada itriat'aaji:

—¿Pia Tachi Ak'ore waawee-e bik'ā aji, nama auk'a baijira bita?

⁴¹ Tachi nama chupiria chitooni ne-inaa k'achia oodap'eda perā.

Mamīda na eperāpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

⁴² Maap'eda, māgaji:

—Jesús, pi Ak'ore Waibia truade rey beek'āri, mi k'irāpáji.

⁴³ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Idi pi mi ome bapariit'eeda aji, Ak'ore Waibia eujāde.

Jesús jai-idaada

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Imat'ipa ak'orejiru k'iat'idachi. Na eujā jōma p'āriudachi las tres parumaa. ⁴⁵ Ak'orejiru k'iat'idachi māik'aapa Tachi Ak'ore te waibiadepema cuarto edupiara t'iupatamāi p'aru eebai jira bada esajīak'a jēdachi. ⁴⁶ Māpai Jesús golpe biaji:

—‘Ak'ore, michi jaure pi juade biru!’

(Sal 31.5)

Māga jarap'eda, jai-idaaji.

⁴⁷ Romadepema soldaorā poropaa ma jōma unuk'āri, pedee pia jaraji Tachi Ak'oremaa māik'aapa māgaji:

^b 23.33 Ichiaba t'iijarapata *Calavera*.

—Wāara na eperāpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

⁴⁸ Eperārā jōmaweda mama see nībadaarāpa māga unudak'āri, āchi t'ūa t'aap'e erreudachida tāri p'uapa. ⁴⁹ Mamīda Jesús ome nippapatap'edaarā, imik'iraarā māik'aapa wēraarā iru ome chedap'edaa Galilea eujādeepa, ma ne-inaa p'asada t'imiiipa ak'ima a p'aneejida.

Jesús iadap'edaa

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰ Ma eujāde eperā tāri pia bapachi. Ne-inaa k'achia ook'aa paji. Māgí t'iijarapachida José. Iru Arimatea p'uuru depema paji. Māgí p'uuru Judea eujāde bi. ⁵¹ Nī baji Tachi Ak'orepa pēida eperārā rey pamerā. Junta Supremadepema paji. Mamīda ijāa-e paji māirāpa oodap'edaade Jesús ome. ⁵² Mapa wāji Pilatomaa Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. ⁵³ T'ēepai Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, pīrat'aaji lienzode māik'aapa binaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida. ⁵⁴ Ma ewate judiorā ūipata noreweda paji. P'āriupodopa pada perā, ne-inaa waa ooik'araa baji, ūipata ewate wāyaaru misa.

⁵⁵ Ma wēraarā Jesús ome Galilea eujādeepa chedap'edaa ichiaba wājida ma māu te uriade iru bidap'edaamaa māik'aapa ak'ijida sāga Jesús k'ap'ia ata bijida. ⁵⁶ Maap'eda teedaa chedak'āri, k'era oojida ne-inaa awaraa t'ūa bee ome Jesús k'ap'ia ūri bidait'ee, judiorāpa oopatak'a āchi auk'aarā piudak'āri. ūipata ewate ma wēraarā ūijida Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bik'a.

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

24 ¹ Tomia ewate tap'eweda ma wēraarā wājida Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Ateejida k'era ne-inaa t'ūa ome āchia oodap'edaa. ² Panadak'āri, unujida chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara āi bi. ³ T'īudak'āri, Tachi Waibia Jesús k'ap'ia unuda-e paji. ⁴ K'awadak'aa paji k'lāata oodait'ee. Māga nide unujida imik'iraarā omé p'aru t'o-t'oo uchiterree jī bainī p'ani āchi ik'aawa. ⁵ Māpai āchobeeapa bedabaidachida tau biiri eujāde t'ōbairutamaa. Mamīda māirāpa māgajida:

—¿Sāap'eda jāíramāi jiri p'anima ajida, iru chok'ai bita? ⁶ Iru nama wē-e. ¡Chok'ai p'irabaiji! K'irāpátí iru at'āri Galilea eujāde bak'āri, ⁷ jaraji ichi, chi Eperā Ak'ore Truadepema, k'achia beerā juade bidait'ee; ārapa kurusode baijira bidait'ee piumerā māik'aapa ewari ūpeemaa ichi chok'ai p'irabaiit'ee.

⁸ Māga ūridak'āri, ma wēraarāpa Jesupa jarada k'irāpajida. ⁹ Māpai iru k'ap'ia iadap'edaamāipa wādak'āri, ma jōmaweda nepirinajida Jesús k'ōp'āyoorā oncemaa māik'aapa awaraarāmaa. ¹⁰ Chi māga nepirinadap'edaarā paji María Magdalena, Juana, Santiago nawe María māik'aapa awaraa wēraarā. ¹¹ Mamīda ārapa nepiridap'edaa ūridak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāpa k'isaijida pariatura pedeemaa p'ani. Mapa ijāa k'iniada-e paji.

12 Māga jarajida mīda, Pedro p'iradachi Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa māik'aapa edajāde ak'ik'āri, chi k'ap'ia lienzode beda bada unu-e paji. Jíp'a chi p'aru aupai unuji. Māpai p'era pik'a teedaa cheji. K'awa-e paji k'āata ooit'ee.

Jesús unudap'edaa ode wādade Emaús p'uurudee
(Marcos 16.12-13)

13 Ma ewate weda Jesús ome nipapatap'edaarā omé wā nipajida Emaús p'uurudee. Ma p'uuru Jerusalendeepa perá once kilometros bi. 14 Ma ode wādade āchi pedee wā nipajida ma jōma Jesús ome p'asadade. 15 Māgá pedee wādade, Jesús cheji āchi ik'aawa māik'aapa auk'a t'ia wāji. 16 Unu p'anajida mīda auk'a wāru awaraa eperā āchi ome, k'awada-e paji k'aita māga bi. 17 Māpai Jesupa iidiji āramaa:

—¿K'āaredeta parā pedee wādama? aji.

Māpai āchi k'ira pia-ee bainī p'aneejida 18 māik'aapa āchidepema Cleofás apatap'edaapa p'anauji:

—¿Pí Jerusalende badata k'awa-e bik'ā aji, mama p'asada?

19 Māpai ichia iidiji:

—¿K'āata p'asajima? aji.

Āchia māgajida:

—Jesús Nazaretdepema Ak'ore pedee jarapari paji. Ne-inaa pi-ia oopachi māik'aapa pedee pia jarateepachi Tachi Ak'ore k'irapite māik'aapa p'uuru pidaarā k'irapite. 20 P'aareerā poroorāpa māik'aapa tachi poro waibiarāpa iru ateejida Romadepema poro waibia Pilatomaa kurusode peepit'aamerā. 21 Taipa ijāa p'anajida ma Jesupata tachi Israel pidaarā uchiapiit'ee Romadepemaarā juadeepa. Mamīda ewari òpee paru māgí ne-inaa jōma p'asada. 22 Ma awara wēraarā tai ome nipapataarāpa tai p'erapijida. Taujaaweda wājida Jesús iadap'edaamaa. 23 Mamīda iru k'ap'ia unuda-e pak'āri, āpitee chejida teedaa māik'aapa taimaa nepirijida angeleerā umudap'edaa. Māirāpa jarajidada ajida, Jesús chok'ai bi. 24 Māga ūridak'āri, tai k'op'ayoorā ūk'uru wājida iru iadap'edaamaa māik'aapa ununajida ma wēraarāpa jaradap'edaak'a. Mamīda iru unuda-e paji.

25 Māpai Jesupa māgaji:

—¡Parā k'isia k'awada-ee p'ani! ¿Ijāada-e p'anik'ā Ak'ore pedee jarapataarāpa chonaarāweda jaradap'edaa? 26 ¿Tachi Ak'orepa pēida māgá chupiria nībait'ee paji-ek'ā aji, Ak'orepa iru ateei naaweda ichi truaddee?

27 Māpai Jesupa jarateemaa beeji ichi p'asait'ee bada Tachi Ak'ore Úraa p'ādade jara bik'a. Jarateeji Moisepa p'ādadeepa, Ak'ore pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bi parumaa.

28 Chi p'uuru wādap'edaamaa panadak'āri, Jesús k'ira jiwaā wāyaait'ee paji, p'uurude bee-ee. 29 Mamīda āchia māgajida:

—Tai ome bēeji k'ewara bairā māik'aapa p'āriu wā perā.

Māpai Jesús auk'a teedaa wāji ãra ome. ³⁰T'ēepai mesade su-ak'i p'aneedak'āri nek'odait'ee, Jesupa ichi juade pan ataji. Māpai it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa māik'aapa t'oop'eda ãramaa teeji.

³¹Mata Tachi Ak'ōrepa aweda ãra tau eratik'oopiji māik'aapa ãramaa Jesús k'awapiji. Mamīda mamāik'aapa iru wēpadachi. ³²Māpai māgajida: —¿Wāara-ek'ā? ajida. ¡Iru paji! Tachi t'āripa māga jara nībaji, ode Ak'ōre Úraa p'āda tachimaa jaratee che wā nipak'āri.

³³Aramata waya āpitezee chejida Jerusalendee. Mama unu chejida iru k'ōp'āyoorā once awaraa nipapatap'edaarā ome see nībi. ³⁴Māgí see nībadaarāpa māgajida:

—Wāarada ajida, Jesús chok'ai bi. Simón Pedromaa ichiaba unupijida ajida.

³⁵Māpai ãchi omeerāpa nepirijida ode p'asada māik'aapa Jesupa pan t'oop'eda, jedek'āri k'awaadap'edaa.

Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa unupida

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23; Hechos 1.6-8)

³⁶At'āri māgá nepirimaa p'anide, Jesús ãra esajīak'a bainī ba cheji māik'aapa māgaji:

—K'āiwee p'anapataati.

³⁷Jesús unudak'āri, ãchi p'eradachida, iru jaureta unu p'ani jīak'aapa.

³⁸Mamīda Jesupa māgaji:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? aji. ¿Sāap'eda pāchi t'āride at'āri ijāada-e p'anima? aji. ³⁹Ak'īti mi jua, mi biiri ome. Mipi. Mi k'ap'ia t'ōbāiti māik'aapa ak'īti. Eperā jaure chiara wēe bi, biiri jida mia iru bik'a.

⁴⁰Māga jarap'eda, ãramaa ak'ipiji ichi jua māik'aapa ichi biiri.

⁴¹Mamīda at'āri pia ijāada-e p'anajida, audú o-ia p'anadap'edaa perā māik'aapa p'era pik'a p'anadap'edaa perā. Jesupa ichi k'awapi k'inia bada perā, iidiji:

—¿Nama ne-inaa k'oparii iru p'anik'ā? aji.

⁴²Māpai ãchia chik'o paada esajīak'a teejida. ⁴³Irua jitaji māik'aapa ãchi taide k'ot'ajji. ⁴⁴Maap'eda māgaji:

—Mimaa p'asajida aji, mia jaradak'a, at'āri parā ome bak'āri. Jaraji ne-inaa jōmaweda p'asait'ee paji Moisepa p'ādade jara bik'a māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bik'a, Salmos libro p'ādade jara bik'a paara.

⁴⁵Māpai jarateejji Tachi Ak'ōre Úraa p'ādade jara bi Mesiade. ⁴⁶Māgaji:

—Tachi Ak'ōre Úraa p'ādade jara bi Mesías ichita piut'ee māik'aapa ewari ūpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee. ⁴⁷Ak'ōrepa k'aripap'eda, Jerusalendeepa na p'ek'au eujā eperārā paraamaa jarateenāti p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāapataadamerā. Māgá irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. ⁴⁸Parāpa mi p'asada

jõmaweda k'awa p'ani, unudap'edaa perā. ⁴⁹ Mapa parāmaa mia ne–inaa pēiit'ee mi Ak'ōrepa jaradak'a. Mamīda māga ooru misa, nama p'anéeti Jerusalén p'uurude. T'ēepai it'ariipa Tachi Ak'ōrepa ichi jaure pēiit'ee parā ome bapariimerā.

Jesús Ak'ore eujādee wāda
(Marcos 16.19-20; Hechos 1.9-11)

⁵⁰ Maap'eda Jesupa āra ateeji ma p'uurudeepa Betania p'uuru k'ait'a. Mama ichi jua it'aa iap'eda, āra bendiciaji. ⁵¹ Māpai māgá pedeemaa bide Tachi Ak'ōrepa iru it'aa ateeji āra ik'aawaapa. ⁵² T'ēepai chi k'ōp'āyoorāpa it'aa t'īdap'eda, pedee pia jarajida irude māik'aapa t'āri o-īa āpītee chejida Jerusalendee. ⁵³ Maadamāiipa ewari chaa Tachi Ak'ore te waibiade p'anapachida it'aa t'īmaa māik'aapa pedee pia jaramaa Tachi Ak'ōremaa.